

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Selami CİN

TÜRK HUKUKU'NDA ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ SUÇLARI

Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Selami CİN

TÜRK HUKUKU'NDA ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ SUÇLARI

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Mahmut KAPLAN

Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Selami CİN'in bu çalışması, jürimiz tarafından Ceza ve Ceza Muhakemesi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : (İmza)

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğretim Üyesi Mahmut KAPLAN (İmza)

Üye : (İmza)

Tez Başlığı: Türk Hukuku'nda Şike ve Teşvik Primi Suçları

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :/..../2019

Mezuniyet Tarihi : 20/06/2019

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türk Hukuku’nda Şike ve Teşvik Primi Suçları” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Selami CİN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Selami CİN
Öğrenci Numarası	
Enstitü Ana Bilim Dalı	Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğretim Üyesi Mahmut KAPLAN
Tez Başlığı	Türk Hukuku'nda Şike ve Teşvik Primi Suçları
Turnitin Ödev Numarası	

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin olarak,/...../..... tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç %

alıntılar dahil % 'tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelerle sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

...../...../.....

(imzası)

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı
Dr. Öğretim Üyesi Mahmut KAPLAN

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ÖZET.....	viii
SUMMARY.....	ix
ÖNSÖZ.....	x
GİRİŞ	2

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR

1.1. Spor Kavramı.....	3
1.2. Sporun Katılanları.....	5
1.2.1. Sporcular	5
1.2.2. Teknik Direktörler	6
1.2.3. Antrenörler	7
1.2.4. Sporcu Menajerleri (Sporcu Temsilcileri)	8
1.2.5. Kulüp Yöneticileri	8
1.2.6. Hakemler	9
1.2.7. Seyirciler	9
1.3. Bir Hak Olarak Spor	10
1.3.1. Uluslararası Belgelerde Spor Hakkı	10
1.3.1.1. Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı.....	10
1.3.1.2. Avrupa Spor Şartı.....	11
1.3.2. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Spor Hakkı	12
1.4. Spor Hukuku.....	13
1.5. Sporun Türkiye'de Örgütlenmesi	14
1.5.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı	14
1.5.2. Bağımsız Spor Federasyonları.....	15
1.5.2.1. Bağımsız Spor Federasyonları Tahkim Kurulu	17
1.5.3. Türkiye Futbol Federasyonu	20
1.5.4. ESpor ve Yeni Bir Federasyon Olarak ESpor Federasyonu	21
1.5.5. Spor Kulüpleri	21
1.6. Şike ve Teşvik Primi.....	23
1.6.1. Tarihçe	23
1.6.2. Şike	24

1.6.2.1. Kavram	24
1.6.2.2. Şike Türleri	26
1.6.2.2.1.Hatır Şikesi.....	26
1.6.2.2.2.Bahis Şikesi.....	26
1.6.2.2.3.Taraf Şikesi	27
1.6.2.2.4.Transfer Şikesi	27
1.6.2.2.5.Hakem Şikesi	27
1.6.2.2.6.Kazanma Amacı Olmadan Yapılan Şike	27
1.6.3. Teşvik Primi	28

İKİNCİ BÖLÜM

SPORUN ULUSLARARASI ÖRGÜTLENMESİ VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

2.1. Sporun Uluslararası Örgütlenmesi.....	29
2.1.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi	29
2.1.2. Uluslararası Federasyonlar	31
2.1.2.1. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği - FIFA (The Fédération Internationale de Football Association).....	31
2.1.2.2. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği – UEFA (Union des Associations Européennes de Football)	33
2.1.2.3. FIBA.....	35
2.1.3. Uluslararası Spor Mahkemeleri	37
2.1.3.1. FIBA Basketbol Tahkim Mahkemesi (BAT)	37
2.1.3.2. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS)	38
2.2. Karşılaştırmalı Hukukta Şike ve Teşvik Primine İlişkin Düzenlemeler	40
2.2.1. Genel Olarak.....	40
2.2.2. Suçu Ceza Kanunlarında Düzenleyen Ülkeler	40
2.2.2.1. Suçu Rüşvet Kapsamında Değerlendiren Ülkeler.....	40
2.2.2.2. Belçika.....	41
2.2.2.3. Çek Cumhuriyeti	42
2.2.2.4. Finlandiya	43
2.2.2.5. Fransa	43
2.2.2.6. Romanya.....	44
2.2.3. Suçu Dolandırıcılık Kapsamında Değerlendiren Ülkeler	44

2.2.3.1. Avusturya.....	44
2.2.3.2. Hollanda.....	44
2.2.3.3. Kanada.....	45
2.2.4. Suçu Bahiste Hile Olarak Değerlendiren Ülke – Birleşik Krallık Örneği.....	45
2.2.5. Suçu Genel Ceza Kanunları İçerisinde Spor Suçu Olarak Değerlendiren Ülkeler.....	46
2.2.5.1. Almanya.....	46
2.2.5.2. Bulgaristan.....	48
2.2.5.3. İspanya.....	49
2.2.5.4. Rusya Federasyonu	49
2.2.6. Suçu Spor Kanunlarında Spor Suçu Olarak Değerlendiren Ülkeler.....	50
2.2.6.1. Arjantin.....	50
2.2.6.2. Brezilya.....	50
2.2.6.3. Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti.....	50
2.2.6.4. Polonya.....	51
2.2.6.5. Yunanistan	51
2.2.7. Suçu Spor Ceza Kanunlarında Spor Suçu Olarak Düzenleyen Ülkeler.....	52
2.2.7.1. Danimarka.....	52
2.2.7.2. Güney Afrika Cumhuriyeti.....	52
2.2.7.3. Hindistan.....	52
2.2.7.4. İtalya.....	53
2.2.7.5. Portekiz.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6222 SAYILI SPORDA ŞİDDETİN VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN ÇERÇEVESİNDE ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ SUÇLARI

3.1. 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkında Kanun'dan Önceki Durum.....	55
3.2. Genel Olarak Şike ve Teşvik Primi Suçları	56
3.3. Şike ve Teşvik Primi Suçları İle Korunan Hukuki Değer.....	60
3.4. Şike Suçu.....	61
3.4.1. Genel Bilgiler	61
3.4.2. Suçun Unsurları	61
3.4.2.1. Maddi Unsurlar	61

3.4.2.1.1.Suçun Konusu	62
3.4.2.1.2.Fail.....	64
3.4.2.1.2.1. Menfaat Temin Eden Fail	65
3.4.2.1.2.2. Menfaat Temin Edilen Fail	65
3.4.2.1.2.3. Şike Anlaşmasının Varlığını Bilerek Müsabakanın Anlaşma Doğrultusunda Sonuçlanmasına Katkıda Bulunan Fail.....	66
3.4.2.1.3.Mağdur.....	67
3.4.2.1.4.Fiil	67
3.4.2.1.4.1. Kazanç veya Sair Menfaat Temin Etmek	68
3.4.2.1.4.2. Kazanç veya Sair Menfaat Hususunda Anlaşmaya Varmak.....	69
3.4.2.1.4.3. Şike Anlaşmasının Varlığını Bilerek Müsabakanın Anlaşma Doğrultusunda Sonuçlanmasına Katkıda Bulunmak.....	69
3.4.2.2. Suçun Nitelikli Unsurları.....	70
3.4.2.2.1.Suçun Kamu Görevinin Sağladığı Güven veya Nüfuzun Kötüye Kullanılması Suretiyle İşlenmesi.....	70
3.4.2.2.2.Suçun Federasyon veya Spor Kulüpleri ile Spor Alanında Faaliyet Gösteren Tüzel Kişilerin, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Başkan veya Üyeleri, Teknik veya İdari Yöneticiler ile Kulüplerin ve Sporcuların Menajerleri veya Temsilciliğini Yapan Kişiler Tarafından İşlenmesi	73
3.4.2.2.3.Suçun Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi	74
3.4.2.2.4.Suçun Bahis Oyunlarının Sonuçlarını Etkilemek Amacıyla İşlenmesi.....	74
3.4.2.3. Manevi Unsurlar	76
3.4.2.4. Hukuka Aykırılık Unsuru	77
3.4.3. Kusurluluk	78
3.4.4. Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	79
3.4.4.1. Teşebbüs	79
3.4.4.2. İştirak.....	81
3.4.4.3. İçtima.....	82
3.5. Teşvik Primi Suçu.....	83
3.5.1. Genel Bilgiler	83
3.5.2. Suçun Unsurları	83
3.5.2.1. Maddi Unsurlar	84
3.5.2.1.1.Suçun Konusu	84

3.5.2.1.2.Fail.....	84
3.5.2.1.3.Mağdur.....	85
3.5.2.1.4.Fil	85
3.5.2.2. Manevi Unsurlar	85
3.5.2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru	86
3.5.3. Kusurluluk.....	87
3.5.4. Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	88
3.5.4.1. Teşebbüs	88
3.5.4.2. İştirak.....	88
3.5.4.3. İçtima.....	89
3.6. Etkin Pişmanlık.....	89
3.7. Kovuşturma Usulü ve Yaptırım.....	90
SONUÇ.....	93
KAYNAKÇA.....	100
ÖZGEÇMİŞ	111

KISALTMALAR LİSTESİ

FIFA	: The Fédération Internationale de Football Association
UEFA	: The Union of European Football Associations
FIBA	: Fédération Internationale de Basketball
BAT	: Basketball Arbitral Tribunal
CAS	: Court of Arbitration for Sport
TAS	: Tribunal Arbitral du Sport
bkz	: bakınız
s.	: sayfa
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
Şike Araştırma Raporu	: Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet Ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TBF	: Türkiye Basketbol federasyonu
ET.	: Erişim Tarihi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim Ve Kültür Örgütü
md.	: madde
Ed.	: Editör
C.	: Cilt
Y.	: Yıl
S.	: Sayı
No.	: Numara
CONMEBOL	: Confederación Sudamericana de Fútbol
AFC	: The Asian Football Confederation
CAF	: The Confederation of African Football
CONCACAF	: The Confederation of North, Central American and Caribbean Association Football
OFC	: Oceania Football Confederation
StGB	: Strafrechtgesetzbuch

vd.	: ve devamı
Çev.	: çeviren
HSK	: Hakim ve Savcılar Kurulu
M.Ö.	: milattan önce

ÖZET

Spor ilk çağlardan bu yana insan hayatının içerisinde yer alan bir aktivitedir. Başlangıçta hayatta kalabilmek adına zorunlu olarak yapılan atlama, koşma, zıplama gibi etkinliklerden oluşan spor, zamanla eğlence amacıyla da yapılmaya başlanmıştır. Spor; zamanla estetik, politik ve ekonomik bir etkinlik halini almıştır. Özellikle günümüzde, spor adeta bir endüstriyel fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Sporun günümüzde sahip olduğu bu ekonomik değer, spora haksız bir takım davranışların karıştırılmasına yol açmış ve fair-play ruhuna aykırı bir takım fiiller spor müsabakalarında görülmeye başlanmıştır.

Spora karışan söz konusu haksız davranışlardan ikisi, şike ve teşvik primi fiilleridir. Söz konusu fiiller neredeyse insanlık kadar eskidir. O kadar ki, M.Ö. 388'de Teselyalı Eupolos'un yenilmeleri için rakiplerine para verdiği bilinmektedir. Şike ve teşvik primi fiilleri ile günümüzde de sık sık karşılaşılmakta ve bu konuda medyada haberler yer almaktadır.

Ülkemizde de, 14 Nisan 2011 tarihinde ve 6222 sayılı Kanun'la şike ve teşvik primi fiilleri birer suç haline getirilmiştir. Bu çalışmada şike ve teşvik primi suçları suç inceleme metoduna uygun olarak incelenmeye çalışılmış, ayrıca söz konusu suçlara ilişkin uluslararası hukuk düzenlemelerinden de örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şike, Teşvik Primi, Spor Hukuku, Spor Suçları, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun.

SUMMARY

MATCH-FIXING AND INCENTIVE PAYMENT CRIMES IN TURKISH LAW

Sports is an activity which has taken place in human life since the early ages. While it included such activities as leaping, running, jumping to survive, in time it has been started to be played for fun. Sports has changed into an aesthetical, political and economical activity in time. Especially today, sports has become an industrial phenomenon. The economical value of sports caused some unfair behaviour to take place in sports and some performances which are against the fair-play are seen in sports competitions.

Two of the unfair behaviours in sports are Match-fixing and incentive payment. Those two are as old as the humanity. So that, Eupolos of Thessaly has given money to his opponents in 388 BC. Match-fixing and incentive payment acts are come across frequently and there are news on media about them.

In our country, match-fixing and incentive payment acts has become a crime on 14 April 2011 with the Law 6222 on Prevention of Violence and Disorder in Sports. In this study, the match-fixing and incentive payment crimes will be examined in order to crime examination methods and there will also be given examples on international regulations about these crimes.

Keywords: Match-fixing, Incentive Payment, Sports Law, Sports Crimes, Law 6222 on Prevention of Violence and Disorder in Sports.

ÖNSÖZ

Spor, insanların mental ve fiziksel sağlıklarını koruyup geliştirmek için gerçekteştirdikleri bir faaliyettir. Spor kelimesinin kökeni eğlenceye dayanırken, bugünkü sözlük anlamı ise belirli kurallar çerçevesinde yapılan, bireysel veya toplu olarak icra edilen fiziksel hareketlerdir. Günümüzde ise spor, yalnızca yarışmacılardan oluşan bir etkinlik olmayıp aynı zamanda birçok katılanı içinde barındırmaktadır. Bunlara örnek olarak, teknik direktörler, antrenörler, menajerler, yöneticiler, hakemler ve seyirciler verilebilir.

Spor, ülkemizde doğrudan olmasa da Anayasa ile koruma altına alınan bir hak olup, spor hakkı uluslararası alanda da bir takım belgelerde yer almaktadır. Buna göre, Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa Spor Şartı ve UNESCO tarafından ilan edilen Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı bunlara örnek olarak verilebilir.

Spor ülkemizde Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Ancak bunun yanı sıra her bir spor dalının bağlı olduğu federasyonlar bulunmaktadır. Bunlar arasında en bilineni Türkiye Futbol Federasyonu ile Türkiye Basketbol Federasyonu'dur. Yakın tarihte bir spor olup olmadığı konusunda hala tartışmaların sürdüğu E-spor federasyonu da kurulmuştur.

Sporun yönetimi dünyada da bu federasyon birlikleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu federasyonlara örnek olarak, FIFA, FIBA, UEFA verilebilir. Bu federasyonlara bağlı olan kulüpler ve sporcular arasında çıkan uyuşmazlıklara bakmaya ise birtakım uluslararası mahkemeler yetkilidir. Spor tahkim mahkemesi olarak görev yapan CAS ve basketbol tahkim mahkemesi olarak görev yapan BAT çalışmamızda ele alınan örneklerdir.

Ekonomik anlamda büyük bir önem arz etmeye başlayan ve bir anlamda bağımsız bir endüstri haline gelen spor, bu haliyle haksız fiilleri içinde barındırmakta ve bu ekonomiden kazanç sağlamak isteyenler fair-play ruhuna aykırı eylemlerde bulunmaktadır. Bu eylemlerden ikisi, şike ve teşvik primi eylemleridir.

Şike ve teşvik primi, 14 Nisan 2011 tarihinde 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'la suç haline getirilmiştir. Çalışmamızda bu ki suç tipi ayrı ayrı incelenecek olup, söz konusu suçlara ilişkin uluslararası hukukta yer alan düzenlemelerden örnekler verilecektir.

Selami CİN
Antalya, 2019

GİRİŞ

Kişilerin beden ve ruh sağlıklarını geliştirmek amacıyla yapılan spor, zamanla eğlence amacıyla da yapılmaya başlanmış ve modern toplumda sosyolojik, politik ve ekonomik önemi haiz bir aktivite haline gelmiştir.

Spor, özellikle ekonomik yönden oldukça büyük meblağların elde edildiği bir sektör, bir endüstriyel fenomen haline gelmiştir. Bu durum da, zamanla “ne pahasına olursa olsun” anlayışının, fair-play anlayışına üstün gelmesini sonuçlamıştır. Böylelikle sporda başarı için kulüpler ve sporcular fair-play ruhuna aykırı bir takım davranışlarda bulunmaya başlamışlardır. Bunlara örnek olarak doping, şike ve teşvik primi verilebilir. Söz konusu haksız davranışlardan şike ve teşvik primi ülkemizde ilk defa 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’la suç haline getirilmiştir.

Çalışmamızda, 6222 sayılı Kanun’la suç haline getirilen şike ve teşvik primi suçları incelenmiştir. Bu doğrultuda, çalışmamızın ilk bölümünde spor kavramı tanımlanarak sporun katılanlarına dair bilgi verilmiştir. Devamında sporun bir hak olarak hangi temellere dayandığı açıklanmıştır. Bu bilgilere ilave olarak spor hakkına temel oluşturan ulusal ve uluslararası belgelerde yer alan düzenlemeler incelenmiştir. Daha sonra ise sporun ülkemizdeki örgütlenmesi incelenerek en çok ilgi gösterilen spor alanları olan futbol ve basketbolun Türk sporundaki örgütlenmeleri olan federasyonlar ile güncel gelişmeler ışığında teknoloji ve sporun buluşması ile ortaya çıkan E-spor’un Türk hukukundaki örgütlenmesi olan E-spor federasyonuna dair bilgi verilmiştir. Ardından, spor kulüplerinin genel hatları açıklanarak spordaki haksızlık görünümlerinden olan şike ve teşvik primi fiilleri genel anlamda aktarılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, sporun uluslararası örgütlenmesi incelenmiştir. Bu bağlamda, öncelikle Uluslararası Olimpiyat Komitesi, FIFA, UEFA ve FIBA gibi uluslararası spor birliklerine dair genel bilgiler verilmiş, sonrasında ise spor yargılamasına ilişkin tahkim mahkemelerinin yapısı ele alınmıştır. Tahkim mahkemelerine ilişkin kısımda, basketbol tahkim mahkemesi olan BAT ve genel spor tahkim mahkemesi olan CAS’ın yapısı ele alınmıştır. Bu bölümde söz konusu kurumlara ve mahkemelere yer verildikten sonra uluslararası hukukta şike ve teşvik primine ilişkin düzenlemeler belirli bir sistematik çerçevesinde ele alınmıştır. Buna göre, suç tipinin çeşitli ülkelerdeki görünümü; suçu genel ceza kanunlarında düzenleyen ülkeler, suçu bahiste hile kapsamında değerlendiren ülkeler, suçu spor kanunlarında düzenleyen ülkeler ve suçu spor ceza kanunlarında ele alan ülkeler şeklinde sistematik olarak aktarılmıştır.

Çalışmamızın son bölümünde ise şike ve teşvik primi suçları suç genel teorisi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda şike suçu ve teşvik primi suçu ayrı birer suç olarak ele alınarak incelenmiştir. Şike ve teşvik primi suçları bakımından suçun unsurları dışında kalan meseleler ve yaptırıma ilişkin hususlar değerlendirildikten sonra çalışma nihayete erdirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR

1.1. Spor Kavramı

Sosyal hayatın birçok alanında kendine yer bulan¹ spor, aslında ilk çağlardan beri insan hayatının parçası olmuş bir etkinliktir². Avcı ve toplayıcı yaşam formunu benimsemiş olan ilk insanlar, hayatta kalabilme mücadelesinde başarılı olabilmek için atlama, koşma, zıplama, tırmanma gibi birçok bedensel aktiviteyi zorunlu olarak yapmışlardır³.

Spor kelimesinin kökeni, Fransızca bir sözcük olan ve eğlenmek anlamına gelen “desport” sözcüğüne dayanmaktadır⁴. Günümüzde ise spor, yalnızca eğlence yönü ile değil, aynı zamanda ekonomik, estetik ve politik yönüyle de karşımıza çıkmaktadır⁵. Spor, sağlıklı nesiller yetiştirmede, halk sağlığını korumada, sosyal barışın tesisinde ve sosyal uyumun geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir⁶.

Spor, sözlükte bireysel veya toplu olarak ve bazı kurallara göre uygulanan beden hareketleri ile yapılan yarışmalar şeklinde tanımlanmıştır⁷. Spor, aynı zamanda fiziksel çaba ve yetenek gerektiren bir aktivitedir⁸. Sporun temel unsurları fiziksel antrenman ve rekabettir⁹.

Spor kavramı birtakım uluslararası belgelerde de tanımlanmıştır. Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul edilip 2001 yılında güncellenen Avrupa Spor Şartı'na göre spor; “resmi veya gayri resmi katılım yoluyla, fiziksel yeterliliğin ve zihinsel sağlığın ortaya konmasını ve geliştirilmesini, sosyal ilişkiler kurmayı ve her seviyeden müsabakada netice etmeyi amaçlayan fiziksel etkinliklerin tamamı”dır¹⁰. Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan “Kalkınma ve Barış için Spor” adlı raporda ise spor kavramı tanımlanırken Avrupa Spor Şartı'na atıfta bulunulmuş ve bu tanımın oyun, eğlence, resmi veya gayri resmi

¹ Uslu, Ferhat, **Spor Hukuku Dersleri**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 1.

² Ertaş, Şeref/Petek, Hasan, **Spor Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 31.

³ Erten, Rifat, **Milletlerarası Özel Hukukta Spor**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 13; **Ertaş/Petek**, s. 31.

⁴ Erkiner, Kısmet, “**Spora Tarihsel Bir Bakış**”, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007, s. 59; Çağlayan, Ramazan, **Spor Hukuku**, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2007, s. 12.

⁵ **Ertaş/Petek**, s. 31.

⁶ **Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi**,

http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf (erişim tarihi: 26.02.2019)

⁷ <http://www.tdk.gov.tr> (erişim tarihi: 12.10.2018).

⁸ <https://en.oxforddictionaries.com> (erişim tarihi: 12.10.2018).

⁹ Helanko, R., “**Sports and Socialization**”, Acta Sociologica, C. 2, S. 4, Y. 1958, s. 229.

¹⁰ **Avrupa Spor Şartı**, <https://rm.coe.int/16804c9dbb> (erişim tarihi: 18.10.2018).

olan ancak rekabete dayanan tüm sporları ve aynı zamanda yerel oyunlar için geçerli olduğu belirtilmiştir¹¹.

Türkiye’de de spor kavramının birtakım resmi belgelerde tanımlandığını görülmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yayımlanan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası’na göre spor; “fiziksel ve zihinsel sağlığı korumak ve geliştirmek, sosyal ilişkiler kurmak, eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek veya yarışmalarda mücadele ederek kazanmak amacıyla organize ya da plansız olarak yapılan fiziksel aktivitenin her türlü şeklini” ifade eder¹². Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nda ise sporun “üst düzeyde oyun, mücadele ve ağır kas çalışması gerektiren, bu nedenle de devamlı ve yoğun bir çaba içeren, kazananların ödüllendirildiği, oyun ve yarışmayı birleştiren uğraşların tamamı” olduğu belirtilmiştir. Raporda ayrıca sporun, kişinin sağlığını güvence altına aldığı, kişinin topluma uyum sağlamasına yardımcı olduğu, gündelik yaşamın olumsuz yönlerini ortadan kaldırdığı vurgulanmıştır¹³.

Doktrinde spora ilişkin çeşitli tanımlar bulunmaktadır¹⁴. Bu tanımlarda sporun temel amacının, kişilerin fiziksel, sosyal, ruhsal, kültürel ve zihinsel gelişmelerine katkıda bulunarak sağlıklı bir yaşam sürmelerini sağlamak ve toplumların sosyo-ekonomik alanda sürdürülebilir kalkınmasında önemli rol üstlenen bireyleri topluma kazandırmak olduğu ifade edilmiştir¹⁵. Benzer şekilde, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı’nın gerekçe kısmında da sporun temel amacının “kişinin beden ve ruh sağlığını

¹¹ **Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Barış için Spor Raporu**, https://www.un.org/sport2005/resources/task_force.pdf (erişim tarihi: 18.10.2018).

¹² **Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi**, (erişim tarihi: 26.02.2019).

¹³ **Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, (Şike Araştırma Raporu)**, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956m.htm> (erişim tarihi: 28.10.2018).

¹⁴ *Ertaş ve Petek*’e göre spor; “kişilerin boş vakitlerini değerlendirmek ve eğlenmek, sağlıklarını kazanmak veya korumak, fiziksel ve zihinsel yetilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirdikleri beden ve zihin etkinliklerinin tamamı”dır. *Ertaş/Petek*, s. 31. *Erten* ise sporu; “kişinin önceden belirlenen birtakım kurallara uyararak, maddi veya manevi karşılıklar için, araçlı veya araçsız, bireysel ya da takım olarak, kendisiyle, doğayla veya başka kimselerle rekabet etmeye yönelik mücadelelerini içeren, bedensel ve zihinsel yeteneklerini kullandığı ve bu yeteneklerini geliştirdiği aktiviteler ile bu alanla ilgilenen mesleklerin ve kişilerin etkinliklerini içeren” bir kavram olarak tanımlamıştır. *Erten*, s. 11. *Gülşen*’e göre ise spor, “belirli kurallar çerçevesinde, mücadele amacıyla yapılan ve belirli bir derecede yetenek ve fiziksel güç gerektiren herhangi bir etkinlik”tir. *Gülşen, Recep, Spor Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 3. *Demiral Bakırman* ise sporu, doktrindeki diğer tanımlardan yola çıkarak “bireylerin fiziksel ve mental sağlıklarını geliştirmek maksadıyla kişisel veya takım olarak, önceden belli olan kurallara uyacak şekilde ve rekabete dayalı etkinlikler” olarak tanımlamıştır. *Demiral Bakırman, Büşra, Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 3.

¹⁵ *Özen, Muharrem/Yılmaz, Sacit*, “Şike ve Teşvik Primi Suçları”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, Y. 2012, s. 20. Benzer şekilde *Ertaş ve Petek* de sporun amacını; “eğlenmek ve boş vakitleri değerlendirmek, vücut ve akıl sağlığını korumak, fiziksel ve mental yetenekleri geliştirilmek, saldırgan duyguların barışçıl biçimde boşalmasını sağlamak, bireyler ve toplumlar arasındaki dostluk ile hem bireylerin hem de toplumun ekonomik olarak gelişmesini sağlamak” olarak ifade etmiştir. *Ertaş/Petek*, s. 34-35.

geliştirerek iradesini güçlü kılmak ve toplumsal anlamda barış, kardeşlik ve dayanışmayı yaygın hale getirmek” olduğu belirtilmiştir¹⁶. Spor, topluluk halinde çalışmayı ve karşılıklı dayanışmayı teşvik ederek, kişinin iradesini güçlü kılarak, bireyin kendisine güven duymasını ve topluma dâhil olmasını sağlayarak bu amaçlara hizmet eder¹⁷. Bu tanımların ışığında denilebilir ki; spor, kuralları önceden belli olan ve rekabet esasına dayanan, kişilerin veya takımların kendilerine karşı, birbirlerine karşı veya doğaya karşı gerçekleştirdikleri, yetenek ve güç gerektiren, fiziksel ve zihinsel aktivitelerdir.

Ekonomik kesimler tarafından potansiyel bir kazanç kapısı olarak görülen spor; günümüzde bir sektör haline gelmiş ve adeta bir sanayi kolu gibi işlev görmektedir¹⁸. Ticaret şirketleri şeklinde karşımıza çıkan spor kulüpleri, sporun ekonomik kazanç elde edilen bir etkinlik olduğunu ortaya koymaktadır¹⁹. Artan bu ekonomik değeri ise sporu suç için daha çekici hale getirmekte ve sporun katılanlarını kanuna aykırı davranarak haksız menfaatler elde etmeye yönlendirmektedir²⁰.

1.2. Sporun Katılanları

Spor, tanımından da anlaşılacağı üzere kolektif bir etkinliktir²¹. Bu kolektif etkinliğe katılanlar gerçek kişiler olabilecekleri gibi, tüzel kişiler de olabilir²². Sporun içinde gerçek kişiler deyince akla ilk olarak spor yapan kimseler, bir başka deyişle sporcular gelmektedir. Sporcuların yanı sıra teknik direktörler, antrenörler, menajerler, kulüp yöneticileri, hakemler ve seyirciler de sporun içinde yer alan gerçek kişilerdir²³. Sporun tüzel kişileri ise “Sporun Örgütlenmesi” başlığı altında değerlendirileceğinden, bu başlık altında tekrara düşmemek adına konuya ilişkin bilgi verilmeyecektir.

1.2.1. Sporcular

Sporun en önemli aktörü, şüphesiz ki sporculardır²⁴. Sporcu; ilgili sporu önceden belli kurallara göre icra eden, beceri ve çabasını kazanmak için ortaya koyan gerçek kişiye denir²⁵.

¹⁶ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Gerekçesi, <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0990.pdf> (erişim tarihi: 18.10.2018).

¹⁷ Erkal, Mustafa E., *Sosyolojik Açıdan Spor*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1986, s. 58.

¹⁸ Erten, s. 17.

¹⁹ Demiral Bakırman, s. 6.

²⁰ Bösing, Jan, *Manipulationen im Sport und staatliche Sanktionmöglichkeiten. Zur Notwendigkeit eines neuen Straftatbestandes gegen Bestechlichkeit und Bechtung im Sport*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marburg, 2014, s. 2.

²¹ Gülşen, s. 16.

²² Gülşen, s. 16.

²³ Gülşen, s. 16; Uslu, s. 3 vd.

²⁴ Ertas/Petek, s. 348.

²⁵ Gülşen, s. 17; Uslu, s. 3.

Bu nedenle, gerçek kişi olarak kabul edilmeyen insan dışındaki varlıklar (robotlar, hayvanlar vs.) sporcu olarak kabul edilmezler²⁶.

Sporcular amatör ve profesyonel sporcular olmak üzere ikiye ayrılırlar. Buna göre amatör sporcular, spor yapması karşılığında zorunlu giderler haricinde ücret almayan sporculardır²⁷. Profesyonel sporcular ise, sporu belirli bir ücret karşılığı yapan sporculardır²⁸. Belirtmeliyiz ki, amatör sporcuların katıldıkları turnuvalar sonucu kazandıkları ödül her ne kadar maddi bir kazanç olsa da, ortada bir ücret bulunmadığı için bu kişiler profesyonel olarak değerlendirilemeyeceklerdir²⁹.

1.2.2. Teknik Direktörler

Teknik direktör, bireysel sporlarda sporcu, toplu sporlarda ise takımı müsabakalara hazırlayan kişidir³⁰. Teknik direktörler bu hazırlığı, sporcuların antrenman sırasındaki performanslarını değerlendirmek, antrenörler ile iletişim halinde olarak onlardan sporcular hakkında bilgi edinmek ve edindiği bu bilgilere dayanarak spor müsabakasında uygulanacak taktiği ve izlenecek stratejiyi belirlemek suretiyle yaparlar³¹.

Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nda teknik direktör yerine teknik sorumlu kavramı tercih edilmiştir³². Teknik direktör kavramı ile teknik sorumlu kavramı arasında bir fark bulunmamaktadır. Talimat'ta teknik sorumlunun tanımı yapılırken zikredilen sözleşme, açıkça anlaşılacağı üzere teknik direktörlük sözleşmesidir³³.

Benzer şekilde Türkiye Basketbol Federasyonu Antrenör Talimatı'nda da antrenörün tanımı yapılmıştır³⁴. Buna göre; antrenör, basketbol alanında eğitim gördüğü alandaki programları başarı ile tamamladıktan sonra bulunduğu alan için ilgili federasyondan ve/veya daire başkanlığından belge alan basketbolcuları ve basketbol takımlarını yetiştirmek,

²⁶ Uslu, s. 3.

²⁷ Çağlayan, s. 59.

²⁸ Gülşen, s. 17.

²⁹ Çağlayan, s. 59.

³⁰ Uslu, s. 4; Genç, Durmuş Ali, **Spor Hukuku**, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 1998, s. 41.

³¹ Doğu, Hakkı Mert, **Teknik Direktörlük Sözleşmesi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 19.

³² MADDE 2 – TANIMLAR

Bu talimattaki;

ğ) TEKNİK SORUMLU: Kulüpler ile imzaladıkları sözleşme uyarınca “Teknik Sorumlu” olarak görev yapan teknik adamları,

h) GENÇLİK GELİŞTİRME PROGRAMI TEKNİK SORUMLUSU: Kulüpler ile imzalamış oldukları sözleşme uyarınca “Gençlik Geliştirme Programı Teknik Sorumlusu” olarak görev yapan kişileri, ifade eder. **Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı**, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-Statusu-Calisma-Esasları-Talimatı.pdf> (erişim tarihi: 25.10.2018).

³³ Teknik direktörlük sözleşmesi hakkında detaylı bilgi için bkz: Doğu, s. 1 vd.

³⁴ **Türkiye Basketbol Federasyonu Antrenör Talimatı**, [http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/antrenor-talimatı-\(degisimler-islenmis\).pdf?sfvrsn=4](http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/antrenor-talimatı-(degisimler-islenmis).pdf?sfvrsn=4) (erişim tarihi: 25.10.2018).

karşılaşmalara hazırlamak ve bu karşılaşmaları takip etmek görev ve yetkilerini haiz kişidir. Bu tanım yukarıda yer alan teknik direktör tanımıyla örtüşmektedir.

Burada üzerinde durulması gereken konu, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da bahsi geçen teknik yöneticiler³⁵ kavramıdır. Kanımızca teknik yöneticiler kavramıyla bir spor faaliyetinin teknik yönetimi ile ilgili kimselerin tamamı ifade edilmek istenmektedir. Bunlar; teknik sorumlular (teknik direktörler), antrenörler ve amatör çalıştırıcılardır. Bir başka deyişle; teknik yöneticiler kavramı ile Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nda yer alan "Teknik Adam" kavramı aynı anlama gelmektedir. Kanaatimizce amatör çalıştırıcılar amatör spor kulüpleri açısından teknik adamlarla aynı görevi icra ettikleri için onlar da teknik yönetici sayılmalı ancak antrenörler sorumluluk anlamında bunlarla eşdeğer olmadıkları için teknik yönetici olarak değerlendirilmemelidirler.

1.2.3. Antrenörler

Sporculara ilgili sporun taktik ve kurallarını öğreten, kendi bilgi, yetenek ve tecrübelerini aktarmak suretiyle onları müsabakalara hazırlayan kişilere antrenör denir³⁶. Antrenörler, teknik direktörlerin yardımcısı olarak görev yaparlar³⁷. Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'na göre; spor kulüpleri, faaliyet gösterdikleri alanda antrenör bulundurmamak zorundadırlar³⁸. Benzer bir hüküm Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nda da yer almaktadır. Buna göre; gerek amatör gerek profesyonel tüm kulüpler, talimatnamenin ekinde yer alan sayıda ve belirtilen

³⁵ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da şike ve teşvik primi suçlarını düzenleyen 11. maddesinde suçun bir spor klübünün veya sporla ilgili faaliyet gösteren tüzel kişilerin "teknik yöneticiler"i tarafından işlenmesi halinde cezada artırım yapılacağı belirtilmektedir. **6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun**, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6222.pdf> (erişim tarihi: 25.10.2018).

³⁶ **Gülşen**, s. 17; **Uslu**, s. 4; **Genç**, s. 41.

³⁷ **Genç**, s. 41. Belirtmek gerekir ki, buradaki antrenör kavramı ile Türkiye Basketbol Federasyonu Antrenör Talimatı'nda yer alan antrenör kavramı aynı şey değildir. Talimat'ta yer alan antrenör kavramı teknik direktöre karşılık gelmekte olup teknik yönetim anlamında en yetkili kişileri ifade etmekte iken bu başlık altında bahsettiğimiz antrenör kavramı ise teknik direktör yardımcısı olarak görev yapanlar kimseleri ifade etmektedir.

³⁸ Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu

Gençlik ve spor kulüpleri (4)

Madde 20 – Gençlik ve spor kulüpleri, Dernekler Kanununa göre teşekkül eder ve tescil ile Gençlik ve Spor Bakanlığına dahil olurlar.

Tescil edilmemiş kulüpler, federasyonlar tarafından tertiplenen veya bunların denetimi altında yapılan müsabakalara katılamazlar. Tescil olunmamış kulüpler adına lisans verilmez.

Spor kulüpleri faaliyet gösterdikleri dallarda antrenör tutmaya mecburdurlar.

Tescile ilişkin esas ve usuller yönetmelikle belirlenir. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3289.pdf> (erişim tarihi: 02.11.2018).

lisanslara sahip teknik adamlara sezon başından itibaren kadrolarında yer vermek zorundadırlar³⁹.

1.2.4. Sporcu Menajerleri (Sporcu Temsilcileri)

Sporcu menajerleri, sporcular ile kulüp arasındaki transfer görüşmelerini yürüten kişilerdir⁴⁰. Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na göre; belirli bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasında sözleşme görüşmelerini yürütmek amacıyla futbolcuyu veya kulübü temsil eden kişilere menajer denir⁴¹. Türkiye Basketbol Federasyonu Oyuncu Temsilcisi Yönergesi'nde ise oyuncu adına transfer görüşmesi yapmakla yetkili ve Oyuncu Temsilciliği Sertifikası'na sahip olan kişiler oyuncu temsilcisi olarak adlandırılmıştır⁴². Her ne kadar kullanılan kavramlar farklı olsa da, her iki talimatta da adı geçen kimseler aynı görevi yapmaktadır. Menajerler, transfer dönemlerinde sporcular ile kulüpler arasında yaşanabilecek sorunların çözümünde ya da sporcu alacaklarının tahsilatında çıkan pürüzlerin çözümünde de aktif rol alırlar⁴³.

1.2.5. Kulüp Yöneticileri

Kulüp yöneticileri, spor kulüplerinin organlarını oluşturan ve kulüplerin hedeflerini gerçekleştirebilmek adına çalışan kişilerdir⁴⁴. Yöneticilerin bir kısmı yapılan seçimler sonucunda yönetim görevini devralırlarken, bir kısmı ise kulübün bir çalışanı olup yaptıkları

³⁹ MADDE 7 – TEKNİK ADAMLARIN GÖREVLERİ ve ZORUNLU KADROLAR

(1) Profesyonel ve amatör takımları bulunan tüm kulüpler, EK-2'de bulunan tablolarda belirtilen sayılarda ve lisanslara sahip teknik adamları, futbol sezonu başından itibaren kadrolarında bulundurmamak zorundadırlar. **Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü Ve Çalışma Esasları Talimatı**, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-Statusu-Calisma-Esasları-Talimatı.pdf> (erişim tarihi: 02.11.2018).

⁴⁰ Genç, s. 42.

⁴¹ Madde 2- Tanımlar

Menajer: Belli bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesi müzakeresi yürütmek amacıyla futbolcu veya kulüpleri temsil eden veya kulüpler arasında transfer müzakeresi yürütmek amacıyla kulüpleri temsil eden TFF'den lisans almış gerçek kişileri ... ifade eder. **Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı**, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Menajerleri-ile-Calisma-Talimatı.pdf> (erişim tarihi: 03.11.2018).

⁴² 4. Tanımlar

Oyuncu Temsilcisi: Oyuncu adına transfer görüşmeleri yapmak yetkisine ve Oyuncu Temsilciliği Sertifikası'na sahip kişileri ... ifade eder. **Türkiye Basketbol Federasyonu Basketbol Oyuncu Temsilciliği Yönergesi**, <http://www.tbff.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/oyuncu-temsilci-y%C3%B6nergesi.pdf?sfvrsn=6> (erişim tarihi: 03.11.2018).

⁴³ Genç, s. 42.

⁴⁴ Çağlayan, s. 61.

sözleşmelere istinaden idari yönetim görevine getirilirler⁴⁵. Spor yöneticileri, kamunun tanıyıp güven duyduğu kişiler olup bunların sporcular üzerinde büyük etkileri vardır⁴⁶.

1.2.6. Hakemler

Spor karşılaşmalarının kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlayan kişilere hakem denir⁴⁷. Hakemler, karşılaşmanın eylemli bir tarafı değildirler⁴⁸. Karşılaşma esnasında kurallara uymayan sporculara uyarılarda bulunma veya bu sporcuları oyundan ihraç etme yetkisine sahip olan hakemler, verdikleri kararlar sonucunda karşılaşmanın kazananını da ilan etmektedirler⁴⁹. Kazanan tarafın belirlenmesinde son derece etkili olmaları nedeniyle zaman zaman verdikleri kararlar nedeniyle suçlanmakta ve hatta saldırılara uğramaktadırlar⁵⁰. Bu nedenledir ki Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 20. maddesinde hakemlere karşı görevleri nedeniyle işlenen suçlarda, hakemlerin kamu görevlisi sayılacağı vurgulanmıştır⁵¹.

1.2.7. Seyirciler

Günümüzde ekonomik bir fenomen haline gelen sporun belki de en önemli unsuru seyircilerdir. Spor seyircilerini sıradan seyirciler ve taraftarlar olarak iki gruba ayırmak mümkündür. Bunlardan ilk grupta yer alanlar, spor karşılaşmasını estetik bir olay olarak gören ve keyif almak için adeta bir konser, sinema veya tiyatro gibi izleyen kimselerdir⁵². İkinci grupta ise taraftarlar yer almaktadır. Taraftarlar, bir spor kulübüne sempati besleyen, kendini kulübün kaderiyle özdeşleştiren, bu kulübü aldığı biletlerle veya ürünlerle ekonomik olarak destekleyen kimselerdir⁵³. Taraftarlar destekledikleri kulübe sağladıkları gerek psikolojik destek gerek ekonomik destek nedeniyle sporun en önemli süjeleri arasındadır⁵⁴.

⁴⁵ Karaoğlu, Ercan, **Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.29.

⁴⁶ Donay, Süheyl, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2012, s. 161.

⁴⁷ Genç, s. 43; Uslu, s. 4.

⁴⁸ Savaşer, Yılmaz, “**Yarış Hakemlerinin ve Kararlarının Hukuki Nitelikleri**”, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007, s. 889.

⁴⁹ Çağlayan, s. 61.

⁵⁰ Genç, s. 43.

⁵¹ Madde 20 - Hakemler, gözlemciler ve temsilciler

Spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilciler bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır. **6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun**, (erişim tarihi: 21.11.2018).

⁵² Schild, Wolfgang, “**Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu**”, Spor ve Ceza Hukuku, Ed. Kayıhan İçel, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 49.

⁵³ Schild, s. 49; Genç, s. 45; Çağlayan, s. 62.

⁵⁴ Çağlayan, s. 62.

1.3. Bir Hak Olarak Spor

Hak, hukuk düzeni tarafından kişilere tanınan yetkidir⁵⁵. Haklar; özel haklar ve kamu hakları, mutlak haklar ve nisbi haklar, mal varlığı hakları ve kişi varlığı hakları gibi ayrımlara tabi tutulurlar. Özel haklar, özel hukuktan doğan ve bireylerin birbirlerine karşı önde sürdüğü haklar olup kamu hakları ise kamu hukukundan doğan ve bireyin devlete karşı ileri sürebildiği haklardır⁵⁶. Haklar ayrıca; birinci kuşak haklar, ikinci kuşak haklar, üçüncü kuşak haklar ve dördüncü kuşak haklar olarak da ayrılırlar⁵⁷. Bu ayrıma göre; birinci kuşak haklar, yaşam hakkı ve mülkiyet hakkı gibi en temel nitelikteki haklar ve güvencelerdir. Toplum içindeki eşitsizlikleri gidermeyi amaçlayan ve devlet tarafından gerçekleştirilmesi mali kaynaklar ölçüsünde mümkün olan haklar ise ikinci kuşak haklardır⁵⁸. Bunlara örnek olarak çalışma hakkı verilebilir. Üçüncü kuşak haklar ise, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmış olan çevre hakkı ve barış hakkı gibi haklardır. Bunların devlete karşı ileri sürülmesi pek de mümkün olmaması ancak insanların ortak çabalarıyla gerçekleştirilebilecek olmaları nedeniyle dayanışma hakkı olarak da adlandırılırlar. Teknolojik gelişmelerin sonucu literatüre giren ve insan değerlerinin ve kişiliğinin korunması ile ilgili haklar ise dördüncü kuşak haklar olarak adlandırılmaktadır⁵⁹.

Yukarıda yaptığımız açıklamalar çerçevesinde denilebilir ki spor hakkı ikinci kuşak haklardandır. Bireyin gelişimini yakından ilgilendiren spor, sağlıklı bir toplum oluşturulmasına sunduğu katkı nedeniyle kamusal bir aktivitedir⁶⁰. Çalışmamızda ise spor, kamusal bir hak olarak incelenecektir.

1.3.1. Uluslararası Belgelerde Spor Hakkı

1.3.1.1. Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) 21 Kasım 1978'de beden eğitimi ve sporun gelişimini insani ilerlemenin hizmetine sunmak, gelişimlerini desteklemek, hükümetlerin, yetkili sivil toplum örgütlerinin, eğitimcilerin ve ailelerin

⁵⁵ Aybay, Rona, **İnsan Hakları Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2017, s. 3; **Ertay/Petek**, s. 49.

⁵⁶ **Çağlayan**, s. 21.

⁵⁷ **Aybay**, s. 4.

⁵⁸ Doktrinde *Algan*, ikinci kuşak hakları “*sosyal, kültürel ve ekonomik haklar*” olarak tanımlamaktadır. Konu ile ilgili bkz: Algan, Bülent, **Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Hakların Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 49 vd.

⁵⁹ **Aybay**, s. 92 vd.

⁶⁰ Zafer, Hamide, “Belirli Bir Spor Müsabakasının Sonucunu Etkilemek Amacıyla Kazanç veya Sair Menfaat Elde Etme Suçu”, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.1, Y. 2012, s. 55.

bireylere rehberlik etmesini teşvik etmek amacıyla Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı'nı ilan etmiştir⁶¹.

Şarta göre, her insan beden eğitimi ve spora erişme hakkına sahiptir. Gerek eğitim sisteminde gerek sosyal hayatın diğer alanlarında bu hak garanti altına alınmalıdır. Herkes kendi ulusal geleneklerine göre beden eğitimi ve spor yapmak, fiziksel yeterliliğini geliştirmek ve kendi yetenekleri ölçüsünde sporda başarı elde etmek fırsatına sahip olmalıdır. Gençler, yaşlılar ve engelli kişiler için ihtiyaçlarına uygun beden eğitimi ve spor programları aracılığıyla kişiliklerini geliştirmek için özel fırsatlar sağlanmalıdır⁶².

1.3.1.2. Avrupa Spor Şartı

Avrupa Spor Şartı, Avrupa Konseyi tarafından 24 Eylül 1992 tarihinde kabul edilmiş ve 16 Mayıs 2001 tarihinde değişikliğe uğrayarak son halini almıştır. Şartın amacı başlığını taşıyan ilk maddesine göre; hükümetler insani gelişmede önemli bir etken olan sporu özendirme bakımından her bireyin spora katılımını mümkün kılarak ve özellikle tüm gençlerin beden eğitimi alma ve temel spor becerileri kazanma hakkına sahip olmalarını sağlayarak, herkesin güvenli ve sağlıklı bir çevrede ve uygun spor organizasyonları ile işbirliği içerisinde spora ve fiziksel etkinliklere katılımını sağlayarak, ilgi duyan ve yetenek sahibi olan herkesin spor performanslarını geliştirmelerine ve bireysel başarı ve/veya toplumca tanınan başarı seviyelerine ulaşmalarını sağlayarak, sporu ve sporcuları siyasal, ekonomik ve ticari istismardan koruma ve özellikle çocukları, gençleri ve kadınları madde bağımlılığı, cinsel saldırı ve cinsel taciz gibi kötü muamelelerden koruma yoluyla sporun ahlaki ve etik temellerini ve sporcuların onurunu ve güvenliğini koruyup geliştirerek Spor Ahlakı Tüzüğü'nde gösterilen şartlara uygun şekilde bu Şart'ın hükümlerini uygulamak için gerekli adımları atmak zorundadırlar⁶³.

⁶¹ **Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı**, http://www.unesco.org/education/pdf/SPORT_E.PDF (erişim tarihi: 03.12.2018). UNESCO'nun spora ilişkin diğer faaliyetleri için ayrıca bkz: Erkiner, Kısmet, “**Dünyada ve Türkiye’de Sportif Yapılanma**”, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007, s. 207.

⁶² Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı

Madde 1 - Beden eğitimi ve spor pratiği herkes için temel bir haktır.

1.1. Her insanın, kişiliğinin tam gelişimi için gerekli olan beden eğitimi ve spora erişim konusunda temel bir hakkı vardır. Beden eğitimi ve spor yoluyla fiziksel, entelektüel ve ahlaki güçleri geliştirme özgürlüğü, hem eğitim sisteminde hem de sosyal yaşamın diğer yönlerinde olmalıdır.

1.2. Herkes kendi milli geleneklerine uygun olarak beden eğitimi ve spor yapmak, fiziksel zindeliğini geliştirmek ve yetenekleri ölçüsünde sporda başarıya ulaşmak için tam bir fırsata sahip olmalıdır.

1.3. Okul öncesi çağındaki çocuklar da dâhil olmak üzere, gençler, yaşlılar ve engelliler için ihtiyaçlarına uygun beden eğitimi ve spor programları aracılığıyla kişiliklerini geliştirmek için özel fırsatlar sağlanmalıdır.

⁶³ **Avrupa Spor Şartı**, (erişim tarihi: 20.12.2018).

1.3.2. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Spor Hakkı

Spor hakkı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda başlıca tanınmış bir hak değildir. Diğer bir ifadeyle, Anayasa'da spor hakkı adı altında münhasıran tanınmış bir hak bulunmamaktadır. Bu nedenle spor hakkı Anayasa'da ancak diğer bazı hakların altında ele alınabilecektir.

Yukarıda sporu tanımlarken sporun bedensel ve zihinsel bir etkinlik olduğundan söz ettik. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, spor kişinin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesinde önemli bir araçtır. Anayasa'da bu durum sporun geliştirilmesini düzenleyen 59. maddede ele alınmıştır. Maddeye göre; devlet, her yaştaki vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirler alarak sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmekle yükümlüdür. Bu bakımdan değerlendirildiğinde, spor yapma hakkı Anayasa'da Sosyal ve Ekonomik Hak ve Ödevler'in olduğu kısımda düzenlense de, bunun Anayasa md. 17'de yer alan kişinin dokunulmazlığını ile maddi ve manevi varlığını koruma altına alan hükümler birlikte değerlendirmek gerekir. Söz konusu maddede, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Spor kişinin maddi ve manevi bütünlüğünü korumak ve geliştirmek için gerekli araçlardan biri olduğuna göre denebilir ki, spor hakkı Anayasa'da dolaylı da olsa koruma altına alınmıştır.

Bunun yanı sıra, Anayasa'da yer alan haklardan biri de eğitim ve öğrenim hakkıdır. Anayasa md. 42'ye göre, kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacaktır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, sporun öğrenilmesi ve öğretilmesi de bir haktır. Kişinin spor öğrenmesini veya öğretmesini engelleyici düzenlemelerin yapılması Anayasa'ya aykırı olacaktır⁶⁴.

Sporun katılanlarından birinin sporcular olduğunu ve profesyonel sporcuların sporu meslek olarak yaptığını yukarıda ifade etmiştik. Sporun meslek olarak yapılması, doğrudan çalışma hakkıyla alakalıdır. Çalışma hakkı ise Anayasa'da 48. maddede ele alınmıştır. Buna göre, kişiler diledikleri alanda çalışma hakkına ve sözleşme hürriyetine sahiptirler. Anayasa'nın 49. maddesinde de çalışmanın herkesin hakkı ve ödevi olduğu ifade edilmiştir. Bu iki madde birlikte değerlendirildiğinde denebilir ki, çalışan sporcuların çalışması engellenemeyeceği gibi söz konusu sporcular sözleşme hürriyetine sahiptirler.

⁶⁴ Çağlayan, s. 24.

1.4. Spor Hukuku

Spor Hukuku, spor aktiviteleri ve spor organizasyonlarına ilişkin hukuk kurallarını sistematik şekilde inceleyen bir hukuk dalı olarak tanımlanmıştır⁶⁵. Bu anlamda spor hukuku; başta sporcular olmak üzere, teknik direktörler, spor yöneticileri gibi sporun katılanlarını, ulusal ve uluslararası düzeydeki spor federasyonlarını, diğer uluslararası spor organizasyonları gibi sportif yapıları, spora ilişkin kuralları, spor sağlığı ve spor güvenliğini, sponsorluk ilişkilerini, sportif alanları ve spor seyircisini kapsamına alan geniş bir hukuk dalıdır⁶⁶.

Spor Hukuku, ne kamu hukuku ne de özel hukuk altında tanımlanabilecek bir özellik gösterir⁶⁷. Spora ilişkin hakların yer alması nedeniyle Anayasa Hukuku, sözleşme çerçevesinde Medeni Hukuk ve İş Hukuku, sporda cezalandırılabilir hareketler ve spor suçları nedeniyle Ceza Hukuku, sporun devletçe örgütlenmesi nedeniyle İdare Hukuku ile yakınlaşan Spor Hukuku, içerisinde bu hukuk dallarının özelliklerinden biraz barındırmaktadır. Bu nedenle, denebilir ki Spor Hukuku karma bir hukuk dalıdır⁶⁸.

Spor Hukuku'nun kaynakları; uluslararası anlaşmalar, ulusal mevzuat ve uluslar üstü düzenlemelerdir. Ülkemizce spora ilişkin hükümlerin bir arada bulunduğu bir ulusal spor mevzuatı bulunmamaktadır. Ancak Anayasa'da ve çeşitli kanunlarda spora ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bunlara ek olarak, 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 3796 sayılı İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanunu'nda da spora ilişkin hükümler yer almaktadır. Bunun yanı sıra, Gençlik ve Spor Şuraları Yönetmeliği, Gençlik ve Spor Bakanlığı Proje Yönetmeliği de spora ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu genel nitelikteki düzenlemelere ek olarak, futbola ilişkin TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile TFF Statüsü ve her bağımsız spor dalına ilişkin de bunların bağlı olduğu federasyonun teşkilat yapısı ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı bir ana statüler de mevcuttur.

Spora ilişkin uluslararası anlaşmalara örnek olarak 1986 tarihli Strasbourg Sözleşmesi, 2007 tarihli Lizbon Sözleşmesi gösterilebilir. Bunların yanı sıra, 1989 tarihli Doping Mücadele Sözleşmesi ve 2005 tarihli UNESCO Sporda Doping Karşı Uluslararası Sözleşme

⁶⁵ Ertaş/Petek, s. 40.

⁶⁶ Ekşi, Nuray, **Spor Tahkim Hukuku**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2015, s. 5.

⁶⁷ Ertaş/Petek, s. 41.

⁶⁸ Ertaş/Petek, s. 42.

de sporun uluslararası kaynaklarına örnek verilebilir. Ayrıca, Avrupa Konseyi Sporda Etik Tüzüğü, Avrupa Spor Şartı ile 2007 tarihli Avrupa Birliği Spor Raporu da sporun uluslararası kaynakları arasında yer almaktadır.

Spor Hukuku'nun kaynaklarından biri de uluslar üstü düzenlemelerdir. Bunlara örnek olarak FIFA ve UEFA gibi uluslararası federasyonların koymuş olduğu kurallar gösterilebilir. Bu düzenlemeler doktrinde "lex sportiva" olarak adlandırılmaktadır⁶⁹. "Lex sportiva"nın bir taabiyeti olmadığı gibi, lex sportiva globaldir⁷⁰.

1.5. Sporun Türkiye'de Örgütlenmesi

1.5.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Türk sporu, 2 Temmuz 2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yayınlanana kadar Spor Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmiştir⁷¹. Söz konusu kararnamenin 12. maddesi ile "Spor Genel Müdürlüğü" ifadesi çıkarılarak, yönetim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bırakılmıştır⁷².

Gençlik ve Spor Bakanlığı, 3 Haziran 2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur⁷³.

Kararname'nin 2. maddesinde Bakanlık'ın görevleri sayılmıştır. Buna göre; Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit eder ve farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlar. Bunun yanı sıra gençleri sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirir ve bu doğrultuda faaliyetler yürütür. İlgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlar.

Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapar ve öneriler geliştirir. Gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapar. Gençlik çalışma ve projelerine ilişkin usul ve esasları belirler. Söz konusu çalışma ve projeleri yapar veya destekler, bunların uygulama ve sonuçlarını denetler. Spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetir, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler alır.

⁶⁹ Ekşi, s. 5 vd.

⁷⁰ Gürten, Kadir/Serenel, Ege, "Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, Y. 2012, s. 300.

⁷¹ Gülşen, s. 26.

⁷² 2 Temmuz 2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.703.pdf> (27.02.2019).

⁷³ Gençlik Ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.638.pdf> (26.02.2019).

Spor alanında uygulanacak politikaları tespit eder ve uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını sağlar. Tüm bunlara ek olarak, mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapar.

Kararname'nin 6. maddesinde bakanlığın hizmet birimleri sayılmıştır. Buna göre; bakanlık, görevlerini merkezde Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Özel Kalem Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirir. Taşrada ise 29. madde gereği illerde gençlik ve spor il müdürlüğü, ilçelerde gençlik ve spor ilçe müdürlüğü aracılığıyla görevlerini yerine getirir.

1.5.2. Bağımsız Spor Federasyonları

Bağımsız spor federasyonları, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu Ek md. 9'da düzenlenmiştir. Buna göre; bağımsız spor federasyonları, Cumhurbaşkanlığı kararı ile kurulan ve kararın resmi gazetede yayımlanması ile tüzel kişiliklerini kazanan özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliklerdir.

Maddeye göre; bağımsız spor federasyonları, ilgili spor dalına ilişkin faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ve benzer konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkilidirler. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda ise tüzel kişilikleri aynı usulle iptal edilir ve mal varlıkları Gençlik ve Spor Bakanlığı'na devredilir.

Bağımsız spor federasyonlarına ait olan mallar devlet malı hükmünde olup haczedilemezler. Buna paralel olarak, federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar da görevleriyle ilgili işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacaklardır.

Bağımsız spor federasyonlarının merkezleri Ankara'da olup merkez teşkilatları ise genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ile genel sekreterlikten oluşur. Bu kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ana statüyle, diğer kurulların oluşumu, çalışma usul ve esasları ise talimatlarla belirlenir.

Bağımsız spor federasyonlarının gelirleri ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dâhilinde harcanır. Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinden bağımsız federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde

kaynak tahsis edilebilir. Bağımsız federasyonların tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, bağımsız spor federasyonlarının talebi durumunda, kendisine ait spor tesislerinin işletilmesini, menkul ve gayrimenkullerini bedelsiz olarak kırk dokuz yıla kadar federasyonun faaliyetleri için tahsis edebilir. Söz konusu spor tesisleri ile menkul ve gayrimenkullerin tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi Gençlik ve Spor Bakanlığı'na iptal edilir.

Bağımsız spor federasyonlarının her türlü faaliyetlerinin denetimi; genel kurul, denetim kurulu ve Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılır. Federasyon harcamalarının yerindelik denetimi yetkili kurullarınca, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na yapılan her türlü yardımların amaca uygunluğu ve denetimi ise Gençlik ve Spor Bakanlığı'na yapılır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yapılan ayni ve nakdi yardımların mevzuata ve amacına uygun olarak harcanmaması halinde oluşacak zarar, kusurları bulunan federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden tahsil edilir ve bunlar hakkında suç duyurusunda bulunulur.

Bağımsız spor federasyonları, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na ile uluslararası federasyonların belirlediği eğitim kriterlerine uygun olarak işbirliği içerisinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirirler. Ayrıca; sporcu, antrenör, hakem ve benzeri spor elemanları ile spor kulüplerine ve sponsorluklara ait istatistiki bilgileri üç ayda bir Gençlik ve Spor Bakanlığı'na göndermek zorundadırlar.

Bağımsız spor federasyonları, faaliyette buldukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kurallarını göz önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini, ceza talimatında düzenler. Federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisi federasyon disiplin/ceza kuruluna aittir.

Bağımsız spor federasyonlarının ana statüsü Resmi Gazete'de, ana statüye dayanılarak hazırlanan yönetmelik dışındaki talimat ile diğer alt düzenleyici işlemler ise Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın internet sitesinde yayımlanır. Bağımsız spor federasyonları ile ilgili olarak Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nda hüküm bulunmayan konularda 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır.

Bağımsız spor federasyonlarının en üst organı genel kuruldur. Genel kurulun toplanmasına ilişkin işlemler ise yönetim kurulu tarafından yürütülür. Genel kurulun

toplantısı, üyelerin belirlenmesi, divanın oluşturulması, delege listesine yapılacak itirazlar ve oyların sayımı ile ilgili diğer esas ve usuller ana statüde belirlenir.

Genel kurul, olağan genel kurul, olağanüstü genel kurul ve mali genel kurul şeklinde yapılır. Genel kurul; üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır. Seçimde en fazla oyu alan aday ve listesi seçilmiş sayılır.

İlk toplantıda çoğunluk sağlanamaması halinde, takip eden günde çoğunluk aranmaksızın toplanır. Ancak, toplantıya katılanların sayısı seçimle belirlenen kurulların asıl üye sayısının iki katından aşağı olamaz. Olağan ve olağanüstü genel kurullarını belirtilen süre ve esaslar dâhilinde yapmayan federasyonların genel kurulları Tahkim Kurulu'na oluşturulacak üç kişilik komisyon marifetiyle altmış gün içerisinde yapılır ve federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında mevzuata uymamaktan dolayı idari ve adli işlem başlatılır.

Ana statüyü yapmak ve değiştirmek başkan, yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerini seçmek, yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını, bütçeyi onaylamak ve gerektiğinde bütçe harcama kalemleri arasında değişiklik yapmak konusunda yönetim kuruluna yetki vermek genel kurulun görevlerindedir.

Bunu yanı sıra genel kurul, yönetim kuruluna, taşınmaz mal alımı-satımı ile uluslararası federasyonlara karşı mali taahhütlerde bulunmak için yetki vermek, yönetim kurulu faaliyet ve mali raporlarının ibra edilip edilmemesini oylamak ve kanun ile verilen diğer görevleri yapmakla da görevlidir.

1.5.2.1. Bağımsız Spor Federasyonları Tahkim Kurulu

3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu Ek md. 9'da ayrıca Tahkim Kurulu da düzenlenmiştir. Buna göre; kurul, yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Üyeler, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın onayı ile dört yıl için görevlendirilir. Hâkim ve savcılar ile bu meslektan sayılanlar, hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulu'nda görev alabilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler.

Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Ayrıca, itiraz üzerine Gençlik

ve Spor Bakanlığı ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları da inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir.

Tahkim Kurulu, kanunda belirtilen bazı hallerde federasyonu genel kurula götürecektir komisyonu da belirler. Federasyon başkanı ile yönetim, disiplin ve denetim kurulu üyelerinin, spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarının tespiti halinde Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından Merkez Spor Disiplin Kuruluna sevk edilmeleri sonucunda, Merkez Spor Disiplin Kurulu'nca verilecek kararlara karşı, ilgililerin itirazı üzerine karar verir.

Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez. Federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görevli olanlar ile ihtar cezası dışında sportif ceza alanlar ve kanunda belirtilen suçlardan birtakım suçlardan ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.

Ek md. 9/A'ya göre; Tahkim Kurulu, en az beş üyenin katılımıyla toplanır ve oy çokluğuyla karar alır. Oyların eşitliği halinde başkanın kullandığı oyun tarafı çoğunluk sayılır.

Kurulun görev alanına giren konularda başvurular, ilgili kişiler ile kulüp başkanları veya yetkili kılınan idarecileri tarafından, Tahkim Kurulu Başkanlığı'na hitaben yazılmış dilekçeyle yapılır. Dilekçeler, doğrudan kurula verilebileceği gibi posta ile de iadeli taahhütlü gönderilebilir. Başvuruların teslim veya postaya verilmesi, başvuru tarihi olarak kabul edilir.

Tahkim Kurulu'na başvuru ücreti; sporcular için (2.000) gösterge, diğer başvurularda ise (4.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutardaki meblağ, Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesine özel gelir kaydedilir. İtirazın kabul edilmesi halinde başvuru ücretleri iade edilir. Kurulun sekreteryaya hizmetleri Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülür. Kurul ihtiyaçları için her yıl Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konulur.

Tahkim Kurulu'na başvuru süresi, federasyon yönetim kurulu kararı ile disiplin veya ceza kurulu kararının yazılı bildiriminden itibaren on gündür. Başvuru sahibi dilekçesinde; tarafları, konuyu, hukuki sebepler ile dayanılan delilleri ve taleplerini belirtmek zorundadır. Başvurudan itibaren en geç beş gün içerisinde başvuru ücreti ile diğer giderlerin yatırıldığına ilişkin makbuzun ibraz edilmemesi halinde itiraz yapılmamış sayılır.

Başvuru dilekçeleri, Kurul evrakına kayıt sırasına göre ve varsa ivedilik durumları da dikkate alınarak incelenir. Başkanın uygun görmesi halinde bir üye dosyayı; görev, merci atlanması, ehliyet, menfaat, süre aşımı konularında ve esasları inceler ve görüşünü en geç beş gün içinde bildirir.

Başkan, Kurul üyesi olmayan ancak konusunda uzman kişi veya kişileri ücretini de belirlemek suretiyle bilirkişi olarak görevlendirebilir. Kurul, merci atanması halinde dilekçeyi gerekli işlem için ilgili yere gönderir ve başvuru sahibine de bildirimde bulunur.

İlk incelemede herhangi bir aykırılık görülmemesi halinde veya biçimsel eksikliklerin giderilmesi üzerine dilekçe, karşı tarafa ve ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ olunur. Tebliğ tarihinden itibaren en geç on gün içinde cevap dilekçesi verilmek zorundadır. Dilekçede, maddi ve hukuki açıklamalar ile deliller ve talepler yer alır ve bunlara ilişkin belgeler eklenir.

Tamamlanan dosya, dosyayı inceleyen üyenin düşüncesi veya bilirkişi raporu ile birlikte Kurul'a sevk edilir. İnceleme evrak üzerinde yapabileceği gibi tarafların sözlü açıklamalarına da başvurabilir. Tahkim Kurulu'na başvuru icra ve infazı durdurmaz. Ancak ivedi durumlarda ve ilgilinin talepte bulunması koşuluyla, başvuru veya itiraz konusu kararda hukuka açıkça aykırılık bulunması halinde ve yargılamanın seyrini dikkate alarak, icra veya infazın durdurulmasına karar verilebilir.

Tahkim Kurulu, haklı ve gerektirici nedenlerin bulunması halinde ihtilafla doğrudan ilgili konularda ihtiyati tedbir kararı verebilir. Kurul kararları; kanun, ulusal ve uluslararası federasyonların kuralları, kanunların usule ilişkin hükümleri ile dosya münderecatı, tanık beyanları, bilirkişi incelemesi ve her türlü delile göre adalet ve nasafet esasları dairesinde tesis edilir.

Tahkim Kurulu zorunlu haller dışında sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en geç on iş günü, diğer hususlarda ise en geç üç ay içerisinde karar verir. Kurul; itirazın reddine, kabulüne veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir. Tahkim Kurulu kararları gerekçeli olur ve varsa muhalefet şerhleri eklenir. Kısa kararlar, ilgililere ve federasyon başkanlığına faks ve internet üzerinden derhal bildirilir ve federasyon ile ilgililer tarafından uygulanmaya başlanır. Gerekçeli kararlar daha sonra tebliğ olunur.

Tahkim Kurulu kararları, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 38. maddesi hükmü uyarınca ilam mahiyetinde sayılır. Kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde verilen karara karşı karar düzeltme yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulu, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi halleri dışında aynı konuda tekrar karar veremez.

1.5.3. Türkiye Futbol Federasyonu

Türkiye Futbol Federasyonu, ülkemizde futbol konusunda tek yetkili federasyon olup 13 Nisan 1923 tarihinde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın teşkilat yapısına dâhil olarak Futbol Heyet-i Müttehidesi adı altında kurulmuştur⁷⁴.

Çeşitli kanun değişiklikleri ile pek çok farklı statüye sahip olan Türkiye Futbol Federasyonu, 5 Mayıs 2009 tarihli ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun'la birlikte günümüzdeki yapısına bürünmüştür⁷⁵. Buna göre; TFF, özel hukuk hükümlerine tabi, özerk bir tüzel kişiliğe sahiptir.

Federasyon'un görevleri Kanun'un 3. maddesinde sayılmıştır. Buna göre; TFF, Türkiye'deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek, futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak, FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak, ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmekle görevlidir.

Bunun yanı sıra; yurtiçi ve yurtdışı futbol faaliyetleri için plan, program, benzeri her türlü düzenlemeyi ve anlaşımayı yapmak ve başarılı sonuçlar sağlanması için gerekli tedbirleri almak, her düzeyde müsabakalar düzenlemek ve milli takımlar ile kulüp takımlarının uluslararası müsabakalara katılması ve mücadele edebilmesi için gerekli tedbirleri almak da TFF'nin görevleri arasındadır.

TFF ayrıca fair-play kurallarına uygun olarak bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerini gözetir, üyelerinin, kulüplerin, futbolcuların, hakemlerin, yöneticilerin, teknik direktör ve antrenörlerin, sağlık personelleri, futbolcu temsilcileri ve müsabaka organizatörleri ile diğer tüm ilgililerin FIFA, UEFA ve TFF tarafından konulan Statü, talimat ve düzenlemeleri ile bunların yetkili kurulları tarafından verilen kararlara uymalarını sağlar, şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele eder.

Federasyon ayrıca futbolu geliştirmek amacıyla; amatör futbol spor kulüp ve federasyonları ile bünyesinde futbol branşı bulunan engelliler spor federasyonlarına her türlü ayni ve nakdi yardımda bulunur.

3. maddenin son fıkrasında ise sayılan bu görevlerin dışında kalan diğer hususlar ifade edilmiştir. Buna göre, TFF'nin teşkilat, görev ve yetkileri, teşkilatın çalışma usul ve esasları, oluşturulacak diğer kurul ve birimler, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilat birimlerinin görevleri ile 5894 sayılı Kanun'un uygulanmasına dair diğer hususlar; TFF'nin üyesi

⁷⁴ Ertaş/Petek, s. 31.

⁷⁵ 5 Mayıs 2009 tarihli ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5894.pdf> (erişim tarihi: 27.02.2019).

bulunduğu FIFA ve UEFA kurallarına uygun olarak hazırlanan TFF Statüsü ve talimatlarla belirlenir.

1.5.4. ESpor ve Yeni Bir Federasyon Olarak ESpor Federasyonu

ESpor Federasyonu, Merkez Danışma Kurulu'nun 22 Mart 2018 tarihli toplantısında alınan karara istinaden 24 Nisan 2018 tarih ve 277144 sayılı Bakanlık Makamı onayı ile kurulmuştur⁷⁶. ESpor Federasyonu, yukarıda açıkladığımız bağımsız spor federasyonlarından biridir.

ESpor, elektronik bir alet aracılığıyla, çevrimiçi veya çevrimdışı ortamda, gerek bireysel gerekse takım halinde katılım gösterilen her türlü aktivedir⁷⁷. ESporun gerçek anlamda spor olup olmadığı ise tartışmalıdır⁷⁸. Zira farklı ülkelerde ESpor, spor, oyun veya zekâ sporu şeklinde tanımlanmaktadır⁷⁹. Bu durum e-sporun değişik ülkelerde değişik bakanlıkların ilgi alanı çerçevesinde değerlendirilmesinden de anlaşılabilir⁸⁰.

Sporda olduğu gibi, gerek insanların birbirleriyle rekabet etmesi, gerek takımlar, taraftarlar, müsabaka alanları ve ticaret hacmine sahip olması, ESporun da spor gibi değerlendirilmesi gerektiği fikrini gündeme getirmiştir⁸¹. O kadar ki, 2022 Asya Oyunları'nda, e-spor madalya ödüllü bir etkinlik olarak yer alacaktır⁸².

1.5.5. Spor Kulüpleri

Sportif faaliyetler, klasik idari yapıdan ziyade gerçek kişilerin kurduğu spor kulüpleri tarafından yürütülürler⁸³. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, spor kulüpleri, sportif örgütlenmenin merkezinde yer alırlar ve sporcuların yetiştirilmesinde önemli bir rol oynarlar⁸⁴. Spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu md. 14'te tanımlanmıştır. Buna göre; spor faaliyetlerine yönelik kurulan dernekler, başvurmaları halinde spor kulübü olarak adlandırılırlar.

⁷⁶ **Türkiye E-Spor Federasyonu**, <http://tesfed.gov.tr/Sayfalar/3073/3072/Hakk%C4%B1m%C4%B1zda.aspx> (erişim tarihi: 19.03.2019).

⁷⁷ **Türkiye E-Spor Federasyonu**, (erişim tarihi: 19.03.2019).

⁷⁸ **Hala Tartışılıyor: eSpor Gerçek Spor mu?**, <https://www.cnnturk.com/bilim-teknoloji/teknoloji/hala-tartisiliyor-espor-gercek-spor-mu?page=1> (erişim tarihi: 19.03.2019).

⁷⁹ Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Araştırmaları Haber Bülteni, **E-Spor Raporu**, 2018, http://yayinlar.gsb.gov.tr/Public/Files/2018.05.14_16.57.28_espor-raporu-say%C4%B15.pdf (erişim tarihi: 19.03.2019).

⁸⁰ E-spor ülkeye bağlı olarak, spor, kültür, dijital, gençlik ve eğitim bakanlıklarına bağlı olabilmektedir. Esports: The world of competitive gaming, **British eSports Association**, <http://www.britisheports.org/assets/WhatisesportsPDFOCT17V2pdf1.pdf> (19.03.2019).

⁸¹ **British eSports Association**, (19.03.2019)

⁸² **British eSports Association**, (19.03.2019)

⁸³ Akyıldız, Ali, "**Kamu Hizmeti Olan Sporun Özendirilmesi ve Örgütlenmesi**", Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara, 2015, s. 70.

⁸⁴ Erten, Rifat, "Türk Sporunun Yapısal Düzeni", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 1-2, Y. 2006, s. 127.

Türk Hukuku'nda spor kulüplerinin iki şekilde kurulabileceği öngörülmüştür⁸⁵. Bunlardan ilki 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu md. 20'de belirtilmiştir. Buna göre; spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre teşekkül eder ve tescil ile Gençlik ve Spor Bakanlığına dâhil olurlar. İkinci yol ise 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu md. 24'te belirtilmiştir. Maddeye göre; spor kulüpleri, profesyonel takımlarını, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler.

Spor kulüpleri, tescil edilmedikleri takdirde federasyonlar tarafından düzenlenen ya da federasyonların denetimi altında gerçekleştirilen karşılaşmalara katılamazlar. Bu kulüplere lisans da verilmez.

Tescil işlemleri, Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde yapılır. Söz konusu yönetmeliğin 28. maddesine göre, sporla ilgili tescil için il müdürlüklerine başvuran kulüplerin dosyalarını incelemek üzere komisyon oluşturulur. Komisyon dosyaları üç gün içinde inceler ve eksik belgeleri tamamlar. Kulübün tescil edilmesi doğrultusunda hazırlanacak tutanak il müdürlüğüne sunulur. İl müdürlüğü, komisyondan gelen dosyaları tescil için il başkanının onayına sunar. İl başkanlığınca beş iş günü içerisinde tescil onaylanır. İl başkanının onayından sonra tescil numarası verilerek tescil işlemi tamamlanır.

Yönetmeliğin 6. maddesine göre tescili tamamlanan kulüpler, genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu organlarını oluşturmak zorundadırlar. Zorunlu olan bu organlardan başka organların oluşturulması mümkün olsa da, zorunlu organların yetkileri ve sorumlulukları bu organlara devredilemez.

Yönetmeliğe göre, kulüplerin şube açabilmeleri de mümkündür. Yönetmeliğin 15. maddesine göre; kulüpler, tüzüklerinde yer alması ve genel kurul kararı ile kulüp merkezinin bulunduğu il dışında olmak üzere, birer şube açabilirler. Açılacak olan bu şubelerde de genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu veya denetçi bulunması zorunludur.

Kulüplerin hizmet ve faaliyetleri yürütme birimi tarafından yerine getirilir. Yönetmeliğin 17. maddesine göre, bu kişilerde kulüp üyesi olma şartı aranmaz ancak hizmet konularında bilgi, deneyim ve uzmanlıklarının bulunmasına dikkat edilir. Yürütme birimi görevlileri; genel sekreter, sayman, doktor, sağlık personeli, tesis yöneticisi, malzeme görevlisi, spor direktörü, genel kaptan, teknik yönetici ve öğretici gibi yönetim kurulunca istihdam edilmesi uygun görülen kimselerden oluşur. Yönetmeliğin 20. maddesinde kulüplerin gençlik lideri, eğitmen ve antrenör çalışmalarının ise zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

⁸⁵ Küçükgüngör, Erkan, “Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi”, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007, s. 536.

1.6. Şike ve Teşvik Primi

1.6.1. Tarihçe

İnsan doğumundan itibaren kendini rekabet içinde bulur⁸⁶. Yukarıda sporu tanımlarken belirttiğimiz gibi, bu rekabet spora yansımaktadır. Bu rekabetin, kendine has kuralları ve değerleri olan bir ahlak çerçevesinde icra edilmesi gerekmektedir⁸⁷. Ancak yine de bazı durumlarda, kişisel çıkarlar, hırslar ve benzeri faktörler nedeniyle insanlar hukuken kabul edilmeyen yollara başvurabilmektedirler⁸⁸. Şike ve teşvik primi de söz konusu hukuka aykırı yollardandır.

Şikenin tarihi, neredeyse spor tarihi kadar eskidir⁸⁹. O kadar ki, uluslararası anlamda kayıtlara geçen ilk şike milattan önce 388 yılına dayanmaktadır⁹⁰. Teselyalı Eupolos, Olimpiyat Oyunları'nda yumruk dövüşü müsabakalarında aralarında son şampiyon Halikarnaslı Phormion'un da olduğu üç rakibine rüşvet vermiştir⁹¹.

Şike ve teşvik primi eylemlerine günümüzde de sık sık rastlanmaktadır. 2005 yılında Almanya'da Robert Hoyzer isimli hakem birtakım kişilerden maç sonuçlarını etkilemek için para alması nedeniyle iki yıl beş ay hapis cezası almıştır⁹². Benzer bir olay, 2006 yılında İtalya'da ortaya çıkmış ve İtalya'nın köklü kulüplerinden Juventus, Lazio ve Fiorentina kulüpleri bir alt lige düşürülmüş, Milan kulübü ise bir sonraki sezona eksi on iki puan ile başlama cezası almıştır⁹³. Ülkemizde de 2011 yılında "3 Temmuz Süreci" olarak bilinen süreçte Fenerbahçe ve Beşiktaş Avrupa kupalarından men edilmişlerdir⁹⁴.

⁸⁶ Şen, Ersan, **3 Temmuz Söзде Şike Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 25.

⁸⁷ Erdemli, Atilla, "**Spor ve Ahlak**", Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007, s. 38.

⁸⁸ Yenerer Çakmut, Özlem, "**Sporda Yolsuzluk, Şike ve Teşvik Primi Suçu**", Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara, 2013, s. 159; Söker, Faruk, **6222 sayılı Kanun Çerçevesinde Şike Suçu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015, s. 4-5.

⁸⁹ Yılmaz, Murat, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Çerçevesinde Futbol Karşılaşmalarında Şike ve Teşvik Primi Suçları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s. 14.

⁹⁰ Maenning, Wolfgang, Corruption in International Sports and How It May Be Combated, **IASE/NAASE Working Paper Series**, Paper No. 08-13, s. 3.

⁹¹ Maenning, s. 3.

⁹² **Şikeci Alman hakeme 2 yıl hapis**, http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2005/11/051117_germany_referee.shtml (erişim tarihi: 31.01.2019).

⁹³ **Juventus hit rock bottom as Italy's cheats are relegated**, <https://www.theguardian.com/football/2006/jul/15/newsstory.europeanfootball>, (erişim tarihi: 31.01.2019).

⁹⁴ **Fenerbahçe ve Beşiktaş'a UEFA şoku**, <https://www.fanatik.com.tr/fenerbahce-ve-besiktasa-uefa-soku-315841> (erişim tarihi: 01.02.2019).

1.6.2. Şike

1.6.2.1. Kavram

Fransızca “chiqué” kelimesinden dilimize geçen şike, sözlükte bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma olarak ifade edilmiştir⁹⁵.

Spora özgü haksız bir eylem olan şike, esasen spor aktivitesine katılan kimselerin mesleklerinin gerektirdiği güveni belli menfaatler karşılığı kötüye kullanmaları durumudur⁹⁶. Doktrinde şike, sporcuların veya kulüplerin önceden vardıkları bir anlaşmaya göre müsabakanın önceden belirledikleri şekilde sonuçlanması şeklinde tanımlanmıştır⁹⁷. Bir başka tanıma göre ise şike, rekabette avantaj elde etmek ya da maddi kazanç sağlamak adına bir spor müsabakasından kesin bir sonuç elde etmek için katılımcılar, takım yetkilileri, müsabaka görevlileri veya diğer ilgililer tarafından gerçekleştirilen dürüst olmayan birtakım etkinliklerdir⁹⁸. Doktrinde ayrıca şikeyi gerçekleştirecek kimselerin, müsabakaya doğrudan etkide bulunabilecek kimseler olması gerektiği ifade edilmiştir⁹⁹.

FIFA Disiplin Talimatnamesi'nin rüşvet başlıklı 62. maddesinde ise, FIFA'nın herhangi bir kuruluşuna, müsabaka görevlisine, oyuncu ya da takım görevlisine kendisi ya da üçüncü bir kimse lehine FIFA mevzuatını ihlal etmeye yönelik bir haksız menfaat teklif, vaat ya da temin eden kişilerin cezalandırılacağı öngörülmüştür¹⁰⁰. Her ne kadar ilgili maddenin başlığı rüşvet olsa da, açıkça görülmektedir ki madde içeriğinde tarif edilen eylem şikedir.

UEFA Disiplin Talimatnamesi'nin müsabakaların ve yarışmaların bütünlüğü ve şike başlıklı 12. maddesinde ise önce UEFA'ya tabi kişilerin sorumlulukları belirtilmiş, ardından ise hangi eylemlerin şike olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir¹⁰¹. Buna göre; UEFA mevzuatı ile bağlı olan herkes, müsabaka ve yarışma bütünlüğüne zarar verici davranışlardan kaçınılmalı ve bunlarla mücadele çerçevesinde UEFA ile her zaman tam işbirliği içerisinde olmalıdır. Kendisine veya bir başkasına menfaat sağlamak üzere bir müsabakanın sonucu

⁹⁵ <http://www.tdk.gov.tr>, (erişim tarihi: 30.01.2019).

⁹⁶ Memiş, Pınar, **Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010, s. 251.

⁹⁷ Genç, s. 101. Doktrinde Şen/Özdemir şikeyi tanımlarken, şikenin müsabaka sonucuna etki etme imkânına ve yeteneğine sahip kimseler tarafından yapılabileceğine vurgu yapmaktadır. Şen, Ersan/ Özdemir, Bilgehan, **Şike**, Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul, 2012, s. 2.

⁹⁸ Carpenter, Kevin, “Global Match-Fixing and the United States’ Role in Upholding Sporting Integrity”, **Berkeley J. Ent. & Sports L.**, 2013, s. 215; Koca, Mahmut, “6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler”, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, Ed: Cumhur Şahin/İzzet Özgenç/İlhan Üzülmöz, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 51.

⁹⁹ Bösing, s. 7.

¹⁰⁰ **FIFA Disiplin Talimatnamesi**, <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6> (erişim tarihi: 30.01.2019).

¹⁰¹ **UEFA Disiplin Talimatnamesi**, https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/UEFACompDisCases/02/48/23/06/2482306_DOWNLOAD.pdf (erişim tarihi: 30.01.2019).

üzerinde haksız bir etkiye neden olacak şekilde hareket eden, müsabakalar üzerine bahis ve benzeri faaliyetlere katılan veya bu faaliyetlerden maddi menfaati olan, konumu sayesinde elde ettiği, kamuya açık olmayan ve müsabaka bütünlüğüne zarar verici bilgileri kullanan veya bunları başkasının kullanımına sunan, müsabaka veya yarışmaların sonucunu yasadışı biçimde etkilemeye yönelik faaliyetlerde bulunması için kendisi ile irtibata geçildiğinde durumu derhal ve gönüllü olarak UEFA'ya bildirmeyen, bu madde kapsamına girebileceğini bildiği eylemleri derhal ve gönüllü olarak UEFA'ya bildirmeyen kişiler müsabaka veya yarışma bütünlüğünü ihlal etmiş, bir başka deyişle şike yapmış sayılırlar.

18 Eylül 2014'te kabul edilen Macolin Konvansiyonu olarak da bilinen Avrupa Konseyi Spor Yarışmaları Manipülasyonu Sözleşmesi'nin tanımlar başlıklı üçüncü maddesine göre; spor yarışmalarının manipülasyonu, bir kişinin kendisi veya başkaları için spor müsabakalarının doğası gereği var olan öngörülmezliğini ortadan kaldırmak amacıyla spor müsabakasının gidişatının veya sonucunun yanlış bir şekilde değiştirilmesine yönelik, kasıtlı her türlü uzlaşma, fiil ve ihmal demektir¹⁰². Her ne kadar tanımda spor müsabakalarının manipülasyonu ifadesi kullanılsa da, tanımlanan şeyin şike olduğu açıktır.

Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu'nda ise şike; sporcuların, spor kulübü üyelerinin, ekonomik menfaatler ya da başka güdüler ile anlaşılıp müsabakayı önceden belirlenen neticeye uygun şekilde tamamlamaları hali, bir başka ifade ile danışıklı yarışmadır¹⁰³.

Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu Talimatı'nda şike yüz kızartıcı eylem olarak nitelendirilmiştir¹⁰⁴. Futbol Disiplin Talimatı'nda ise şike kavramı açıkça yazmamakla birlikte, müsabaka sonucunu hukuka ve spor ahlakına aykırı bir şekilde etkilemenin yasaklandığı hüküm altına alınmıştır¹⁰⁵. Talimat'ta bahsedilen fiilin şike olduğu şüphesizdir. Ayrıca, Talimat'a göre teşvik primi verilmesi de şike ile aynı kapsamda değerlendirilecektir.

¹⁰² **Avrupa Konseyi Spor Yarışmaları Manipülasyonu Sözleşmesi**, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016801cdd7e> (erişim tarihi: 01.02.2019).

¹⁰³ **Şike Araştırma Raporu**, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956m.htm>. (erişim tarihi: 30.01.2019).

¹⁰⁴ **Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu Talimatı**, <http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Etik-Kurulu-Talimatı.pdf> (erişim tarihi: 31.01.2019).

¹⁰⁵ **Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı**, <http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimatı.pdf> (erişim tarihi: 31.01.2019).

1.6.2.2. Şike Türleri

1.6.2.2.1. Hatır Şikesi

Taraflar arasında var olan hatır ve manevi bağlılığa dayanarak müsabakanın sonucunun etkilendiği şikeye hatır şikesi denir¹⁰⁶. Yalnızca eskiye dayanan bir iyilik veya kişisel dostluklar kullanılarak gerçekleştirilen hatır şikesine herhangi bir kazanç veya menfaat temini, teklifi ya da vaadi söz konusu değildir¹⁰⁷. Hatır şikesine örnek olarak,

Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu'nda, komisyonun görüşme gerçekleştirdiği kişilerin önemli bir kısmı da hatır şikesinin varlığını kabul etmiştir¹⁰⁸. Kanaatimizce arada maddi menfaat ilişkisinin olmaması, hatır şikesini en çok gerçekleştirilen eylemlerden biri haline getirmektedir¹⁰⁹.

1.6.2.2.2. Bahis Şikesi

Bahis oyunlarını etkilemek amacıyla yapılan şike, bahis şikesi olarak adlandırılmaktadır¹¹⁰. Burada hedeflenen gelir, müsabakadan elde edilecek gelirden ziyade bahis neticesinde elde edilecek olan gelirdir¹¹¹. Bu şike türü, Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda “spor dışı unsurların katılması ile gerçekleşen şike” olarak ele alınmaktadır¹¹². Raporda ayrıca bahis sonuçlarına etki etmek isteyenlerin, sporcular, kulüpler ve hakemler ile maddi menfaat ilişkisine girdikleri gibi bazen de baskı, tehdit gibi yollara başvurdukları ifade edilmektedir¹¹³.

¹⁰⁶ Şen, s. 39.

¹⁰⁷ Özen, Mustafa, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 27; Donay, s. 153; Zafer, s. 67; Özgenç, İzzet, “Değerlendirme ve Sonuç”, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 98. Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu'nda bölgesel nedenlerle dahi hatır şikesi yapılabileceği ifade edilmiştir. **Şike Araştırma Raporu**, (erişim tarihi: 30.01.2019).

¹⁰⁸ **Şike Araştırma Raporu**, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956m.htm> (erişim tarihi: 31.01.2019)

¹⁰⁹ Nitekim yıllar sonra hatır şikesi yaptığını itiraf eden sporcular, ısrarla bu şike türünde arada herhangi bir menfaat olmadığını dile getirmiştir. **Tanju Çolak'tan hatır şikesi itirafı**, <https://www.youtube.com/watch?v=mpzwmFKIAvI> (erişim tarihi: 31.01.2019); **Metin Tekin: Hatır şikesi yaptım.**, <http://www.hurriyet.com.tr/metin-tek-in-hatir-sikesi-yaptim-40012010> (erişim tarihi: 31.01.2019).

¹¹⁰ Demiral Bakırman, s. 20.

¹¹¹ Demiral Bakırman, s. 20; Şen/Özdemir, s. 20; Yılmaz, s. 22.

¹¹² **Şike Araştırma Raporu**, (erişim tarihi: 04.02.2019).

¹¹³ **Şike Araştırma Raporu**, (erişim tarihi: 04.02.2019); Bu bağlamda Almanya'da 2005 yılında patlak veren bahis skandalı örnek gösterilebilir. Olayda Robert Hoyzer isimli futbol hakemi, Hırvat mafya lideri Ante Sapina ile bir televizyon ve 60.000 USD karşılığı anlaşarak 2. Bundesliga ve Almanya Kupası maçlarını manipüle etmiştir. Olay ayrıca aşağıda açıklanacak olan hakem şikesine de örnek teşkil etmektedir. **SKANDAL HAKEM 10 YIL SONRA KONUŞTU**, <https://www.ntvspor.net/futbol/skandal-hakem-10-yil-sonra-konustu-579e082ac873cc40a468d251> (erişim tarihi: 04.02.2019).

1.6.2.2.3. Taraf Şikesi

Karşılaşmanın tarafı olan sporcuların ya da kulüplerin yöneticilerinin veya diğer üyelerinin gerçekleştirdiği şikeye taraf şikesi denir¹¹⁴. Bu tanıma göre taraf şikesinin gerçekleştirebilecek olan taraflar, sporcular, kulüp yöneticileri ya da diğer kulüp üyeleri olabilir. Buradaki kulüp üyeleri ifadesinden anlaşılması gereken, kulüple bağı olan ve aynı zamanda karşılaşmaya etki edebilecek olan kulüp üyeleridir¹¹⁵.

1.6.2.2.4. Transfer Şikesi

Bir sporcunun belli bir takıma karşı yapılacak olan müsabakalarda oynamaması, oynaması durumunda ise kötü oynaması, sözü geçen bu takımın rakipleriyle oynanacak olan karşılaşmalarda ise iyi oynaması halinde transfer edileceği vaadiyle karşılaşma sonuçlarına etki edilmesi durumunda transfer şikesinden söz edilir. Doktrinde transfer sözleşmesinin sporcunun mevcut sözleşmesinden daha iyi şartlar içermesi gerektiği belirtildiyse de, kanımızca bu gerekli değildir¹¹⁶. Zira futbolcu, ailesine yakın olmak ya da sağlığı için daha iyi hava şartlarına sahip olan bir şehirde yaşamak gibi sözleşmeden bağımsız birtakım motivasyonlarla transfer olmak istemiş olabilir. Bu durumda dahi ortada transfer şikesi vardır.

1.6.2.2.5. Hakem Şikesi

Hakemler, daha önce de belirttiğimiz üzere, spor karşılaşmalarının kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlayan kişilerdir. Hakemlerin maddi menfaatler elde etmek için karşılaşmayı bir sporcu ya da bir kulüp lehine taraflı bir şekilde yönetmeleri durumunda hakem şikesinden söz edilir¹¹⁷.

1.6.2.2.6. Kazanma Amacı Olmadan Yapılan Şike

Bazı durumlarda karşılaşmanın tarafları yukarıda sayılan menfaatler dışında da karşılaşmanın sonucuna etki etmek ister. Bu konuda, bir sonraki turda daha zayıf rakibin gelmesi amacıyla bir karşılaşmayı kaybetmek örnek gösterilebilir¹¹⁸. Taraflardan birinin, verilen örnekteki gibi bir nedenle spor ruhuna aykırı hareket ederek karşılaşma sonucuna etki etmesi halinde kazanma amacı olmadan yapılan şikeden bahsedilir¹¹⁹.

¹¹⁴ Şike Araştırma Raporu, (erişim tarihi: 04.02.2019)

¹¹⁵ Memiş, s. 254.

¹¹⁶ Yılmaz, Murat, "Ceza ve Spor Hukuku Açısından Şike Suçu", *İstanbul Barosu Dergisi*, Y. 2012, C. 86, S. 5, İstanbul, (Yılmaz, Şike), s. 325.

¹¹⁷ Demiral Bakırman, s. 21; Şike Araştırma Raporu, (erişim tarihi: 04.02.2019).

¹¹⁸ Altındağ, Onur, Şike Suçu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2015, s. 17.

¹¹⁹ Şike Araştırma Raporu, (erişim tarihi: 04.02.2019).

Her ne kadar komisyon raporunda ve doktrinde bu durum Őike tűrlerine örnek olarak verilmiŐe de, kanımızca ortada bir karŐı taraf ve bu karŐı tarafla anlaŐma söz konusu olmadıŐı için Őikeden bahsetmek yerinde olmayacaktır. Konuya aŐaŐıda daha ayrıntılı bir Őekilde deŐinilecektir.

1.6.3. Teşvik Primi

Teşvik, s zlukte isteklendirme,  zendirme¹²⁰ anlamına gelirken, prim ise iŐveren tarafından çalışanı isteklendirip verimini artırmak veya sonuca daha kolay ve çabuk ulaŐmasını saŐlamak amacıyla verilen para¹²¹ anlamına gelmektedir.

Sporla ilgili olarak ise teŐvik primi, bir diŐer takımın sporcularına oynayacakları karŐılaŐma ile ilgili olarak ű ncű takım yararına bir performans sergilemeleri ve oynayacakları karŐılaŐmayı kazanmaya yönelik motivasyona iliŐkin verilen kayıt dıŐı para ya da menfaatler olarak tanımlanmaktadır¹²².

TeŐvik primi, Tűrk Sporunda Őiddet, Őike, RűŐvet ve Haksız Rekabet İddialarının AraŐtırılarak Alınması Gereken  nlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis AraŐtırması Komisyonu Raporu'nda ise bir kiŐi ya da kuruluŐun, sonucundan kendisinin ya da taraftarı olduŐu kulűbűn doŐrudan etkilendiŐi bir karŐılaŐmada, kendi lehine sonuç doŐuracak tarafa veya űyelerine maddi menfaat vaat etmesi veya sunması olarak tanımlanmıŐtır¹²³.

Kanımızca teŐvik primi yalnızca ű ncű kiŐilere sunulan bir vaat deŐildir. Bir kulűbűn yöneticilerinin çok önemli bir karŐılaŐma öncesinde, sporcuların motivasyonunu arttırmak için teŐvik primi vermesi de söz konusu olabilir. Bu durumda ű ncű bir takım yararından söz edilemeyecektir. Bu nedenle teŐvik primini bir sporcuya ya da takıma, karŐılaŐmayı kazanma motivasyonunu arttırmak için verilen menfaat olarak deŐerlendirmek daha isabetli olacaktır¹²⁴.

¹²⁰ <http://www.tdk.gov.tr>, (erişim tarihi: 04.02.2019)

¹²¹ <http://www.tdk.gov.tr>, (erişim tarihi: 04.02.2019)

¹²²  zen/Yılmaz, s. 30.

¹²³ Şike Araştırma Raporu, (erişim tarihi: 05.02.2019).

¹²⁴ Baba, Yasemin, "Şike ve Teşvik Primi Suçu", **TAAD**, Y. 3, S. 10, Ankara, 2012, s. 781.

İKİNCİ BÖLÜM

SPORUN ULUSLARARASI ÖRGÜTLENMESİ VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA ŞİKE VE TEŞVİK PRIMİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

2.1. Sporun Uluslararası Örgütlenmesi

Yukarıda belirttiğimiz üzere spor hukukunun kaynakları arasında uluslararası anlaşmalar ve uluslar üstü kuruluşlar tarafından getirilen düzenlemeler yer almaktadır. Söz konusu düzenlemeler, uluslararası ve uluslar üstü kuruluşlar tarafından ortaya konmaktadır. Bunlara örnek olarak, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, futbol ve basketbola ilişkin uluslararası federasyon birlikleri ile spora ilişkin uyuşmazlıklarda çözüm mercii olarak görev yapan tahkim mahkemeleri örnek verilebilir. Bu başlık altında, bu kuruluşlar arasında yer alan Uluslararası Olimpiyat Komitesi, UEFA, FIFA, FIBA gibi kuruluşlar ile basketbola ilişkin tahkim yargılaması yapan BAT ile spora ilişkin uyuşmazlıklarda en yetkili yapı olan CAS incelenecektir.

2.1.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne ilişkin düzenlemeler, Olimpik Şart'ta yer almaktadır. Olimpik Şart, olimpiizmin temel ilkelerinin ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kabul edilen kuralların ve tüzüklerin yer aldığı bir düzenlemedir¹²⁵.

Olimpik Şart md.15'e göre; Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 11 Kasım 2000 tarihinde imzalanan sözleşme uyarınca İsviçre Federal Hükümeti tarafından tanınan ve tüzel kişilik statüsünde bir birlik şeklinde limitsiz süreli olarak kurulan ve kar gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur¹²⁶. Merkezi, aynı zamanda olimpiyat başkenti olan Lozan'dadır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin yetkilerinin kullanılmasına dair düzenleme, Şart'ın 16. maddesinde yer almaktadır. Buna göre, yetkilerin kullanılması ancak organlar aracılığıyla olur. Bu organlar; kurul, icra kurulu ve başkandır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin en üst organı kuruldur. Kurul olağan olarak yılda bir kez ve olağanüstü durumlarda ise başkan tarafından veya üyelerin üçte birinin yazılı isteği üzerine toplanır. Kurul kararları nihai kararlardır.

¹²⁵ Uluslararası Olimpiyat Komitesi, **Olimpik Şart**, 2018, Lozan.

https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf#_ga=2.221025368.1154624262.1553003013-1463217958.1553003013 (erişim tarihi: 20.02.2019).

¹²⁶ **Uluslararası Olimpiyat Komitesi**, (erişim tarihi: 20.02.2019).

İcra kurulu ise, başkan, dört tane başkan yardımcısı ve on üyeden oluşur. İcra kurulu, kurulun genel yapısını yansıtmak durumundadır ve kurul icra kurulu üyelerini seçerken buna dikkat etmelidir. Şart'a göre, kurul yetkilerini icra kuruluna devredebilir.

Başkan ise Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ni temsil eder ve düzenlenen tüm etkinliklerde başkanlık eder. Başkan, kurul üyeleri tarafından gizli oylama ile seçilir. Görev süresi sekiz yıldır ve dört yıllık bir süre için tekrar seçilebilir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin amacı, Olimpik Şart md. 15'te belirtilmiştir. Buna göre; Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Olimpik Şart tarafından kendisine yüklenen misyonu, görevleri ve sorumlulukları yerine getirecektir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin misyonu ve görevleri, Şart'ın 2. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin misyonu, olimpizmi tüm dünyada teşvik etmek ve olimpik harekete liderlik etmektir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin görevleri ise, gençlerin spor yoluyla eğitimi neticesinde fair-play kavramının spora hâkim olması ve şiddetin yasaklanması, sporda etiğin ve iyi yönetimin teşvik edilmesinin desteklenmesi, spor yarışmalarının ve spora ilişkin organizasyonların, sporun gelişmesinin ve sporda koordinasyonun desteklenmesi, Olimpiyat Oyunları'nın düzenli olarak yapılmasını sağlamaktır. Bunun yanı sıra, sporu insanlığın hizmetine sunarak barışın teşvik edilmesi amacıyla gerek kamu gerek özel sektörle işbirliği yapılması, sporun özerkliğinin korunması, Olimpik Hareket'in siyasal tarafsızlığının teşvik edilmesi ve devam ettirilmesi, bağımsızlığının korunması ve birliğin güçlendirilmesi için gerekli adımları atmak da Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin görevleri arasındadır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi ayrıca, olimpik hareketi etkileyebilecek her türlü ayrımcılığa karşı gelmek, kadınların sporun her seviyesinde yer almalarını desteklemek ve kadın erkek eşitliğinin uygulanmasını sağlamak, dopingle mücadeleye liderlik ederek ve rüşvetle ilişkili olarak yarışma sonuçlarının etkilenmesine karşı gerekli adımları atarak dürüst atletleri ve sporda bütünlüğü korumakla da görevlidir. Sporcu sağlığını korumak üzere önlemler almak, sporun veya sporcuların siyasal ya da ekonomik olarak istismar edilmelerine karşı çıkmak, sporcuların profesyonel ve sosyal anlamda geleceklerinin temin edilmesi amacıyla spor kuruluşlarının ve kamu otoritelerinin çabalarını desteklemek, herkes için sporu teşvik etmek ve desteklemek de Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin görevleri arasındadır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi ayrıca çevre sorunlarına duyarlı endişeleri desteklemek, sporda sürdürülebilir gelişmeyi teşvik etmek ve Olimpiyat Oyunları'nın buna göre yapılmasını ve Olimpiyat Oyunları'nın ev sahibi şehir ve ülkelerde olumlu bir etki bırakmasını sağlamakla görevlidir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, bunlara ek olarak sporu

kültür ve eğitimle harmanlayan girişimleri desteklemek ve Uluslararası Olimpik Akademi ve benzer kurumların aktivitelerini desteklemekle de görevlidir.

2.1.2. Uluslararası Federasyonlar

2.1.2.1. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği - FIFA (The Fédération Internationale de Football Association)

Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği olan FIFA ya da tam adıyla The Fédération Internationale de Football Association, 21 Mayıs 1904'te Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İsviçre tarafından İsviçre Medeni Kanunu uyarınca kurulmuş ve Zürih Kantonu Ticaret Sicili'ne kayıtlı bir birliktir¹²⁷. Türkiye ise bu birliğe 1923 yılında üye olmuştur¹²⁸. Birliğin merkezi Zürih'tedir ve ancak kongre kararıyla başka bir yere taşınabilir.

FIFA, futbol oyununu daima geliştirmek ve futbolun birleştirici, eğitici, kültürel ve insancıl değerleri ışığında, özellikle gençlik ve gelişim programları aracılığıyla dünya çapında yaygınlaşmasını sağlamak, kendi uluslararası yarışmalarını düzenlemek, futbol ve futbola dair konularla ilgili düzenlemeler hazırlamak ve bunlara uyulmasını sağlamak, FIFA Statüsü'nün, kararlarının veya yönetmeliklerinin ihlalinin önlenmesi amacıyla her tür futbol federasyonunu kontrol etmek, yaşa veya cinsiyete bakılmaksızın futbolun herkese açık olması için çaba sarf etmek, kadın futbolunun gelişimini ve kadınların futbol yönetiminin her seviyesinde yer almalarını sağlamak ve son olarak spor karşılaşmalarının bütünlüğünü tehlikeye sokabilecek her türlü yolsuzluk, doping veya şikeyi engellemek amacıyla futbol bütünlüğünü, etik değerleri ve fair-playi teşvik etmek gibi amaçlarla kurulmuştur¹²⁹.

FIFA Statüsü 2018 md. 9'a göre; FIFA'nın resmi dilleri İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Almanca olup, tutanaklarda, resmi yazışmalarda ve duyurularda İngilizce kullanılır. FIFA Statüsü, Statünün Uygulanmasına İlişkin Düzenlemeler, Daimi Kongre Kararları ile kararlar ve duyurular yukarıda belirtilen dört resmi dilde yapılır ancak bu metinler arasında çelişki görülürse İngilizce metin esas alınır.

Statünün 22. maddesinde FIFA'ya bağlı, kendi düzenlemelerine uymakla yükümlü, hedefleri doğrultusunda kendisi ile yakın çalışma içinde olan, kendi kulüplerarası ve uluslararası yarışmalarını uluslararası karşılaşma takvimine göre düzenleyen altı tane üye konfederasyon bulunduğu belirtilmiştir. Bunlar; Güney Amerika Futbol Konfederasyonu (Confederación Sudamericana de Fútbol – CONMEBOL), Asya Futbol Konfederasyonu (Asian Football Confederation – AFC), Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (Union des

¹²⁷ **FIFA Statüsü 2018**, <https://resources.fifa.com/image/upload/the-fifa-statutes-2018.pdf?cloudid=whhncbdzio03cuhmwfxa> (erişim tarihi: 20.03.2019).

¹²⁸ **Demiral Bakırman**, s. 48.

¹²⁹ **FIFA Statüsü 2018**, (erişim tarihi: 22.03.2019).

associations européennes de football – UEFA), Afrika Futbol Konfederasyonu (Confédération Africaine de Football – CAF) Kuzey, Orta Amerika ve Karayipler Futbol Birliği Konfederasyonu (Confederation of North, Central America and Caribbean Association Football – CONCACAF), Okyanusya Futbol Konfederasyonu (Oceania Football Confederation – OFC)’dur.

FIFA’nın yönetsel yapısı statünün 24. maddesi ve devamında belirtilmiştir. Buna göre, yönetsel yapı, kongre, konsey ve genel sekreterlik, daimi ve geçici kurullar ile bağımsız kurullardan oluşur. Kongre, en yüksek yargısal organdır. Konsey ise stratejik organ olup, gözetim görevi görür. Genel sekreterlik yürütme organı olup idari bir organdır. Daimi ve geçici kurullar, konseye ve genel sekreterliğe görevlerini yerine getirmeleri noktasında tavsiyelerde bulunur ve yardımcı olurlar. Bunların öncelikli görevleri FIFA Statüsü’nde tanımlanırken, bunların yapısı, işlevi ve ek görevleri ise FIFA Yönetim Talimatname’sinde gösterilir. Bağımsız kurullar ise görevlerini FIFA Statüsü’ne ve geçerli diğer FIFA düzenlemelerine göre yerine getirir.

FIFA’nın yargı organları, statünün 52. maddesinde belirtilmiş olup bunlar, Disiplin Kurulu, Etik Kurulu, Temyiz Kurulu’dur. Yargı organları, görevini yerine getirebilmek için gerekli bilgi, yetenek ve uzmanlık sahibi kişilerden oluşmalıdır. Disiplin Kurulu’nun başkan ve başkan yardımcısı, Etik Kurulu ve Temyiz Kurulu’nun ise başkan, başkan yardımcısı ve üyeleri FIFA Yönetim Talimatnamesi’nde belirtilen bağımsızlık ölçütünü sağlamak zorundadır.

Disiplin Kurulu’nun yer aldığı 53. maddede, kurulun FIFA Disiplin Talimatnamesi’ne göre görevini yerine getirir. Kurul, en az üç üye ile karar verir ancak bazı durumlarda başkanın tek başına karar verme yetkisi de mevcuttur. Kurul kararları, üye dernekler, kulüpler, görevliler, oyuncular, araçlar ve lisanslı maç temsilcileri üzerinde bağlayıcıdır. FIFA Disiplin Talimatnamesi, Konsey tarafından çıkarılmasına rağmen, kurul bu noktada değişiklikler yapmasını önerebilir.

52. maddede yer alan Etik Kurulu ise FIFA Etik Talimatnamesi çerçevesinde işlev görür. Etik Kurulu da, Disiplin Kurulu gibi en az üç üye ile karar verirken, burada da başkanın tek başına karar verme yetkisinin bulunduğu durumlar söz konusudur. Etik Kurulu; FIFA Statüsü, FIFA Disiplin Talimatnamesi ve FIFA Etik Talimatnamesi çerçevesinde karar verirken, bu kararları görevliler, oyuncular, araçlar ve lisanslı maç temsilcileri üzerinde bağlayıcıdır. FIFA Etik Talimatnamesi de, Disiplin Talimatnamesi gibi Konsey tarafından çıkarılır ancak Etik Kurulu’nun bu konuda değişiklik önerileri yapması mümkündür.

Statünün 55. maddesinde ise Temyiz Kurulu yer almaktadır. Buna göre; Temyiz Kurulu, FIFA Disiplin Talimatnamesi ve FIFA Etik Talimatnamesi çerçevesinde görevini yerine getirir. Diğer kurullarda olduğu gibi temyiz kurulu da en az üç kişiyle karar verirken, bazı durumlarda başkanın tek başına karar vermesi mümkündür. Temyiz Kurulu, Disiplin Kurulu ve Etik Kurulu'nun yürürlükte olan FIFA kurallarına göre kesin hüküm niteliği taşımayan kararlarına karşı temyiz başvurularını inceler. Temyiz Kurulu'nun kararları kesindir ve ilgili tüm taraflar açısından bağlayıcıdır. Ancak Temyiz Kurulu kararlarına karşı aşağıda detaylı şekilde açıklayacağımız Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS)'ne temyiz başvurusunda bulunulabilecektir.

2.1.2.2. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği – UEFA (Union des Associations Européennes de Football)

Avrupa Futbol Federasyonları Birliği olan UEFA ya da tam adıyla Union des Associations Européennes de Football, 15 Haziran 1954'te İsviçre Medeni Kanunu hükümlerine göre İsviçre'nin Basel kentinde kurulmuştur¹³⁰. Merkezi Nyon'dadır¹³¹.

UEFA Statüsü 2018 md. 1 ve md. 2'ye göre; politik ve dini olarak tarafsız olan UEFA'nın, Avrupa futbolunu tüm sorularıyla ele almak ve herhangi bir ayırım gözetmeksizin Avrupa'da futbolu teşvik etmek, Avrupa'da futbolun gelişimini izlemek, futbolcu sağlığını gözeterek uluslararası futbol turnuvaları düzenlemek, karşılaşmaların veya turnuvaların düzenini bozabilecek ve futbolun kötüye kullanımını arttıracak yöntem ve uygulamaları engellemek gibi amaçları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, üye derneklerin çıkarlarını korumak, FIFA ve FIFA tarafından tanınan diğer konfederasyonlarla iyi ilişkiler içerisinde olmak, Avrupa dayanışma ruhuna uygun hareket etmek de UEFA'nın amaçları arasında bulunmaktadır.

UEFA'nın resmi dilleri, statünün 4. maddesine göre; İngilizce, Fransızca ve Almanca'dır. Kongre'de ise resmi diller arasında Rusça da sayılır. UEFA'nın resmi evrakları ve kayıtları İngilizce, Fransızca, Almanca yayınlanır. FIFA'da olduğu gibi, UEFA'da da bu yayınlar arasında bir çelişki gündeme geldiğinde İngilizce metin esas alınır.

Statünün 11. maddesinde UEFA'nın yönetim organları belirtilmiştir. Buna göre; yönetim, Kongre, İcra Kurulu, Başkan ve Yargı Yönetimi Organları'ndan oluşur. 12. maddede yer alan Kongre, UEFA'nın en üst organıdır. Kongre, kontrol organı olup, yalnızca usulüne uygun olarak toplanmış kongrenin karar alma yetkisi vardır. İcra Kurulu ise md.

¹³⁰ **UEFA Statüsü 2018**,

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/General/02/54/12/62/2541262_DOWNLOAD.pdf (23.03.2019).

¹³¹ **Demiral Bakırman**, s. 50.

21'de yer almakta olup; Başkan, en az biri kadın olmak üzere kongre tarafından seçilmiş on altı üye, ikisi Avrupa Kulüpler Birliği tarafından ve biri Avrupa Profesyonel Ligler Birliği tarafından seçilen ve kongre tarafından onaylanan ve kongrenin seçtiği üyelerle aynı haklara ve görevlere sahip üç diğer üyeden oluşur. İcra Kurulu, kongrenin veya bir diğer organın yetkisi dâhilinde olmayan tüm konularda kural koyma ve karar verme yetkisine sahiptir. Başkan ise 29. maddede yer almaktadır. Maddeye göre; Başkan, UEFA'yı temsil eder. İcra Kurulu'na başkanlık etmesinin yanında, kongreye de başkanlık eder. Ayrıca, UEFA'nın FIFA, diğer konfederasyonlar ve üye federasyonlar ile ilişkilerinden ve UEFA'nın siyasal yapılar ve uluslararası organizasyonlarla ilişkilerinden sorumludur. Kongre ve İcra Kurulu kararlarını uygulamak da başkanın sorumluluğundadır.

Statünün 32. maddesine göre; UEFA'nın Yargı Yönetimi Organları ise Disiplin Organları, Etik ve Disiplin Müfettişleri ve Kulüp Finansal Kontrol Kurulu'ndan oluşur. Söz konusu Disiplin Organları ise Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu ile Temyiz Kurulu'dur.

Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu, md. 33'te yer almaktadır. Kurul; bir başkan, iki başkan yardımcısı ve yedi üyeden oluşur. Kurul, en az üç üyenin hazır bulunduğu oturumlarda karar vermeye yetkilidir. UEFA Disiplin Talimatnamesi'nde; başkanın, başkan yardımcılarının birinin ya da ad hoc başkanlık yapan bir üyenin karar vermeye yetkili olduğu özel durumlar düzenlenebilir. Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu; disiplin ve etik ile ilgili konularda ve UEFA Statüsü ile İcra Kurulu tarafından kabul edilmiş olan düzenlemelere uygun olarak kendi yetki alanına giren tüm konularda hüküm verme yetkisini haizdir.

34. maddede yer alan Temyiz Kurulu, bir başkan, iki başkan yardımcısı ve dokuz üyeden oluşur. Temyiz Kurulu da en az üç üye ile karar verir. Ancak bazı durumlarda UEFA Disiplin Talimatnamesi'nin sağladığı istisnalar mevcuttur. Özellikle kabul edilemez, kurgulanmış veya asılsız temyiz başvurularının söz konusu olduğu durumlarda başkan, başkan yardımcısı ya da ad hoc başkan olarak bir üye tek başına görev yapabilir. Temyiz Kurulu, yürürlükte olan Disiplin Talimatnamesi'ne uygun düştüğü ölçüde zaman zaman Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı temyiz başvurularını dinlemeye yetkilidir. Bu düzenlemeler, UEFA yarışmalarına alınma veya UEFA yarışmalarından çıkarılma gibi acil konularda konunun direkt olarak Temyiz Kurulu'na getirilmesine imkân sağlar.

34. maddenin ek maddelerinde, Etik ve Disiplin Müfettişleri ve Kulüp Finansal Kontrol Kurulu yer almaktadır. Buna göre; Etik ve Disiplin Müfettişleri, İcra Kurulu tarafından belirlenir. Gerekli sayıda seçilen müfettişler arasından, bir tanesi başmüfettiş olarak

seçilir. Etik ve Disiplin Müfettişleri, UEFA'yı Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu ve Temyiz Kurulu'nda görülecek işlerin önceki aşamalarında temsil ederler.

Kulüp Finansal Kontrol Kurulu ise başkan, iki başkan yardımcısı ve İcra Kurulu tarafından tayin edilecek yeterli sayıda üyeden oluşur. Kurul, içerisinde başkan, bir başkan yardımcısı ya da ad hoc başkanlık yapan bir üye bulunmak kaydıyla en az üç üye ile karar verme yetkisine sahiptir. İcra Kurulu tarafından kabul edilen düzenlemelerle, özel durumlarda başkanı, bir başkan yardımcısını ya da ad hoc başkanlık yapan bir üyeyi tek başına karar vermeye yetkili kılacak istisnalar yaratılabilir. Kulüp Finansal Kontrol Kurulu, İcra Kurulu tarafından kabul edilen ve ilgili düzenlemelerle öngörülen konular üzerinde karar verebilir.

2.1.2.3. FIBA

Uluslararası Basketbol Federasyonu olan FIBA ya da tam adıyla Fédération Internationale de Basketball, dünya çapında üye federasyonların oluşturduğu bağımsız bir birliktir¹³². FIBA Statüsü 2017'ye göre; merkezi İsviçre'de olan ve İsviçre kanunlarınca kurulmuş olan FIBA, Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi kuruluşlarca da tanınan, dünyadaki tek yetkili basketbol otoritesidir. FIBA, dini ve politik anlamda mutlak tarafsız olan bir kuruluştur ve her türlü ayrımcılığa karşıdır.

Statünün 3. maddesinde kar amacı gütmeyen bir kuruluş olduğu ifade edilen FIBA'nın misyonu, statünün 4. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre; FIBA'nın misyonu, basketbolu dünya çapında teşvik etmek ve Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan basketbol hareketine liderlik etmektir. FIBA, basketbolu kontrol eder, basketbola ilişkin kurallar koyar, basketbolu izler ve yönetir. Basketbolun rekabetçi ve fair-play ruhuna uygun şekilde oynanmasını sağlar. FIBA, ayrımcılığa, cinsel istismara, fırsat eşitliğine, hakkaniyete, uyuşturucuya ve dopinge, sağlığa, güvenliğe, bulaşıcı hastalıklara ve zaman zaman ortaya çıkan ve basketbolla ilişkili diğer konulara ilişkin politikalar üretir veya benimser ve uygular. Gerek milli takımlar gerek kulüpler düzeyinde uluslararası karşılaşmaların yönetimini kontrol etmek de FIBA'nın görevleri arasındadır.

FIBA'nın yapısı, statünün 13. maddesinde yer almaktadır. Buna göre FIBA, Kongre, Merkez Kurul, İcra Kurulu, Genel Sekreter vasıtasıyla hareket eden FIBA Genel Sekreterliği, Yerel Bürolar vasıtasıyla hareket eden Bölgeler ve Komisyonlar'dan oluşur. 14. maddede yer alan Kongre, FIBA'nın en yüksek makamıdır. Kongre, üye olan her federasyondan iki üye, Başkan, yalnızca danışma makamı olarak bulunmak üzere Merkez Kurul üyeleri ve yine sadece danışma makamı olarak bulunmak üzere FIBA Komisyon başkanlarından oluşur. Aynı

¹³² **FIBA Statüsü 2017**, <http://www.fiba.basketball/documents/fiba-general-statutes.pdf> (erişim tarihi: 26.03.2019).

maddede yer alan başkan ise Kongre tarafından dört yıllığına ve bir dönemlik seçilir. Başkan; Kongre'ye, Merkez Kurul'a ve İcra Kurulu'na başkanlık eder. Merkez Kurul, basketbolu gözetmek, FIBA için strateji planı üretmek ve FIBA'nın genel politikalarını belirlemek gibi görevleri yerine getirir. Merkez Kurul ve İcra Kurulu md. 15'te yer almakta olup; Merkez Kurul, doğal üyeler olan Başkan, Genel Sekreter, Sayman Üye ve Bölge Başkanları'nın yanı sıra, Kongre tarafından seçilen on üç üye ile NBA temsilcisi, oyuncular temsilcisinin dâhil olduğu ve gerektiğinde yetenekleri ve özel deneyimleri nedeniyle Başkan ve Genel Sekreter'in teklifleri üzerine kabul edilecek altı diğer üyeden oluşur. İcra Kurulu ise Merkez Kurul toplantıları arasında Merkez Kurul'un görevlerini icra eder. Bu görevine ek olarak İcra Kurulu'nun insanların basketbola erişimini kolaylaştırmak için taktikler geliştirmek, ticari ilişkiler kurmak için basketbolun gücünü kullanmak, Merkez Kurul tarafından onaylanan uzun dönem stratejik planın ve yıllık ticari planın çıktılarını ve performans değerlerini takip etmek gibi görevleri de vardır. İcra Kurulu; Başkan, Genel Sekreter, Sayman Üye, Başkan ve Genel Sekreter'in teklifleri üzerine Kongre üyeleri arasından seçilen 6 üye ile NBA temsilcisi, oyuncular temsilcisinin dâhil olduğu ve gerektiğinde yetenekleri ve özel deneyimleri nedeniyle Başkan ve Genel Sekreter'in teklifleri üzerine kabul edilecek iki diğer üyeden oluşur. Madde 16'da Genel Sekreterlik'in; Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve Sekreterlik personelinden oluşacağı ifade edilmiştir. Maddeye göre; Genel Sekreter, Merkez Kurul tarafından atanır ve Kongre, Merkez Kurul ve İcra Kurulu tarafından alınan kararların uygulanmasını sağlamak, uluslararası ve Olimpik yarışmalardan sorumlu olmak, FIBA'nın mali durumunu yönetmek gibi görevlere sahiptir. Basketbolun dünya çapında koordinasyonunun sağlanabilmesi için Kongre coğrafi alanlara göre Bölgeler belirleyebilir. Bölgeler, md. 17'de tanımlanmış olup FIBA'nın coğrafi alanlarda yetki verilmiş parçalarıdır ve FIBA Genel Statüsü ile Uluslararası FIBA Düzenlemeleri'ne göre karar alabilirler. Afrika, Kuzey ve Güney Amerika, Asya, Avrupa ve Okyanusya olmak üzere beş bölge vardır. Komisyonlar Kongre üyeleri arasından atanan üyelerden oluşur. Komisyonların görev süreleri dört yıldır. Teknik Komisyon, Yarışmalar Komisyonu, Hukuk Komisyonu, Yönetim Komisyonu, Oyuncular Komisyonu, Mali Komisyon ve Sağlık Komisyonu olmak üzere yedi komisyon söz konusudur.

Statü'nün 28. maddesine göre; FIBA tarafından tanınan uluslararası organizasyonlar; Dünya Basketbol Koçlar Birliği, Uluslararası Tekerlekli Sandalye Basketbol Federasyonu, Uluslararası İşitme Engelliler Basketbol Federasyonu, Uluslararası Basketbol Kuruluşu, Basketbol Tahkim Mahkemesi'dir.

2.1.3. Uluslararası Spor Mahkemeleri

2.1.3.1. FIBA Basketbol Tahkim Mahkemesi (BAT)

FIBA Basketbol Tahkim Mahkemesi olan BAT ya da tam adıyla Basketball Arbitral Tribunal, FIBA Tahkim Mahkemesi adıyla 2006 yılında kurulmuştur. Ana hatları FIBA Genel Statüsü tarafından belirlenmiş ve FIBA tarafından tanınan bir kuruluş olan BAT, bağımsız bir organ olup oyuncular, menajerler, antrenörler ve kulüpler arasındaki anlaşmazlıkların tahkim yoluyla hızlı ve basit bir şekilde çözümlenmesine hizmet etmektedir¹³³. BAT'ın finansmanı FIBA tarafından güvence altına alınmıştır ancak bu durum BAT'ın kendi kendini finanse edecek şekilde planlanmış olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

BAT, FIBA Genel Statüsü'nün 33. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, BAT kararları kesindir ve taraflar üzerinde bağlayıcıdır¹³⁴. Belirtmek gerekir ki, FIBA organları ile disiplin kurullarının taraf oldukları anlaşmazlıklara ilişkin BAT'a başvurulamaz¹³⁵.

FIBA Talimatnamesi Üçüncü Kitap'a göre; BAT'tan önceki tahkim işlemleri de FIBA'nın web sitesinde yer alan BAT Tahkim Kuralları'na göre yapılmalıdır¹³⁶. BAT Tahkim Kuralları'nda yapılacak değişiklikler, FIBA Hukuk Kurulu veya BAT Sekreterliği'nce hazırlanmalı ve BAT Başkanı'nın onayına sunulmalıdır. Değiştirilen hükümler ancak FIBA web sitesinde yayımlandıktan sonra yürürlüğe girer.

BAT ve BAT'tan önceki her bir tahkim işlemi Cenevre'de yerine getirilir. BAT'tan önceki her bir tahkim işlemi tarafların ikamet yerlerine bakılmaksızın İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Kanunu'na göre gerçekleştirilir.

BAT yargılamasına ilişkin kurallar BAT Tahkim Kuralları 2017'de belirlenmiştir¹³⁷. Buna göre, BAT'a başvurabilmek için taraflar arasında bir tahkim anlaşması olmalıdır. Ancak BAT Hakemi tahkim yargılamasının her aşamasında anlaşmazlığın mevcut kurullarla çözülemeyeceği gerekçesiyle tahkim davasını reddedebilir. BAT Hakemi ayrıca tahkim sözleşmesinin varlığı, kapsamı ve geçerliliği de dâhil olmak üzere kendi yargılama yetkisi hakkında da karar vermeye yetkilidir.

BAT'ta geçerli dil İngilizce'dir. Sunulan belgelerin İngilizce dışında bir dilde yazılmış olması durumunda, bu belgelerin yanında hakem aksi yönde bir karar vermedikçe onaylı bir çevirileri de yer almalıdır. Hakem, -taraflara da danıştıktan sonra- yargılamanın başka bir dilde yapılmasına karar verebilir.

¹³³ **Basketbol Tahkim Mahkemesi**, <http://www.fiba.basketball/bat> (erişim tarihi: 03.04.2019).

¹³⁴ **FIBA Statüsü 2017**, (erişim tarihi: 03.04.2019).

¹³⁵ **FIBA Talimatnamesi 3. Kitap - Oyuncular ve Görevliler**, <http://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf> (erişim tarihi: 03.04.2019).

¹³⁶ **FIBA Talimatnamesi 3. Kitap - Oyuncular ve Görevliler**, (erişim tarihi: 03.04.2019).

¹³⁷ **BAT Tahkim Kuralları – 1 Ocak 2017 Versiyonu**, <http://www.fiba.basketball/bat/process/arbitration-rules-january-1-2017> (erişim tarihi: 03.04.2019).

Taraflar bir avukat ya da seçtikleri başka bir kişinin yardımını alabilirler. Başvuruların ve diğer usul işlemlerinin süreleri Hakem tarafından belirlenir. Hakem kendi takdir yetkisini kullanarak bu süreleri uzatabileceği gibi yeni zaman sınırı da tayin edebilir.

BAT aşamasından önceki ihtilaflar, BAT Başkanı'nın BAT Hakem Listesi'nden atayacağı tek bir hakem tarafından çözümlenir. Atanan bu hakemin uygun olmaması, istifa etmesi, reddedilmesi veya atamayı reddetmesi durumunda, listede uygun olan sıradaki hakem atanır. Hakem, tahkim başlamadan önce Tahkim Sekreterliği'ne yazılı bir kabul ve bağımsızlık beyanı gönderir. Taraflara da bu beyana ilişkin bilgi verilir. Hakemin bağımsızlığına ilişkin bir şüphe uyanırsa hakem reddedilebilir. Reddeden tarafın, reddetme nedeninin ortaya çıkmasından itibaren yedi gün içerisinde yazılı red başvurusu yapması gerekmektedir. Red talepleri münhasıran BAT Başkanı tarafından değerlendirilir. FIBA, BAT Başkanı, BAT Hakemleri ve tahkim sürecinde yer alan diğer personel, ağır ihmal ve kasıtlı davranış ve ihmaller haricinde tahkim işlemlerine ilişkin herhangi bir eylemden ya da ihmalden sorumlu tutulamayacaktır.

2.1.3.2. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS)

Orijinal adıyla Court of Arbitration for Sport (CAS) ya da Tribunal Arbitral du Sport (TAS) olarak Spor Tahkim Mahkemesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından 1983 yılında onaylanan ve 30 Haziran 1984'te yürürlüğe giren CAS Statüsü'nün onaylanmasıyla faaliyete geçmiştir¹³⁸.

Bağımsız bir spor tahkim mahkemesi olan CAS'ın kuruluşunun altında yatan neden, 1980li yıllarda spor uyuşmazlıklarının çözümü için bağımsız ve uluslararası bir yargı organına duyulan ihtiyaçtır¹³⁹.

CAS'ın finansmanının Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından sağlanması ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin CAS Statüsü'nde değişiklik yapma yetkisine sahip olması gibi nedenler CAS'ın tarafsızlığı sorununu gündeme getirmiştir¹⁴⁰. "Gundel vs FEI" davasında CAS'ın tarafsızlığı tartışılarak CAS'ın bağımsızlığı kabul edilmekle birlikte, CAS'ın daha bağımsız hale getirilmesi için değişiklikler yapılması önerilmiş ve bunun üzerine 2 Haziran 1994'te CAS'ı bugünkü yapısına kavuşturan Paris Anlaşması kabul edilmiştir¹⁴¹. Anlaşma sonrasında orijinal adı International Council of Arbitration for Sport (ICAS) olan

¹³⁸ **CAS Tarihçesi**, <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html#c21> (erişim tarihi: 09.04.2019).

¹³⁹ **Eksi**, s. 505.

¹⁴⁰ **Eksi**, s. 508.

¹⁴¹ **CAS Tarihçesi**, (erişim tarihi: 09.04.2019).

Uluslararası Spor Tahkim Konseyi kurularak idari yapı ve finansman ICAS'a, yargı yetkisi ise CAS'a bırakılmıştır¹⁴². Her iki yapının da merkezi Lozan'dadır.

CAS Tüzüğü'ne göre; ICAS'ın amacı, spor uyuşmazlıklarının tahkim ve arabuluculuk yoluyla çözümünü kolaylaştırmak ve CAS'ın bağımsızlığı ile CAS'a başvuran tarafların haklarını korumaktır. Tüzüğe göre; CAS, tahkim ve arabuluculuk yollarıyla spor uyuşmazlıklarının çözümünü sağlar. CAS, Olağan Tahkim Dairesi, Dopingle Mücadele Dairesi ve Temyiz Tahkim Dairesi olmak üzere üç daireden oluşur.

CAS, spor uyuşmazlıklarının CAS Usul Kuralları'na uygun şekilde hakemlik ya da arabuluculuk şeklinde çözüme görevini yerine getirecek paneller oluşturmaktadır. Söz konusu paneller; uyuşmazlıkları olağan tahkim yoluyla çözmek, anti-doping ile ilgili davaları birinci derece mahkemesi olarak ya da tek dereceli mahkeme olarak çözmek, federasyonların, spor birliklerinin ve diğer spor kuruluşlarının verdikleri kararları, yine bunların tüzükleri, düzenlemeleri veya öngördükleri özel bir anlaşmaya bağlı olarak temyiz tahkim usullerine göre çözmek ve arabuluculuk yoluyla spor uyuşmazlıklarını çözmekle görevlidir.

CAS'ta görev yapan hakemler ve arabulucular, ICAS tarafından belirlenirler ve dört yıllık dönem boyunca görev yaparlar. CAS Tüzüğü'ne göre, CAS'ta görevli en az yüz elli hakem ve en az elli arabulucu bulunmak zorundadır. ICAS tarafından atanacak olan hakemlerin uygun bir hukuk eğitimi almış olmaları, spor hukuku ve/veya uluslararası tahkim alanında tanınmış yetkinlik sahibi olmaları, genel olarak iyi bir spor bilgisine sahip olmaları ve CAS'ta geçerli dillerden en az birini bilmeleri gerekmektedir. Arabulucular için ise arabuluculuk deneyimi ve genel olarak iyi bir spor bilgisi sahibi olmak yeterli olacaktır. Tüzüğe göre; hakemlerin ve arabulucuların atanması işleminde ICAS, kıtasal temsili ve farklı yargı kültürlerini dikkate alacaktır.

Yukarıda CAS'ın üç daireden oluştuğunu ifade etmiştik. Bunlardan Olağan Tahkim Dairesi, olağan usule göre gelen davalara bakmak ve başkan ya da başkan vekili aracılığıyla usule uygun olarak işlemlerin verimli bir şekilde yerine getirmekle görevli panelleri oluşturur. Dopingle Mücadele Dairesi, dopinge ilişkin davaları ilk derece mahkemesi olarak ya da tek dereceli mahkeme olarak çözmek ve başkan ya da başkan vekili aracılığıyla usule uygun olarak işlemlerin verimli bir şekilde yerine getirmekle görevli panelleri oluşturur. Temyiz Tahkim Mahkemesi ise, federasyonların, spor birliklerinin ve diğer spor kuruluşlarının verdikleri kararlara ilişkin ihtilafları ve bunların tüzükleri, düzenlemeleri veya öngördükleri özel bir anlaşmaya bağlı olarak temyiz tahkim usullerine göre çözmek ve arabuluculuk yoluyla spor uyuşmazlıklarını çözmekle görevli panelleri oluşturur.

¹⁴² Ekşi, s. 509.

Tüzüğe göre CAS'a gelen tahkim işlemleri uygun bir bölüme iletilir. Taraflar bu işleme itiraz edemezler ve bir usulsüzlük olarak ileri sürülemez. Yargılama esnasında koşulların değişmesi nedeniyle CAS, ilgili panele danışarak yargılamayı başka bir bölüme verebilir. Bu yeniden atama işlemi de, önceden yapılan işlemlerin veya verilen kararların geçerliliğini etkilemeyecektir. CAS arabuluculuk sistemi, CAS Arabuluculuk Kuralları'na göre işlemektedir.

Bağımsızlıklarını şüpheye düşüren şartların varlığı halinde her bir daire başkanının reddi mümkündür. Başkan, taraflardan biri kendisinin de üyesi olduğu bir spor kuruluşu ise veya kendisi taraflardan birinin avukatı ya da hukuk firmasının üyesi ise davadan çekilmelidir. ICAS redde ilişkin kararı vermekle yetkilidir ve reddi istenen başkan bu karara katılmayacaktır.

Eğer bir daire başkanı reddedilirse, kendisinin yapmakla görevli olduğu işlemler CAS başkanı tarafından yerine getirilecektir. Reddedilen kişi, reddedildiği davaya ilişkin herhangi bir bilgi alamaz.

CAS, Genel Sekreter ve gerektiğinde Genel Sekreteri temsil edebilecek bir veya daha fazla danışmandan oluşan bir Mahkeme Ofisi'ne sahiptir. Mahkeme Ofisi, CAS Tüzüğü'nde belirtilen işlemleri yapmakla yükümlüdür¹⁴³.

2.2. Karşılaştırmalı Hukukta Şike ve Teşvik Primine İlişkin Düzenlemeler

2.2.1. Genel Olarak

Karşılaştırmalı hukukta şike ve teşvik primine yönelik düzenlemeler yeknesaklıktan oldukça uzaktır. Söz konusu suçları ceza kanunlarında düzenleyen ülkeler olduğu gibi, detaylı ve özel düzenlemelerin yer aldığı spor kanunlarında düzenleyen ülkeler de mevcuttur. Şike ve teşvik primi suçları genel olarak yolsuzluk, dolandırıcılık ve hatta bahis hilesi suçu olarak düzenlenmektedir. Saydığımız bu suç tiplerinin yanında unutulmamalıdır ki, şike ve teşvik primi, organize suçluluk ve kara para aklama gibi suçlarla da yakından ilişkilidir.

2.2.2. Suçu Ceza Kanunlarında Düzenleyen Ülkeler

2.2.2.1. Suçu Rüşvet Kapsamında Değerlendiren Ülkeler

Fransa, Belçika, Çek Cumhuriyeti ve Finlandiya gibi ülkeler, şike ve teşvik primi suçları ile ilgili yapılan soruşturma ya da kovuşturmalarda temel suç olarak rüşvetin değerlendirildiği ülkelerdir. Bu ülkelere ek olarak, İsveç, Romanya, Slovakya ve Lüksemburg

¹⁴³ CAS Tüzüğü, <https://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html> (erişim tarihi: 09.04.2019).

gibi ülkelerde de şike ve teşvik primi suçlarına ilişkin soruşturma veya kovuşturmalarda rüşvete ilişkin düzenlemeler uygulanabilmektedir¹⁴⁴.

Belirtmeliyiz ki, karşılaştırmalı hukukta rüşvet suçu Türk hukuk sistemine benzer şekilde düzenlenmiştir. Bilindiği üzere Türk hukukunda rüşvet suçunun temel halinin meydana gelmesi için rüşvet anlaşmasını yapanlardan birinin mutlaka kamu görevlisi olması gerekmektedir¹⁴⁵. Ancak rüşvet düzenlemesinin yer aldığı maddenin son fıkrasında buna bazı istisnalar getirilmiştir. Buna göre; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler, kooperatifler, halka açık anonim şirketler, adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması amacıyla doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi; bu kişiler tarafından talep veya kabul edilmesi; bunlara aracılık edilmesi; bu ilişki dolayısıyla bir başkasına menfaat temin edilmesi halinde de rüşvet suçu meydana gelecektir.

Karşılaştırmalı hukukta da rüşvet hem özel sektör de hem kamuda görülebilmektedir¹⁴⁶. Bu nedenle; failin niteliği göz önünde bulundurulmak suretiyle, mevcut düzenlemeler çerçevesinde hem özel sektöre hem de kamuya ilişkin rüşvet suçu gündeme gelebilmektedir.

2.2.2.2. Belçika

Belçika hukukunda, kara para aklama, irtikâp, organize suçlar, dolandırıcılık gibi ikinci derecede değerlendirilen suçlara ek olarak şike ve teşvik primine ilişkin davalarda akla gelen ilk düzenleme özel rüşvete ilişkin düzenlemelerdir. Bu Belçika Futbol Ligi 2005-2006 sezonlarındaki şike bağlantılı bahis skandalıyla ilgili kovuşturmada öne sürülen kesin suçlamalardı¹⁴⁷.

Özel rüşvet suçu Belçika'da 1999'dan beri vardır. Düzenlemeye göre; özel rüşvet suçu aktif ve pasif olarak ikiye ayrılmaktadır. Buna göre fail, bir tüzel kişinin yöneticisi, idarecisi, temsilcisi veya çalışanı olmak durumundadır. Hem aktif hem de pasif özel rüşvet suçu bakımından, failin tüzel kişinin genel kurulunun ya da yönetim kurulunun izni olmadan

¹⁴⁴ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, **Match Fixing in Sport – A Mapping of Criminal Law Provisions in EU 27**, 2012, s. 23.

¹⁴⁵ Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 810; Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önok, Rifat Murat, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 1161.

¹⁴⁶ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 23.

¹⁴⁷ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 24.

hareket etmesi gerekmektedir. Eğer bir yetki söz konusu ise bu durumda özel rüşvet düzenlemesi vücut bulmayacaktır¹⁴⁸.

Kanunda suç için altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ve 100 Avro'dan 10.000 Avro'ya kadar para cezası öngörülmektedir. Ancak rüşvet talebini bir rüşvet teklifi takip ederse veya rüşvet teklifi kabul görürse ceza altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ve 100 Avro'dan 50.000 Avro'ya kadar para cezası olacaktır. Her iki durumda da, hapis cezası ve para cezası seçimlik uygulanabileceği gibi iki ceza birlikte de uygulanabilir¹⁴⁹.

2.2.2.3. Çek Cumhuriyeti

Çek Cumhuriyeti yeni Ceza Kanunu'nun 331. maddesi ve devamında yer alan hükümler, şike için uygulanabilir görünmektedir. Bu düzenlemeler, pasif rüşvet (rüşvet alma), aktif rüşvet (rüşvet verme) ve dolaylı rüşveti (nüfuz ticareti) hüküm altına almaktadır¹⁵⁰. Belirtilmelidir ki, Çek Cumhuriyeti yasalarına göre bu suçlara ilişkin fiiller, kamusal konulara dair rüşvet verme, vaat etme, talep etme ve alma şeklinde gerçekleşir.

Buna göre pasif rüşvet için öngörülen ceza dört yıla kadar hapis cezası ve faaliyet yasağı iken, aktif rüşvet için ise iki yıla kadar hapis veya para cezası öngörülmüştür. Suçun büyük miktarda çıkar sağlamak amacı ile yapılması halinde ağırlaşmış suç hükümleri vücut bulacaktır.

Rüşvete ilişkin hükümler, Yüksek Mahkeme tarafından şikeye ilişkin yalnızca bir davada uygulanmış -bu davada spor kamusal konu sayılmıştır- ve bu davada üç kulüp yöneticisi ve yedi hakem rüşvet vermek ve rüşvet almaktan dolayı 2.000 ila 11.000 Avro para cezasına çarptırılmıştır. Sonrasında Prag'daki mahkeme, hükümlülerin para cezalarını arttırmış ve tamamına şartlı hapis cezası vermiştir. Bu son durumda tüm hükümlüler için 30.000 ila 150.000 Çek Kronu para cezası almışlar ve spor etkinliklerinden üç ila beş yıl diskalifiye edilmişlerdir¹⁵¹.

Kanunun rüşvet suçlarına ilişkin genel hükümleri içeren 334. maddesine göre ise rüşvet, bir kişiye veya bu kişinin rızası ile göstereceği yetkisiz bir başka kişiye verilen doğrudan zenginleşme ile ilgili olan hukuka aykırı bir avantaj ya da başka bir kazançtır. Aynı maddede kamusal ilgi konusu olan kalemlerin tedarik edilmesi ifadesinden ne anlaşılması gerektiği de açıklanmıştır.

¹⁴⁸ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 24.

¹⁴⁹ Belçika Ceza Kanunu, <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 05.02.2019).

¹⁵⁰ Çek Cumhuriyeti Ceza Kanunu, <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 05.02.2019).

¹⁵¹ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 24-25.

2.2.2.4. Finlandiya

Spor karşılaşmalarının sonuçlarının manipüle edilmesi bu fiillerin cezalandırılması Finlandiya’da tartışılmış ancak konuya ilişkin henüz ayrıca bir ceza düzenlemesi kabul edilmemiştir¹⁵².

Finlandiya’da şikeye ilişkin uygulanabilecek hükümler rüşvet ve dolandırıcılık hükümleridir¹⁵³. Buna göre şike için para teklif edilmesi durumunda rüşvet suçu, şike sonucu bir ekonomik kayıp yaşanması durumunda ise dolandırıcılık suçu gündeme gelecektir¹⁵⁴.

Gerçekten de 2009 yılında görülen “Mitshuk” davasında basit gol yediği düşünülen kalecinin hesaplarında yapılan incelemede hesaba para aktarımı tespit edilmiş ve kaleci özel rüşvet suçundan hüküm giymiştir. 90’ların sonunda görülen “Pesäpallo” davasında ise şikeli olduğunu bildikleri maça bahis oynayan on yedi kişi dolandırıcılıktan cezalandırılmıştır¹⁵⁵.

2.2.2.5. Fransa

Fransız Spor Kanunu’nda ve Fransız Ceza Kanunu’nda şike ve teşvik primini özellikle tanımlayan bir suç ihdası söz konusu değildir¹⁵⁶. Ancak Ceza Kanunu’nun bazı maddeleri memurların ve sivillerin işlediği rüşvet suçunu düzenlemektedir.

Fransız Parlamentosu, 2012 yılında bahisle bağlantılı şikenin cezalandırılması ile ilgili bir kanun değişikliği yapmıştır¹⁵⁷. ARJEL Raporu olarak isimlendirilen kanun teklifi şikeye ilişkin geniş bir değişiklik içerse de, kabul edilen hükümlerin kapsamı çok daha sınırlıdır¹⁵⁸.

Değişiklik sonrası bahis sahtekârlığı suçu yaratılmıştır. Buna göre, bahis faaliyetlerinde konu olan spor karşılaşmasında yer alan bir kimseye oyunun seyrini icrai veya ihmali bir hareketle etkilemesi için bağış ya da menfaat vaat veya teklif eden kişi cezalandırılacaktır¹⁵⁹.

Belirtmeliyiz ki, bu madde hükümleri yalnızca bahis etkinliğine konu olan bir spor karşılaşması için uygulama alanı bulacaktır. Eğer karşılaşma bir bahis etkinliği içerisinde yer almıyorsa, bu durumda özel rüşvet hükümlerinin uygulanması gerekecektir¹⁶⁰.

¹⁵² Ek, Pia/Markkanen, Hilma Karoliina, “Finland”, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 92.

¹⁵³ Ek/Markkanen, s. 92; Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 25.

¹⁵⁴ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 25.

¹⁵⁵ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 25.

¹⁵⁶ Soiron, Romain/Benichou, Aude, “France”, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 102.

¹⁵⁷ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 26.

¹⁵⁸ Demiral Bakırman, s. 86.

¹⁵⁹ Soiron/Benichou, s. 102.

¹⁶⁰ Demiral Bakırman, s. 86.

2.2.2.6. Romanya

Romanya'da şike suçunun failleri, Romanya Ceza Kanunu'nun pasif rüşveti düzenleyen 254. maddesi ve aktif rüşveti düzenleyen 255. maddesi uyarınca cezalandırılacaklardır. Bu maddeler, yöneticiler veya yönetimde güç sahibi diğer kişiler açısından uygulama alanı bulacaktır¹⁶¹.

Kanunda her ne kadar memur terimi kullanılmış olsa da, kanunun 147. maddesinde de belirtildiği gibi, bu tanım tüzel kişi çalışanlarını da kapsamaktadır. Bu bağlamda, futbolcular ve hakemler de devam eden bir davada memur olarak ele alınmıştır ancak maalesef dava henüz sonlanmadığı için konuya ilişkin herhangi bir hüküm mevcut değildir¹⁶². Bu düzenleme, karşılaşmalarda yer alan temelde profesyonel olmayan ya da serbest çalışan kimseleri hükmün cezalandırma alanı dışında bıraktığı için sorunludur.

Belirtilmelidir ki, rüşvet veren kişi, rüşvet teklifi kabul edilmese dahi ceza soruşturması başlamadan önce yetkili makamları durumdan haberdar ederse bu suçtan sorumlu tutulmayacaktır.

Bu maddelerin yanı sıra Rüşvetin Önlenmesi, Tespit Edilmesi ve Cezalandırılmasına ilişkin Kanun'un 6. maddesinde yer alan başkaları üzerinde etki sahibi olan kimselere rüşvet verme suçu da ayrıca dikkate alınmalıdır¹⁶³.

2.2.3. Suçu Dolandırıcılık Kapsamında Değerlendiren Ülkeler

2.2.3.1. Avusturya

Avusturya hukukunda şikenin dolandırıcılık kapsamında değerlendirildiğini görülmektedir¹⁶⁴. Her ne kadar dolandırıcılık hükümlerinde spora atıfta bulunulmuşsa da, bu durum yalnızca doping ile sınırlıdır. Bununla birlikte; suça ilişkin cezalar en çok üç yıl hapis cezası olarak öngörülmüşken, zararın 50.000 Avro'ya kadar çıktığı durumlarda on yıla kadar hapis cezası gündeme gelmektedir.

2.2.3.2. Hollanda

Hollanda'da şike için ne özel bir kanun ne de özel bir hüküm bulunmaktadır. Hollanda hukukunda şike, dolandırıcılık çerçevesinde değerlendirilmektedir¹⁶⁵. Dolandırıcılığın gerçekleşmesi için ise kastın ortaya konması gereklidir. Bu bağlamda; kendi kalesine gol atan bir futbolcu, bunun kasten olmadığını, benzer şekilde kırmızı kart gören futbolcu da bunun

¹⁶¹ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 28.

¹⁶² Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 28.

¹⁶³ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 28.

¹⁶⁴ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 30.

¹⁶⁵ Kuilwijk, Kees Jan, "Netherlands", The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 171.

haksız olduğunu belirtebilir¹⁶⁶. Ancak örneğin, para transferinin söz konusu olduğu durumlarda kanaatimizce bu kastın varlığı kabul edilmelidir.

2.2.3.3. Kanada

Kanada’da şike suçunu düzenleyen özel bir hüküm bulunmamaktadır. Şike suçu, dolandırıcılık hükümlerince değerlendirilir. Ancak bugüne kadar söz konusu hükümler çerçevesinde herhangi bir Kanadalının mahkûmiyeti söz konusu değildir¹⁶⁷. Şikenin 5.000 Kanada Doları’nı asması durumunda on dört yıla kadar hapis cezası söz konusu olabilecektir.

Kanada’da şike suçu için dolandırıcılığın yanı sıra bahiste hile suçu da gündeme gelebilmektedir. Bu suç için verilecek ceza ise iki yıla kadar hapis cezasıdır.

2.2.4. Suçu Bahiste Hile Olarak Değerlendiren Ülke – Birleşik Krallık Örneği

Şike, Birleşik Krallık hukukunda başlı başına suç teşkil eden bir eylem değildir. Şike fiiline ilişkin birçok suç tipi uygulama alanı bulabilir. Bu suç tipleri; bahiste hile yapmak veya başkalarının hile yapmasını sağlamak, rüşvet vermek veya rüşvet almak ve fesat suçlarıdır¹⁶⁸.

Bu bağlamda; şikeye ilişkin 2010 yılında yürürlüğe giren Rüşvet Kanunu ile 2006 yılında yürürlüğe giren Dolandırıcılık Kanunu da uygulanabilir görünse de, asıl uygulanacak olan düzenleme 2005 yılında yürürlüğe giren Bahis Kanunu’dur¹⁶⁹. Bahis Kanunu md. 42’ye göre; bahislerde hile yapan veya bir başkasının hile yapmasını sağlayan ya da bir başkasının hile yapmasına yardımcı olan kişi cezalandırılır¹⁷⁰. Hile yapan kişinin hile ile hile ile bir şey kazanmış olması ya da sadece kazanma şansını arttırmış olması, suçun gerçekleşmesi bakımından bir önem arz etmez. Eğer hile, bahis oyunlarının gerçekleştirilmesi ile bağlantılı olarak veya bahis oyunları ile bağlantılı gerçek ya da sanal bir oyun, yarışma veya bahisle alakalı herhangi bir başka etkinlik üzerinde gerçekleştirilmişse veya bu durumlara ilişkin teşebbüs aşamasında kalan bir hile söz konusu ise kişi cezalandırılır. Görüldüğü üzere madde hem kanuna aykırı bir şekilde bahis oynayanlara hem de şike ile bağlantılı bahislere dâhil olanlara uygulanacaktır¹⁷¹.

¹⁶⁶ Kuilwijk, s. 171.

¹⁶⁷ H. McLaren, Richard, “Canada”, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 49.

¹⁶⁸ Ellis, Jonathan/Lynam, Ian/Shapiro, Paul/Rees, Ben, “England and Wales”, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 78.

¹⁶⁹ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 32.

¹⁷⁰ Bahis Yasası için bkz: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/section/42> (erişim tarihi: 20.02.2019)

¹⁷¹ Demiral Bakırman, s. 89.

Söz konusu maddeye ilişkin açıklama metninde hilenin tanımına kanunda yer verilmediği, buna karşılık bu kelimenin günlük anlamıyla kullanılacağı ifade edilmiştir¹⁷². Metinde, suçun kasten işlenebileceği ve bu nedenle taksirle bir kimsenin hile yapmasını sağlayan kişinin bu fiilin suç oluşturmayacağı özellikle vurgulanmıştır. Ayrıca, maddenin hem kanuna aykırı bir şekilde bahis oynayanlara hem de şike ile bağlantılı bahislere dâhil olanlara uygulanacağı ifade edilmiştir¹⁷³.

2.2.5. Suçu Genel Ceza Kanunları İçerisinde Spor Suçu Olarak Değerlendiren Ülkeler

2.2.5.1. Almanya

Şike, yakın tarihe kadar Alman Ceza Kanunu'nda (StGB) dolandırıcılık kapsamında değerlendirilmiştir¹⁷⁴. Suçun oluşması için mağdurun mal varlığının zarar uğratılması gerektiğinden dolayı, bu suçun ancak bahse konu spor müsabakaları için uygulanabileceği ifade edilmiştir¹⁷⁵. Zira mal varlığı zarar uğrayanlar, bahis şirketleri ve bahis oynayan kişilerdir. Kanımızca bu görüş pek de isabetli değildir. Daha önce belirttiğimiz üzere, günümüzde spor aynı zamanda bir ekonomik fenomendir. Spor karşılaşmalarının sonucuna bağlı olarak yüksek kazançlar söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, bir futbol takımı şike sonucu kazanacağı ödülün mahrum kaldığı takdirde, şikenin gerçekleştiği karşılaşma bahse konu olmasa dahi şike suçu oluşacaktır.

19 Nisan 2017 tarihinden sonra ise Alman Ceza Kanunu'na spor bahsi dolandırıcılığı ve profesyonel spor karşılaşmalarında şike adı altında iki yeni madde eklenmiştir¹⁷⁶. Spor bahsi dolandırıcılığı adını taşıyan md. 265c'de şikenin bahislerden kazanç sağlamak için yapılması suç olarak düzenlenmişken, md. 265d'de ise profesyonel spor karşılaşmalarında şike suçu tanımlanmıştır. Kanun'un 265e maddesinde ise nitelikli hale ilişkin hüküm yer almaktadır.

Buna göre, bir sporcu ya da antrenör tarafından halka açık bahis oyunlarından bir kazanç elde etmek amacıyla organize bir spor karşılaşmasının seyrini veya sonucunu etkilemek için kendi lehine veya üçüncü kişiler lehine kazanç talep veya kabul edilmesi durumunda spor bahsi dolandırıcılığı suçu vücut bulacaktır. Bu suç için kanunda öngörülen ceza ise üç yıla kadar hapis cezası veya para cezasıdır. Bunun yanı sıra, karşılaşma sonucuna etkide bulunacak olan kişiye kazanç teklifinde ya da vaadinde bulunanlar ile kazanç

¹⁷² **Bahis Kanunu 2005**, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/notes/division/5/3/7/1/7>. (erişim tarihi: 20.02.2019).

¹⁷³ **Bahis Kanunu 2005**, (erişim tarihi: 20.02.2019); **Demiral Bakırman**, s. 89.

¹⁷⁴ **Demiral Bakırman**, s. 80.

¹⁷⁵ **Demiral Bakırman**, s. 81.

¹⁷⁶ **Alman Ceza Kanunu**, <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> (erişim tarihi: 25.02.2019).

sağlayanlar da bu suçtan dolayı aynı cezaya çarptırılacaklardır. Söz konusu kişilerin hakem olmaları durumunda ise, suçun meydana gelmesi için karşılaşma sonucunun hukuka aykırı bir biçimde etkilenmesi gerekmektedir.

Maddeye göre; organize spor karşılaşması, ulusal veya uluslararası bir spor kuruluşunun otoritesi altında veya bu kuruluş adına düzenlenen ya da ulusal veya uluslararası bir spor kuruluşu tarafından kabul edilen ve bağlı kuruluşları üzerinde etkisi olan yurtiçi ve yurtdışındaki tüm karşılaşmaları ifade edecektir.

Maddede ayrıca antrenöre ilişkin de tanım yapılmıştır. Buna göre; antrenör, sporcuların karşılaşma sırasında kullanımına karar veren ve bunlara rehberlik eden kişidir. Profesyonel ve ekonomik konumlarından dolayı sporcuların kullanımını ve bunlara rehberlik edilmesini önemli ölçüde etkileyebilecek kimseler de antrenöre eşittir.

Bir sporcu veya antrenörün profesyonel bir spor müsabakasının seyrini veya sonucunu rekabet kurallarına aykırı bir şekilde bir yarışmacı lehine etkilemek üzere kendisi veya üçüncü bir kişi için bir kazanç talep veya kabul etmesi durumunda ise profesyonel spor karşılaşmalarında şike suçu oluşacaktır. Bu suçun cezası da üç yıla kadar hapis veya para cezasıdır. Sporcu veya antrenöre kazanç teklif veya vadedinde bulunan ya da kazanç sağlayan kimseler de aynı cezaya çarptırılacaktır. Bu kimselerin hakem olmaları durumunda ise karşılaşmanın bir yarışmacı lehine hukuka aykırı bir şekilde etkilenmesi gerekmektedir.

Maddede profesyonel spor karşılaşmasının tanımı da yapılmıştır. Buna göre; profesyonel spor karşılaşması, bir spor federasyonu veya uluslararası bir spor organizasyonu tarafından düzenlenen ya da bunlar adına veya bunların tanınmaları ile organize edilen, ulusal veya uluslararası bir spor organizasyonu tarafından kabul edilen ve üye kuruluşlar üzerinde bağlayıcı bir etkiye sahip olan kurallara göre yapılan ya da ağırlıklı olarak sporcuların katıldığı ve bunların doğrudan katılım yoluyla veya elde ettikleri dereceler dolayısıyla önemli miktarda gelir elde ettikleri herhangi bir spor etkinliğidir.

Nitelikli halin düzenlendiği md. 265e'de ise, oldukça ciddi durumlarda cezada artırımı gidileceği belirtilmektedir. Buna göre; md. 265c ve 265d'de yer alan suçlardan ötürü verilecek ceza, üç aydan beş yıla kadar hapis cezası olacaktır. Maddede oldukça ciddi durumun tanımı da yapılmış olup, fiil sonucunda büyük ölçekli bir fayda edilmesi durumunda veya failin profesyonel şekilde hareket etmesi ya da bu tür suçlarla bağlantılı bir çetenin üyesi olması durumunda oldukça ciddi bir durum söz konusu olacaktır.

2.2.5.2. Bulgaristan

Bulgaristan Ceza Kanunu'nda Şike suçu spora karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiŐtir¹⁷⁷. Kanun'a göre; cebir, hile, tehdit yoluyla veya hukuka aykırı bir başka yolla bir kimseyi bir spor organizasyonu tarafından gerçekteŐtirilen bir spor karşılaşmasının seyrini veya sonucunu manipüle etmeye zorlayanlar cezalandırılacaktır. Verilecek ceza, bir yıldan altı yıla kadar hapis ve 1.000 Leva'dan 10.000 Leva'ya kadar para cezasıdır.

Suçun bir spor organizasyonu tarafından gerçekteŐtirilen karşılaşmaların seyrini veya sonucunu manipüle etmek için baŐkalarına hukuka aykırı bir kazanç teklif etme, vaatte bulunma veya bađıŐlama Şeklinde işlenmesi halinde verilecek ceza ise bir yıldan altı yıla kadar hapis ve 5.000 Leva'dan 15.000 Leva'ya kadar para cezasıdır. Bir spor karşılaşmasının seyrini veya sonucunu manipüle etmek için veya manipüle ettiği için hukuka aykırı bir kazanç talep eden veya kabul eden kişi de, karşı tarafın rızası ile bu kazanç kendisine teklif edilmiş, vaat edilmiş ya da sağlanmış ise bu kanun çerçevesinde cezalandırılacaktır.

Kanun'da aracı kişilerin durumu da ele alınmış olup, Şikeye aracılık eden kimselerin üç yıla kadar hapis ve 5.000 Leva'ya kadar para cezasına çarptırılacakları hüküm altına alınmıştır. Bunun yanı sıra kazancın teklif edilmesini veya verilmesini sağlayan ya da bunu organize eden kişiler de ayrıca cezalandırılacaktır.

Yukarıda belirtilen suçların 18 yaŐını doldurmamıŐ bir sporcuya karşı, iki veya daha fazla sporcuya karşı, işlenmesi halinde ise ceza arttırılacaktır. Suç, bir spor organizasyonunun yöneticisi, delegesi, hakem veya görevi gereği hareket eden herhangi bir kimse tarafından işlenmişse veya tekerrür söz konusuysa yine ceza da arttıma gidilecektir. Bu durumlarda verilecek ceza, iki yıldan sekiz yıla kadar hapis ve 10.000 Leva'dan 20.000 Leva'ya kadar para cezası olacaktır. Söz konusu suçlar, organize bir suç örgütünün emri veya kararı doğrultusunda işlenmişse veya söz konusu suçlar bir karşılaşmanın seyrini veya sonucu üzerine bahisler ile iliŐkilendirilmiŐse verilecek ceza iki yıldan on yıla kadar hapis ve 15.000 Leva'dan 30.000 Leva'ya kadar para cezasıdır.

Bunlara ek olarak, yetkili mahkeme belirtilen suçlara ilişkin hak kaybına ve suçlunun mal varlığının yarıya kadarının müsadere edilmesine karar verebilir. Spora karşı suçlar bağlamında işlenen suçlarda kullanılan maddeler de müsadere edilecek olup bu mümkün değilse bunlar değerinde para müsadere edilecektir.

¹⁷⁷ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 33-34; Bulgaristan Ceza Kanunu, <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 19.02.2019).

2.2.5.3. İspanya

İspanyol Ceza Kanunu md. 286'nın ekinde şike suçuna yer vermiştir. Madde metnine göre, kasten sahtekârlık yaparak profesyonel bir spor karşılaşmasının veya yarışmasının sonucunu değiştirmeye çalışan kulüp yöneticileri, çalışanları ve yasal statüleri her ne olursa olsun spor kulüpleri ile işbirliği içerisinde olanlar ve hakemler ile sporcular altı aydan dört yıla kadar cezalandırılacaklardır¹⁷⁸.

Söz konusu ek, 2010 yılında 5/2010 sayılı kanunla getirilmiştir¹⁷⁹. Düzenleme, sonuçları değiştirme kastına atıfta bulunduğu için karşılaşma sonuçlarına etkisi olmayan bir davranışın gerçekleştirilmesi durumunda uygulama alanı bulamayacaktır¹⁸⁰. Bu durum özellikle yasadışı bahis ile ilgili hüküm içermediği için eleştirilmiştir¹⁸¹.

2.2.5.4. Rusya Federasyonu

Şike, Rusya Federasyonu Ceza Kanunu md. 184'te düzenlenmiştir¹⁸². Söz konusu maddenin başlığı; "Profesyonel Spor Yarışmalarının ve Kar Amaçlı Eğlence Yarışmalarının Organizatörleri ve Katılımcılarının Rüşveti"dir. Buna göre; sporcuların, antrenörlerin, yöneticilerin ve profesyonel spor karşılaşmalarında katılımcı olarak yer alan diğer kişilere veya kar amaçlı eğlence yarışmalarında katılımcı, jüri üyesi veya organizatör olarak yer alan kişilere rüşvet vererek rekabet kurallarına aykırı bir şekilde yarışma sonuçlarını etkileyen veya başkalarını yarışma sonuçlarını etkilemeye zorlayan veya teşvik eden kişiler cezalandırılacaktır.

Bu kişilere uygulanacak yaptırım, en çok dört yıl hapis cezası, para cezası ve belli haklardan mahrum bırakılma olabilir. Söz konusu cezalar seçimlik olarak uygulanacaktır. Suçun bir organize suç örgütünün üyesi olarak işlenmesi halinde veya suçu işleyen kişinin sporcu, antrenör, yönetici ya da spor yarışmalarında yer alan herhangi bir katılımcı olması veya resmi bir profesyonel spor yarışmasının hakemi ya da düzenleyicisi olması durumunda ise nitelikli halin varlığından söz edilir.

¹⁷⁸ **İspanya Ceza Kanunu**, <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 15.02.2019).

¹⁷⁹ **Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği**, s. 34.

¹⁸⁰ Batet, Jordi López/Moraga, Yago Vázquez, "Spain", *The Sports Law Review*, Ed. Andrés Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 245.

¹⁸¹ **Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği**, s. 35.

¹⁸² **Demiral Bakırman**, s.79.

2.2.6. Suçu Spor Kanunlarında Spor Suçu Olarak Değerlendiren Ülkeler

2.2.6.1. Arjantin

20655 sayılı Arjantin Spor Kanunu şikeyi suç olarak tanımlamıştır¹⁸³. Kanun'un 24. maddesine göre; kendisi veya bir başkası aracılığıyla bir spor karşılaşmasının sonucunu etkilemek üzere ya da bir katılımcının anormal performans sergilemesini sağlamak üzere hediye veren veya vermeyi teklif eden ya da ücret vaadinde bulunan kişi, bir aydan üç yıla kadar cezalandırılacaktır. Maddede söz konusu hediye veya ücreti kabul eden kişinin de aynı şekilde cezalandırılacağı yaptırım altına alınmıştır.

Bu maddenin düzenlenme amacı, sporcuların kendi çıkarlarına aykırı olacak şekilde düşük performans sergilemeleri için ödeme yapılmasının yasaklanması olarak ifade edilmiştir¹⁸⁴.

2.2.6.2. Brezilya

Brezilya'da şike 15 Mayıs 2003 tarih ve 10.671 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. 4 Ağustos 2015'te değişikliğe uğrayan kanun hükümlerine göre; bir spor karşılaşmasının sonuçlarını şekilde değiştirmek veya çarpıtmak üzere kendi adına veya üçüncü bir kişi adına menfaat sağlayan veya menfaat talep eden kişi, bu menfaatin maddi olup olmamasına bakılmaksızın iki yıldan altı yıla kadar hapis cezasına ve ayrıca para cezasına çarptırılır¹⁸⁵. Maddeye göre söz konusu suç ihmali surette de işlenebilecektir.

Söz konusu menfaati teklif eden veya vaat eden kişini de benzer şekilde sorumlu tutulacağı kanunda hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, herhangi bir şekilde hile yapan kişi ile karşılaşma sonucunun etkilenmesine herhangi bir şekilde iştirak eden kişi de aynı şekilde cezalandırılacaktır.

2.2.6.3. Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti

Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti, 41/69 sayılı Spor Organizasyonu Kanunu md. 24'te sporda aktif ve pasif rüşveti düzenlemiştir. Buna göre; bir sporcuya veya bu sporcunun arkadaşına ya da akrabasına, bir kulübe veya bu kulübün yönetim kuruluna ya da bir kulüp üyesine veya kulübün yönetim kurulu üyesine, rakipleri karşısında daha iyi sonuçlar alması için bağışta veya vaatte bulunulması durumunda aktif rüşvet söz konusu olacaktır¹⁸⁶.

¹⁸³ 21.04.1974 tarihli ve 20655 sayılı Arjantin Spor Kanunu,

<http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/25000-29999/27274/texact.htm>, (erişim tarihi: 21.02.2019).

¹⁸⁴ Palazzi, Pablo A./Jurado, Marco Rizzo/Chomczyk, Andrés, "Argentina", The Sports Law Review, Ed. Andrés Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017, s. 11.

¹⁸⁵ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 24.

¹⁸⁶ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 35.

Kanun'da sporcu ve kulüp kavramlarından ne anlaşılması gerektiği de açıklanmıştır. Buna göre; sporcu, bir kulüp üyesi olup olmadığına bakılmaksızın spor faaliyetlerinde yer alan bir kişidir. Kulüp ise beden eğitimi ve sporu okul dışında da teşvik etmeyi amaçlayan ve ülke kanunlarına göre kurulmuş herhangi bir kulübü ya da organizasyonu ifade etmektedir. Kanun'da jimnastik kulüplerinin de bu kapsamda değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Söz konusu madde hükümlerine bakılacak olursa, suçun yalnızca spor karşılaşmalarının sonuçlarına yönelik manipülasyonu kapsadığı görülecektir. Bu nedenle, karşılaşmanın diğer aşamalarında meydana gelen manipülasyonlar madde kapsamının dışında kalmaktadır¹⁸⁷.

2.2.6.4. Polonya

Şike Polonya hukukunda 25 Haziran 2010 tarihli Spor Kanunu'nun 46. ve 49. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Buna göre Polonya'daki bir spor federasyonu veya bu federasyonlarla işbirliği içindeki bir başka kuruluş tarafından düzenlenen yarışmalarda, bir karşılaşmanın sonucunu etkilemek üzere kişisel veya maddi bir menfaati veya menfaat vaadini kabul eden, menfaat talebinde veya menfaat vaadi talebinde bulunan kişi altı aydan sekiz aya kadar cezalandırılacaktır. Menfaat teklifinde veya vaadinde bulunanlar da aynı şekilde cezalandırılacaktır.

Şikenin bahisle ilişkili olarak gerçekleştirilmesi durumunda ise verilecek ceza beş aydan üç yıla kadar hapis cezasıdır. Kanun'da, şikeye aracılık eden kişilerin de cezalandırılacağı ifade edilmiştir. Suça ilişkin kolluk görevlilerini derhal bilgilendiren, kolluk görevlileri suçla ilgili bilgi sahibi olmadan önce suçun tüm koşullarını ortaya koyan kişiler ise cezalandırılmayacaktır¹⁸⁸.

2.2.6.5. Yunanistan

Yunanistan, 2725/1999 sayılı Spor Kanunu'na özel bir hüküm koymak suretiyle şikeyi suç haline getirmiştir. Spor Kanunu md. 132'ye göre, kusurlu davranışı ile bir spor karşılaşmasının sonucunu bir kulübün lehine olacak şekilde değiştiren kişinin aktif veya pasif rüşvetten dolayı cezalandırılacağı öngörülmüştür¹⁸⁹.

Söz konusu kusurlu davranış; herhangi bir hediye veya kazanç talebi olabileceği gibi hediye veya kazanç temini ya da vaadi de olabilir¹⁹⁰. Bu fiillerin gerçekleştirilmesi failin cezalandırılması için yeterlidir ancak Kanun'a göre, söz konusu karşılaşmanın sonucu

¹⁸⁷ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 35.

¹⁸⁸ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 31.

¹⁸⁹ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 36.

¹⁹⁰ Demiral Bakırman, s.75.

istenilen şekilde sonuçlanmışsa bu durumda daha ağır cezaya hükmolunacaktır. Bunun yanı sıra, Kanun'da suçun gerçekleştirileceğine ilişkin bilgi veren kişilerin cezalandırılmayacağı ifade edilmiştir¹⁹¹.

2.2.7. Suçu Spor Ceza Kanunlarında Spor Suçu Olarak Düzenleyen Ülkeler

2.2.7.1. Danimarka

Danimarka, 2015 yılında yürürlüğe giren Spor Bütünlüğünün Geliştirilmesi Kanunu ile şikeyi özel bir suç tipi olarak tanımlamıştır. Bu kanun, şike ile mücadele kapsamında ele alınan önlemlerin bir parçası olarak her tür şike fiilinin suç olmasını sağlamak amacıyla ceza kanunlarında değişiklik yapmıştır¹⁹².

Kanun'un 10. maddesi, Kültür Bakanlığı'na spor federasyonlarına şike ile mücadele kapsamında kurallar koymaları konusunda talimat verme yetkisi vermektedir. Bu talimatlara uyulmaması halinde ise ilgili kurumların ödeneklerinden mahrum bırakılacakları yaptırım altına alınmıştır. Maddeye göre; yurtiçi veya yurtdışındaki bir spor yarışmasında katılımcı veya hakem olarak yer alan kimseye bir karşılaşmanın sonucunu etkilemek amacıyla hediye veya menfaat sağlayan, teklif eden veya vaatte bulunan kişi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Maddenin devamında söz konusu hediye veya menfaatleri kabul eden kişinin de aynı cezaya çarptırılacağı ifade edilmiştir¹⁹³.

2.2.7.2. Güney Afrika Cumhuriyeti

Şike, Güney Afrika Cumhuriyeti Rüşvetle Mücadele ve Rüşveti Önleme Kanunu md. 15'te düzenlenmiştir. Buna göre; direkt ya da dolaylı olarak, bir spor müsabakasının bütünlüğünü tehdit etmek ya da bozmak karşılığında bir başkasından kendi adına veya üçüncü bir kişi yararına menfaat elde eden veya menfaat talebinde bulunan kişi, spor olaylarına ilişkin rüşvet suçundan sorumlu tutulur.

Kanunda spor karşılaşmasının bütünlüğüne yönelik tehdit içeren fiillere örnek olarak; herhangi bir şekilde bir spor karşılaşmasının seyrini etkileme, şike fiilini ilgili kurumların yöneticilerine veya en yakın polis merkezine bildirmeme gibi fiiller gösterilmiştir¹⁹⁴.

2.2.7.3. Hindistan

Hindistan'da şike, 2013 tarihli Spor Dolandırıcılığının Önlenmesi Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kanun'a göre; bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek üzere kendisi

¹⁹¹ Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği, s. 36.

¹⁹² Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 25.

¹⁹³ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 25.

¹⁹⁴ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 32.

veya üçüncü bir kişi lehine ekonomik ya da bir başka menfaat elde eden veya kendisine bu yönde menfaat vaat edilen kişi, karşılaşma sonucunda bir değişiklik olmasa dahi cezalandırılacaktır.

Taktik veya stratejik nedenlerle ilişkilendirilemeyecek şekilde, kendi veya üçüncü kişi lehine menfaat elde etmek adına kasten gerçek performansının altında bir performans sergileyen sporcular da bu madde hükmüne göre cezalandırılacaktır. Bunun yanı sıra, şikeye ilişkin bilgi sahibi olduğu halde suçu bildirmeyen kişiler için de ceza sorumluluğu gündeme gelebilecektir¹⁹⁵.

2.2.7.4. İtalya

İtalya, 22 Ağustos 2014 tarih ve 119 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 401 sayılı Kanun'da spor yarışmasında dolandırıcılığı suç olarak düzenlemiştir¹⁹⁶. Buna göre; bir spor yarışmasının katılımcısına karşılaşmanın sonucunu değiştirmeye yönelik, dürüstlük ve rekabet kurallarına aykırı şekilde davranması (ki bu şekilde kişi hileli davranışta bulunmuş olacaktır) için para, menfaat veya teşvik primi veren kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Ayrıca, bu kişiye para cezası da verilecektir. Belirtmek gerekir ki, madde hükümleri ancak İtalyan Ulusal Olimpiyat Komitesi, İtalya Ulusal At Yetiştiricileri Birliği veya devlet tarafından tanınan herhangi bir spor kuruluşu ya da bunların üye kuruluşları tarafından düzenlenen yarışmalara uygulanabilir.

Eğer söz konusu fiiller resmi bahis ve kumar organizasyonlarından kar elde etmek amacıyla gerçekleştirilmişse, verilecek ceza yarısına kadar arttırılacağı gibi faile 10.000 Avro ile 100.000 Avro arasında para cezası da verilecektir.

Düzenleme, kişilere bildirim yükümlülüğü de getirmektedir. Buna göre; İtalyan Ulusal Olimpiyat Komitesi'ne bağlı ulusal spor federasyonlarının başkanları, federasyon disiplin kurullarının veya bunlara eşdeğer organların başkanları, görevlerini yerine getirirken veya buldukları makam gereği yukarıda ifade edilen suçlara ilişkin bilgilendirildiklerinde durumu derhal adli makamlara bildirmek zorundadırlar¹⁹⁷.

2.2.7.5. Portekiz

Şike, Portekiz'de 31 Ağustos 2007 tarih ve 50/2007 sayılı Kanun ile suç haline getirilmiştir¹⁹⁸. Kanuna göre, bir spor karşılaşmasının sonucunu dürüstlük, sadakat ve adalet

¹⁹⁵ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 27.

¹⁹⁶ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 28.

¹⁹⁷ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 28.

¹⁹⁸ Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, s. 31.

gibi değerlerin aksine sportmenlik dışı hareketlerle hileli bir şekilde değiştirenler cezalandırılacaktır¹⁹⁹.

Pasif rüşvet hükümlerince bir spor süjesi, bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek veya etkilemek üzere kendisinin veya bir başkasının lehine olacak şekilde doğrudan veya dolaylı olarak maddi ya da maddi olmayan hukuka aykırı bir kazanç elde ederse ya da bir kazanç talebinde bulunursa cezalandırılacaktır. Aktif rüşvet hükümleri ise, aynı şekilde bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için kazanç teklifinde veya vaadinde bulunan kişilerin durumunu düzenler. Pasif rüşvetin cezası beş yıla kadar hapis iken aktif rüşvetin cezası ise üç yıl haptir. Aktif rüşvet durumunda ayrıca para cezası da verilebilir²⁰⁰.

¹⁹⁹ **50/2007 sayılı Kanun**, <https://dre.pt/web/guest/legislacao-consolidada/-/lc/view?cid=106926279> (erişim tarihi: 21.02.2019).

²⁰⁰ **Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği**, s. 41.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6222 SAYILI SPORDA ŞİDDETİN VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN ÇERÇEVESİNDE ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ SUÇLARI

3.1. 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkında Kanun'dan Önceki Durum

Şike ve teşvik primi suçları 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'dan önce yürürlükte olan 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da yer almamaktaydı²⁰¹. Bu dönemde, söz konusu suçlar spor federasyonlarının disiplin talimatnamelerinde yer alan birer disiplin suçu olarak cezalandırılmaktaydı. Söz konusu fiillerin yalnızca ilgili spor federasyonlarının disiplin talimatnamelerinde yer alması da, bu talimatların uygulanamadığı kimselerin şike ve teşvik primi fiillerini gerçekleştirmeleri durumunda cezasız kalmalarına neden oluyordu²⁰².

Doktrinde şike ve teşvik primi fiillerinin 6222 sayılı Kanun'dan önce de cezalandırılabilirliği haiz fiiller olarak nitelendirilmiştir. Bu görüşe göre şike ve teşvik primi fiilleri dolandırıcılık suçu kapsamında değerlendirilecektir²⁰³. Gerçekten dolandırıcılık suçunda da şike ve teşvik primi suçlarında da bir menfaat söz konusu olduğundan, bu suçlar birbirine benzer suçlar olarak değerlendirilmektedirler²⁰⁴.

Dolandırıcılık suçunun gerçekleşmesi için failin hileli hareketlerle kendisinin veya üçüncü bir kişinin yararına menfaat elde etmesi gerekmektedir²⁰⁵. Şike suçunda ise menfaat için bir hile söz konusu olmayıp aşağıda açıklayacağımız üzere menfaat veya sair kazanç konusunda iki tarafın anlaşmış olması yeterlidir. Doktrinde ağırlıkla dolandırıcılık suçunun mağdurunun malvarlığına zarar verilen kişi olduğu ifade edilmektedir²⁰⁶. Ancak azınlıkta kalan ve bizim de iştirak ettiğimiz görüşe göre ise, dolandırıcılık suçunun mağduru hileli

²⁰¹ Demiral Bakırman, s. 94.

²⁰² Demiral Bakırman, s. 98.

²⁰³ Donay, s. 152.

²⁰⁴ Demiral Bakırman, s. 99.

²⁰⁵ Dönmezer, Sulhi, **Kişilere ve Mala Karşı Cürümler**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 1998, s. 379; Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, **Kişilere Karşı İşlenen Suçlar**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 501-502.

²⁰⁶ Tezcan/Erdem/Önok, s. 792; Centel/Zafer/Çakmut, s. 499; Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar**, US-A Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 401. Doktrinde Demiral Bakırman, dolandırıcılık suçunun mağdurunun tüzel kişi de olabileceğini ifade etmektedir. Tüzel kişilerin mağdur olabileceği görüşüne katılmamaktayız. Demiral Bakırman, s. 99.

hareketler sonucunda aldatılan kişidir²⁰⁷. Şike ve teşvik primi suçları bakımından ise mağdur toplumdur.

Gerek menfaatin elde edilmiş şekli gerek mağdurun farklı kimseler olması nedeniyle mukayese ettiğimiz dolandırıcılık suçu ile şike ve teşvik primi suçları birbirinden farklı suçlardır. Bu nedenle 6222 sayılı Kanun'dan önce şike ve teşvik primi fiilleri açısından dolandırıcılık suçunun uygulama alanı bulması mümkün görünmemektedir.

Doktrinde şike ve teşvik primi suçları açısından rüşvet suçu da değerlendirilmiş ancak uygulanabilir olmadığı ifade edilmiştir²⁰⁸. Kanaatimizce teşvik primi açısından bu ifade doğru olmakla birlikte şike fiili açısından ise fiili gerçekleştirenin hakem olması durumunda rüşvet suçu uygulama alanı bulabilecektir.

Rüşvet suçunda da suçun konusu şike ve teşvik primi suçlarında olduğu gibi menfaattir²⁰⁹. Benzer şekilde, rüşvet suçu da bu menfaat üzerine yapılacak olan anlaşmayı esas alır²¹⁰. Rüşvet suçunda şike ve teşvik primi suçları gibi birden çok tarafın varlığı zorunludur. Bu suçun faillerinden birinin kamu görevlisi olması gerekmektedir²¹¹. Aşağıda detaylıca açıklayacağımız üzere hakemler, kamu görevlisi olarak değerlendirilmektedirler. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, şike anlaşmasına taraf olan hakemlerin bu sıfatları dolayısıyla 6222 sayılı Kanun'dan önceki dönemde kanaatimizce rüşvet suçunun faili olabileceklerdir.

3.2. Genel Olarak Şike ve Teşvik Primi Suçları

Şike ve teşvik primi suçları, 31 Mart 2011'de kabul edilen ve 14 Nisan 2011'de 27905 sayılı Resmi Gazete'de ilan edilerek aynı gün yürürlüğe giren 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 11. maddesinde düzenlenmiştir.

Kanun, yürürlüğe girdikten sonra 10 Aralık 2011 tarihli ve 6259 sayılı Kanun'la birtakım yeni hükümler getirildiği gibi birtakım hükümlerde de değişiklikler olmuştur. Bu kapsamda öncelikle suçun ilk fıkrasında öngörülen beş yıldan on iki yıla kadar olan hapis cezası bir yıldan üç yıla hapis cezası olacak şekilde değiştirilmiştir. Dördüncü fıkranın b bendinde yer alan nitelikli hal maddenin ilk düzenlendiği halinde yalnızca spor kulüplerinin yönetim kurulu başkan ve üyelerini kapsıyorken, söz konusu değişiklikle birlikte federasyonların veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin genel

²⁰⁷ Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, (Koca/Üzülmez, Özel Hükümler), s. 647; Kangal, Zeynel, Dolandırıcılık, **Özel Ceza Hukuku C. IV Malvarlığına Karşı Suçlar**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 254.

²⁰⁸ Memiş, s. 268.

²⁰⁹ Tezcan/Erdem/Önok, s. 1162.

²¹⁰ Tezcan/Erdem/Önok, s. 1164; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 797.

²¹¹ Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 1025.

kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilcileri de nitelikli halin kapsamına dâhil edilmiştir.

Söz konusu değişiklikle suça üç fıkra daha eklenmiştir. Buna göre, dokuzuncu fıkra hükmü yargılama sonucu verilecek cezanın infazına ilişkin hükümler getirmiştir. Buna göre, şike ve teşvik primi suçlarıyla ilgili olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemeyecek; verilen hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilemeyecek ve ertelenemeyecektir. Onuncu fıkra ile şike ve teşvik primi suçları açısından zincirleme suç hükümleri getirilmiştir. Son fıkra ile de şike ve teşvik primi suçlarından dolayı cezaya mahkûmiyet halinde, kişi hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu değişiklikle çerçevesinde suçun düzenlendiği maddenin son halı;

“Şike ve teşvik primi

MADDE 11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolünür.

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolünür.

(4) Suçun;

a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) (Değişik: 10/12/2011-6259/1 md.) Federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından,

c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,

ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla,

b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vaa dinde bulunulması halinde uygulanmaz.

(7) Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı yüzbin Türk Lirasından az olamaz.

(8) Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez.

(9) (Ek fıkra: 10/12/2011-6259/1 md.) Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez; verilen hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilemez ve ertelenemez.

(10) (Ek fıkra: 10/12/2011-6259/1 md.) Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılarak tek cezaya hükmolunur.

(11) (Ek fıkra: 10/12/2011-6259/1 md.) Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkûmiyet halinde, kişi hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur.” şeklindedir^{212, 213}.

Doktrinde ağırlıklı olarak şike ve teşvik primi fiilleri bir suç kapsamında ele alınıp şike suçu suçun temel hali, teşvik primi suçu ise şike suçunun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali olarak değerlendirilmiştir²¹⁴. Buna göre iki fiil arasındaki fark yalnızca müsabaka sonucunun nasıl etkileneceğidir²¹⁵.

Şike ve teşvik primi fiilleri, mahiyeti gereği farklı fiillerdir. Öncelikle, bu fiillerden şike bir müsabakanın sonucunu olumlu ya da olumsuz etkilemeyi kendine amaç edinirken teşvik primi ise başarıyı teşvik etmektedir. Bir diğer ifade ile şike fiili tabiri caizse futbol yolsuzluğu iken, teşvik primi ile fair-play ruhuna aykırı bir şekilde başarı teşvik edilmektedir.

²¹² Şike ve teşvik primi suçlarının düzenlendiği 11. maddenin gerekçesi

5149 sayılı Kanunda ve ceza hükmü içeren diğer kanunlarda suç olarak belirtilmeyen şike ve teşvik primi bu madde ile suç haline getirilmiştir.

Birinci fıkrada, şike suçu düzenlenmiştir. Kendisine menfaat temin edilen kişinin de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılacağı ve kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi suçun tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişilerin de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, suçun; nitelikli halleri sayılarak bu durumda verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı belirtilmiştir.

Beşinci fıkrada, teşvik primi düzenlenmiş ve bu suçta verilecek cezanın şike için verilecek cezanın yarısı oranında indirileceği belirtilmiştir.

Altıncı fıkrada, milli takımların veya milli sporcuların başarılı olmasını ve spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla prim verilmesi veya prim vaadinde bulunulması halinde teşvik primi hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Yedinci fıkrada, suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde ayrıca Türk Ceza Kanununun tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacağı belirtilmiştir.

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Gerekçesi, (erişim tarihi: 08.05.2019).

²¹³ **6259 sayılı Kanun Gerekçesi**, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss80.pdf> (erişim tarihi: 08.05.2019).

²¹⁴ **Demiral Bakırman**, s. 129; **Koca**, s. 56; **Zafer**, s. 68; **Özen/Yılmaz**, s. 30; **Şen**, s. 55; Memiş Kartal, Pınar, “Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu”, **İstanbul Spor Hukuku Dergisi**, C. 1, S. 2, Y. 2019, s. 101.

²¹⁵ **Zafer**, s. 68.

Örnek vermek gerekirse, karşılaşmayı dört farkla önde götüren takımın oyuncusu son dakikada bilerek kendi kalesine bir gol atsa ve bunu maç öncesi şike anlaşmasına dayanan bir kazanç ya da sair menfaat karşılığında yapmış olsa, şike suçunun işlendiğinden söz edilecektir. Görüleceği üzere, burada başarıyı amaçlayan teşvik priminin tam karşısı olan başarısızlığı amaçlayan bir şikeden söz edilemeyecektir. Örnekteki olayda takım yine başarılıdır ama müsabaka sonucu etkilenmiştir.

Bunun yanı sıra şike ve teşvik primi suçlarını müsabaka sonucunun başarısızlık yönünde ve başarı yönünde olmak üzere temel hal ve nitelikli hal olarak değerlendiren görüşler başarı ve başarısızlık durumlarını da açıklamamaktadırlar. Müsabaka sonucunun berabere bitmesini amaçlayan bir kazanç ya da menfaat temini, şike olarak mı değerlendirilecektir yoksa teşvik primi olarak mı?

Doktrinde azınlıkta kalan ve bizim de katıldığımız görüşe göre ise şike ve teşvik primi suçları bağımsız birer suçtur²¹⁶. Söz konusu fiillerin tanımlandığı madde metnine bakıldığında görülecektir ki bu suçlar açısından öngörülen düzenlemeler de bunların iki farklı suç tipi olduğu yönündedir. Zira kanun koyucu, 10 Aralık 2011 tarihli ve 6259 sayılı Kanun’la madde metnine eklenen dokuzuncu, onuncu ve on birinci fıkralarda şike ve teşvik primi fiillerinden bahsederken “bu maddede tanımlanan suçlar” ifadesini kullanmıştır.

Özellikle belirli bir suç işleme kararı kapsamında işlenen şike ve teşvik primi suçlarına ilişkin hüküm getiren onuncu fıkra, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler’de yer alan zincirleme suç hükümlerinin tekrarı olma eleştirisine uğrasa da²¹⁷, aslında madde metninde iki farklı suçun tanımlanmış olması nedeniyle genel zincirleme suç hükümleri uygulanamayacağı için getirilmiş bir düzenlemedir.

Bunun yanı sıra, doktrinde şike ve teşvik primi suçlarının aslında şike suçu ve onun nitelikli hali olan teşvik primi olduğu ifade edilmesine karşın, bu suçların genellikle şike ve teşvik primi suçu olarak adlandırıldığı görülmektedir²¹⁸. Kanaatimizce bu adlandırma iki nedenle hatalıdır. Teşvik primi ayrı bir suç olarak kabul edilmiyorsa, adlandırma şike suçu olarak yapılmalıdır. Eğer teşvik primi ayrı bir suç olarak kabul edilecekse, adlandırma da “şike ve teşvik primi suçları” olarak yapılmalıdır.

İfade ettiğimiz üzere, iki suç tipini birbirinden ayıran bu suçların amaç edindiği müsabakanın sonucunun ne yönde etkileneceği hususu değildir. Şike suçu açısından aranan müsabaka sonucunun etkilenmesidir. Bu bağlamda maçı kazanan takım kendi kalesine bir gol dahi atsa, şike suçu meydana gelecektir. Buna ek olarak madde metninde de bu iki fiilin farklı

²¹⁶ **Özgenç**, s. 108.

²¹⁷ **Baba**, s. 773; **Zafer**, 74.

²¹⁸ **Koca**, s. 49; **Demiral Bakırman**, s. 1 vd; **Baba**, s. 775 vd.

suçlar teşkil ettiğine dair ifadelerin yer alması sebebiyle, çalışmamızda şike suçu ve teşvik primi suçu ayrı ayrı ele alınacaktır.

3.3. Şike ve Teşvik Primi Suçları İle Korunan Hukuki Değer

Hukuki değerler, toplumsal yaşam bakımından önemli olduğu varsayılan değerlerdir²¹⁹. Bu değerler, kanun koyucuyu suç tipini düzenlemeye iten menfaati ifade eder²²⁰. Suçla korunan hukuki değer²²¹ ise, ceza kuralı ile korunan hak ya da menfaatlerdir²²².

Şike ve teşvik primi suçları ile korunan hukuki değer konusunda doktrinde çeşitli görüşler mevcuttur. *Zafer*'e göre; bu iki suç tipi spor ahlakı ile spor seyircisinin adil bir oyun seyretme hakkını korumaya hizmet etmektedirler. *Zafer*, spor müsabakalarında yer alan birtakım spor kulüplerinin anonim şirket olarak faaliyet gösterdiklerini ve bu kulüplerin kazandıkları başarılar ölçüsünde müsabaka yayın hakları, forma ve bilet satışları gibi gelirler elde ettiğinden bahisle ekonomik düzenin de bu iki suç tipi tarafından korunduğunu ifade etmektedir²²³.

Güngör ise korunan hukuki değerın spor karşılaşmalarının haksız rekabetten uzak bir şekilde gerçekleştirilmesindeki toplum çıkarı olduğunu belirtmektedir. *Zafer*'den farklı olarak *Güngör*, bu iki suç nedeniyle halka açık şirket olarak faaliyet gösteren spor kulüplerinin hisse değerlerinin etkileneceğini ve bu nedenle bu suçların yatırımcıların ekonomik faaliyetlerini de koruduğunu ifade etmektedir²²⁴.

Özen ve Yılmaz; bu suçların koruduğu hukuki değerın, spor karşılaşmalarının dürüst, güvenli ve spor etiği çerçevesinde gerçekleştirileceğine dair kişisel ve toplumsal menfaat olarak açıklamıştır. Yazarlara göre; bu durumda kişilerin ve toplumun ekonomik çıkarları korunacağı gibi, spor karşılaşmalarının dürüstçe gerçekleşeceğine dair duydukları güven neticesinde bahis oynayan kişilerin ekonomik beklentileri de korunmuş olacaktır²²⁵.

²¹⁹ Özgenç, İzzet, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Özgenç, Genel Hükümler) s. 163; Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 117. Suçla korunan hukuki değer hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz: Ünver, Yener, **Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 1 vd.

²²⁰ Önder, Ayhan, **Ceza Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 169; Özbek, Veli/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, 2017, (Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, Genel Hükümler), s.196.

²²¹ Suçla korunan hukuki değer kavramı, doktrinde birtakım yazarlar tarafından “suçun hukuki konusu” olarak da adlandırılmıştır. Konu ile ilgili bkz: Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 199.

²²² Erem, Faruk, “Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 25, S. 1, Y. 1968, s. 12; Toroslu, Nevzat, **Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970, s. 166; Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 233.

²²³ *Zafer*, s. 65.

²²⁴ *Devrim Güngör*, “Şike Suçu”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 4, Y. 2011, s. 38-39.

²²⁵ *Özen/Yılmaz*, s. 26 vd.

Koca, spor karşılaşmalarının dürüstlük çerçevesinde gerçekleşeceğine ve sporcuların karşılaşmaları para karşılığı satmayacaklarına dair toplumda var olan güven ile inancın korunduğunu ifade etmektedir²²⁶.

Kanımızca şike ve teşvik primi suçları ile korunan hukuki değer, kamu gücüne sahip olan federasyonlar tarafından, bunların destekleriyle veya gözetiminde gerçekleştirilen spor karşılaşmalarının fair-play çerçevesinde gerçekleşeceğine dair toplumda duyulan güvendir. Her ne kadar ekonomik faaliyet gösteren birtakım kişi ve kurumların faaliyetleri de bu suçlar ile güvence altına alınmış olsa da, bu durumu korunmak istenen hukuki değere dâhil etmemek gerekir. Aksi halde, bu değerın sahiplerini mağdur olarak kabul etmek gerekir ki bu da bizi tüzel kişinin ekonomik faaliyetlerinin zarar görmesi durumunda mağdurun tüzel kişi olacağı gibi hatalı bir sonuca götürür.

3.4. Şike Suçu

3.4.1. Genel Bilgiler

Şike suçu, ilk defa 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'la ihdas edilmiştir. Söz konusu suç tipi, belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemeye yönelik gerçekleştirilen menfaat anlaşmasını, menfaat teminini ve müsabakanın bu anlaşma çerçevesinde sonuçlanmasına katkıda bulunmayı yaptırım altına almaktadır.

3.4.2. Suçun Unsurları

Suçun unsurları hakkında doktrinde çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu görüşler, ikili, üçlü, dördü ve hatta beşli ayrımlara göre suç incelemektedir²²⁷. Bizim katıldığımız görüş ise, suç maddi unsurlar, manevi unsur ve hukuka aykırılık unsuru şeklinde üçlü ayrıma tabi tutarak inceleyen görüştür²²⁸. Aşağıda ele alacağımız şike suçu da bu sistematik doğrultusunda incelenecektir.

3.4.2.1. Maddi Unsurlar

Suçun maddi unsurları, suç oluşturur fiilin objektif tarafını oluştururlar. Bu sayede suç teşkil eden fiiller birbirinden ayrılır. Maddi unsurlar; konu, fail, mağdur, fiil, bazı suçlar için netice ve kanunda düzenlenmişse suçun nitelikli hallerinden ibarettir²²⁹.

²²⁶ *Koca*, s. 51.

²²⁷ Bu görüşler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, (*Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır*, Genel Hükümler), s. 206 vd.

²²⁸ *Özgeç*, Genel Hükümler, s. 165.

²²⁹ *Koca/Üzülmez*, s. 110; Akbulut, Berrin, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 211 vd.

3.4.2.1.1. Suçun Konusu

Suçun konusu, suçun nesnesini oluşturan insan veya eşya ya da araçtır²³⁰. Bir başka deyişle, suç teşkil eden fiilin yöneldiği kişi ya da şeydir²³¹. Konusuz suç olmaz²³².

Şike suçunun konusu, ilk fıkrada yer alan fiiller bakımından “kazanç veya sair menfaat”tir²³³. Kazanç, sözlükte satılan bir mal, yapılan bir iş veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para²³⁴ olarak ifade edilirken, menfaat ise çıkar²³⁵ olarak belirtilmiştir.

Kazanç kavramı konusunda doktrinde görüş birliği vardır. Kazancın malvarlığına ilişkin değerler olduğu ifade edilmektedir²³⁶. Menfaat kavramının durumu ise tartışmalıdır. Doktrinde çoğunlukla, para ile ölçülemeyen şeylerin de menfaat kavramı dâhilinde olduğunu belirtilmektedir²³⁷. *Önder’e* göre, kişinin durumunu maddi veya manevi durumdan değiştirecek, onu tatmin edecek ve kabulden sonra kendisini daha müsait duruma getirebilecek her şey menfaat kapsamındadır²³⁸. *Donay*, evlendirme vaadi veya politikada kariyer vaadinin de menfaat kapsamında değerlendirilebileceğini ifade etmektedir. Yazara göre önemli olan, vaadin kişiyi tatmin etmesidir²³⁹. Benzer şekilde *Baba* da, menfaat olarak cinsel ilişki temininin değerlendirilebileceğini ifade etmektedir²⁴⁰. *Altındağ* ise verdiği örnekte, takıma veya yöneticiye karşı hissettiği kin veya öfke gibi duygular nedeniyle şike yapan oyuncunun da bu duyguların tatmini nedeniyle menfaatinin olduğunu belirterek bu durumda da şike suçunun oluşabileceğini ifade etmektedir²⁴¹. Yazarın bu görüşüne katılmak mümkün değildir. Zira burada söz konusu duyguların tatmini bir menfaat olarak değerlendirilebilecek olsa dahi, bu menfaatin şike anlaşmasının karşı tarafınca temin edilmesi gerekmektedir. Aşağıda açıklayacağımız üzere, şike ve teşvik primi suçları failin tek başına

²³⁰ Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, C. II, Der Yayınları, İstanbul, 2019, s. 33; **Koca/Üzülmüş**, s. 116.

²³¹ Erem, Faruk/Danişman, Ahmet/Artuk, Mehmet Emin, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1997, s. 236.

²³² **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 203; **Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır**, Genel Hükümler, s. 315.

²³³ **Koca**, s. 54; **Özgenç**, s. 97; **Demiral Bakırman**, s. 107. Doktrinde *Özen/Yılmaz* ise suçun konusunun belirli bir spor müsabakası olduğunu ifade etmektedirler. Bu görüş yalnızca suçun düzenlendiği maddenin ikinci fıkrasında yer alan fiil açısından doğrudur. **Özen/Yılmaz**, s. 26.

²³⁴ <http://www.tdk.gov.tr>, (erişim tarihi: 19.04.2019).

²³⁵ <http://www.tdk.gov.tr>, (erişim tarihi: 19.04.2019).

²³⁶ **Yenerer Çakmut**, s. 167; **Özen**, s. 11. Doktrinde *Yurtcan*, kazancı parasal bir değer olarak değerlendirmektedir. Yazar bu görüşünü kazanç ifadesinden sonra sair menfaat ifadesinin gelmesine dayandırmaktadır. *Yurtcan*, Erdener, **Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s. 35. *Demiral Bakırman* da kazancın parasal bir değer olduğunu ifade etmektedir. Yazar bu düşüncesini Türk Ceza Kanunu md. 55’te düzenlenen kazanç müsadereyi hükümlerine dayandırmaktadır. **Demiral Bakırman**, s. 108.

²³⁷ **Özgenç**, s. 97; **Özen/Yılmaz**, s. 28; **Yenerer Çakmut**, s. 167; **Demiral Bakırman**, s. 109; **Şen/Özdemir**, s. 21-22.

²³⁸ **Ayhan Önder**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 155.

²³⁹ **Donay**, s. 154.

²⁴⁰ **Baba**, s. 780.

²⁴¹ **Altındağ**, s. 70.

işleyebileceği suçlar değildir. Örneğin; bahis yaptığı için bilerek gol yiyen kaleci, bir menfaat elde edecek olmasına rağmen, söz konusu menfaat bir anlaşma çerçevesinde verilmediği ve tek taraflı elde edildiği için şike suçu meydana gelmeyecektir. Kanımızca kanunda bu yönde bir değişiklik yapılarak, müsabaka sonucunu etkilemeyi amaçlayan tek taraflı eylemlerin de yaptırım altına alınması isabetli olacaktır.

Buna karşın bazı yazarlar ise menfaatin yalnız maddi bir yarar olması görüşündedirler. Bu yazarlardan *Güngör*; menfaatin maddi bir yarar olması gerektiği, bunun şike suçunun yapısına da uygun olacağı görüşündedir²⁴². Benzer şekilde *Zafer* de, menfaatin maddi ve mameleke ilişkin olduğu görüşündedir²⁴³.

Kanımızca “kazanç ve sair menfaat” ifadesinden anlaşılması gereken “parasal kazanımlar veya diğer çıkarlar”dır. Bunlar muayyen bir parasal değer olabileceği gibi, kişinin ekonomik durumunu değiştirecek herhangi bir maddi değer de olabilir²⁴⁴. Buna ek olarak manevi değeri haiz şeyler de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Kanun maddesinde kazanç kavramıyla birlikte sair menfaatler ifadesinin kullanılmış olmasından da bu sonuç çıkmaktadır. Doktrinde *Donay*, menfaat seviyesine varmayan hediyelerin dahi şike suçunun konusu olabileceğini ifade etmiştir²⁴⁵. Hemen belirtelim ki, kanunsuz suç olmaz ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle bu görüşe katılmamaktayız. Zira kanun hükmü gereği söz konusu hediyelerin menfaat boyutuna varması gerekmektedir.

Menfaat kavramına manevi değerlerin de dâhil edilip edilmeyeceği hususu, hatır şikesi diye adlandırdığımız şike türünün suç kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında önem arz eder. Doktrinde hatır şikesinin de şike suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunanlar²⁴⁶ olmasına rağmen, ağırlıklı görüş hatır şikesinin şike suçuna vücut vermeyeceği yönündedir²⁴⁷.

Kanımızca da, hatır şikesi durumunda her ne kadar hatır bir menfaat olarak değerlendirilebilirse bile bu menfaat taraflardan birinin diğerine vadettiği ya da temin ettiği

²⁴² *Güngör*, s. 40.

²⁴³ *Zafer*, s. 66.

²⁴⁴ *Yılmaz* buna, kişinin sosyal hayatında iyileşmeleri de dâhil etmektedir. *Yılmaz*, Şike, s. 329.

²⁴⁵ *Donay*, s. 153.

²⁴⁶ *Donay*, s. 153. Yazara göre hatırını kullanan tarafın bir menfaati söz konusudur ve bu nedenle şike suçu oluşmuştur.

²⁴⁷ *Özgenç*, s. 98; *Demiral Bakırman*, s. 114; *Özen*, s. 27-28; *Zafer*, s. 67; *Şen*, s. 39-40. Bu yazarlardan *Şen*, hatır şikesinin söz konusu olduğu durumlarda bir menfaatin olmaması nedeniyle suçun oluşmayacağı fikrini ileri sürmektedir. Kanımızca bu görüş hatalıdır. Zira hatırın yerine getirilmesinde de kanımızca bir menfaat söz konusudur ancak söz konusu menfaat müsabaka sonucuna direkt etkide bulunan kişi tarafından yerine getirileceği için karşı tarafın bir menfaat vaadi ya da menfaat temini söz konusu olmamaktadır. Burada hatırını yerine getiren ile müsabaka sonucuna etki eden aynı kişi olduğu için suç oluşmayacaktır. Örneğin, kardeş iki takımdan biri diğerinden kardeşliği araya koyarak yenilmesini istese ve para vermeyeceğini beyan etse, burada diğer takım yenilerek hatırını yerine getirmektedir. Ancak örneğimizde menfaat, talepte bulunan tarafından değil de bizzat şikeyi yapan tarafından yerine getirildiği için kanaatimizce suç oluşmayacaktır.

bir menfaat değildir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, hatır şikesinin söz konusu olduğu durumlarda şike suçu oluşmayacaktır.

Suçun düzenlendiği maddenin ikinci fıkrasında yer alan şike anlaşmasının bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunmak fiili açısından ise suçun konusu spor müsabakasıdır. Spor müsabakası kavramı 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinde de tanımlandığı üzere, federasyonlar tarafından düzenlenen veya federasyonların düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışmadır.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, söz konusu spor müsabakası federasyonlar tarafından düzenlenen bir koşu yarışı olabileceği gibi federasyonlar tarafından düzenlenen bir basketbol karşılaşması da olabilir.

Federasyonların düzenlenmesine izin verdiği yahut katkıda bulunduğu karşılaşma ve yarışmalar ise gerek izin alınarak yapılan özel aktiviteler gerekse federasyonların bağlı bulunduğu uluslararası spor birlikleri tarafından organize edilen aktivitelerdir. Bu durumda, örneğin UEFA Şampiyonlar Ligi'nde oynanan bir karşılaşma, bu fiil bakımından şike suçunun konusu oluşturabilecektir.

3.4.2.1.2. Fail

Bir suça ilişkin olarak kanunda tanımlanmış olan haksızlığı gerçekleştiren kişiye fail denir²⁴⁸. Yalnızca gerçek kişiler fail olabilirler²⁴⁹. Bir kimsenin fail olabilmesi için, tipiklikte gösterilen unsurları gerçekleştirmesi gerekmektedir²⁵⁰.

Suçlar kural olarak herkes tarafından işlenebilir²⁵¹. Ancak kanun koyucu, bazı suçların belirli bir yükümlülük altında bulunan ve bazı özelliklere sahip olan kimseler tarafından işlenebileceğini öngörmüştür²⁵². Belirli yükümlülükler altında olan ve birtakım özelliklere sahip bu kimseler, suç işledikleri takdirde özgü fail olarak adlandırılmaktadır²⁵³.

Belirtmeliyiz ki, şike suçu özünde menfaat temin eden fail tarafından işlenebilen bir suçtur. Ancak suçun düzenlendiği madde hükmünce müsabaka sonucunu etkilemek hususunda anlaşma sağlanması da suç teşkil etmektedir. Bu nedenle, bu suçta aynı hedef için

²⁴⁸ Özgenç, İzzet, **Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayınları, İstanbul, 1996, (Özgenç, İştirak), s.139; Koca/Üzülmez, s. 113.

²⁴⁹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 299; Koca/Üzülmez, s. 112.

²⁵⁰ Akbulut, s. 330.

²⁵¹ Türk Ceza Kanunu md. 37'de "suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştiren kişi..." denilmektedir. **Türk Ceza Kanunu**, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (erişim tarihi: 18.04.2019).

²⁵² İçel, Kayıhan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 303; Özgenç, Genel Hükümler, s. 195.

²⁵³ Önder, s. 168.

farklı yönlerden harekete geçen iki kişi söz konusudur²⁵⁴. Dolayısıyla bu suç, birden çok failin varlığını zorunlu kılmaktadır²⁵⁵.

3.4.2.1.2.1. Menfaat Temin Eden Fail

Doktrinde, kanun koyucunun şike suçunu tanımlarken fail açısından herhangi bir özellik aramamış olması nedeniyle bu suçun herkes tarafından işlenebileceği ifade edilmiştir²⁵⁶. Gerçekten de, kanun koyucu “menfaat temin eden kişi” demek suretiyle şike suçunun gerçekleşmesi için menfaat temin eden fail açısından belirli bir özellik aramamıştır. Suç, bu yönüyle herkes tarafından gerçekleştirilebilecektir. Bir başka ifadeyle, şike suçunu gerçekleştirmek için herkes menfaat temininde bulunabilecektir.

3.4.2.1.2.2. Menfaat Temin Edilen Fail

Temin etme durumu karşılığında bir temin edilme durumunu da zorunlu kılar. Bir başka deyişle, menfaat temin eden kişinin karşısında bir de kendisine menfaat temin edilen kişi olmak zorundadır. Bu gibi farklı failerin farklı hareketlerle gerçekleştirdikleri karşılaşma suçlarına heterojen hareketli karşılaşma suçları denir²⁵⁷.

Belirtmeliyiz ki; her ne kadar şike suçunda bir karşılaşma söz konusu olsa da, kanun koyucu suçun düzenlendiği maddenin ilk cümlesinde yalnızca menfaat temin eden kimseyi cezalandırmaktadır. Zira madde metninde açıkça “menfaat temin eden kişi ... cezalandırılır” denmektedir. Bu durumda menfaat temin edilen kişinin cezalandırılması söz konusu olmayacaktır.

Kendisine menfaat temin edilen kişi açısından sorumluluk, bir sonraki cümlede belirtilmiştir. Buna göre, kendisine menfaat temin edilen kişi müşterek fail olarak cezalandırılacaktır. İfade etmeliyiz ki, bu kişinin spor müsabakasının sonucunu etkileyebilecek özellikleri haiz olması gerekmektedir²⁵⁸. Doktrinde, karşılaşmayı etkileyebilecek kişilere örnek olarak sporcular, teknik direktörler, kulüp yöneticileri, hakemler verilmektedir²⁵⁹. Bu kişilerden sporcu ve hakemler doğrudan, diğerleri ise dolaylı yollardan karşılaşma sonucunu etkilemeye muktedirlerdir.

Kanımızca, dolaylı yoldan müsabaka sonucunu etkileyebilecek olan kişiler bu suçun faili olarak değerlendirilmemelidir. Zira bunların müsabaka sonucu üzerinde bir etkilerinin

²⁵⁴ **Özen**, s. 19. Doktrinde bu suç tipi, karşılaşma suçları olarak adlandırılmaktadır. Konuyla ilgili bkz: Yalçın Sancar, Türkan, **Çok Faili Suçlar**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1998, s. 1 vd.

²⁵⁵ **Zafer**, s. 59.

²⁵⁶ **Koca**, s. 51; **Demiral Bakırman**, s. 115; **Özen/Yılmaz**, s. 24.

²⁵⁷ **Yalçın Sancar**, s. 168.

²⁵⁸ **Koca**, s. 54; **Demiral Bakırman**, s. 115.

²⁵⁹ **Koca**, s. 54; **Baba**, s. 785.

olduğu mutlak olmakla birlikte, bunları fail olarak kabul ettiğimiz takdirde maça çıkacak kadronun belirlenmesinden, sakatlık gerekçesiyle bir futbolcunun müsabakada yer almamasına kadar pratikte yararı olmayan pek çok tartışma gündeme gelebilecektir. Kaldı ki, bu durum ceza sorumluluğunu da çok fazla genişletecek ve sonunda çimlerin sulanmasını aksatan görevlilerden tutun da malzemelerin bakımını gerektiği gibi yapmayan malzemeciye kadar herkes fail olarak değerlendirilebilecektir.

Daha sonra değerlendireceğimiz suçun nitelikli hallerinde bahsedilen federasyon üyeleri, kulüp yönetim kurulu üyeleri gibi belli özellikleri haiz kişiler kanımızca suçun menfaat temin etme tarafında yer alabilirler. Zira yukarıda açıkladığımız gerekçelerle, bunların karşılaşma sonucuna doğrudan etkileri söz konusu değildir.

Madde düzenlemesi kanımızca hatalıdır. Zira yukarıda belirttiğimiz üzere, temin etme karşılığında bir temin edilmeyi zorunlu kılar. Bu nedenle madde metninde yer alan “belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya menfaat temin eden kişi” ifadesi yerine, “belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya menfaat temin eden kişi ya da kendisine kazanç veya menfaat temin edilen kişi cezalandırılır” şeklinde değiştirilmesinin hukuk tekniği açısından daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

3.4.2.1.2.3. Şike Anlaşmasının Varlığını Bilerek Müsabakanın Anlaşma Doğrultusunda Sonuçlanmasına Katkıda Bulunan Fail

Suçun düzenlendiği maddenin ikinci fıkrasında yer alan bu seçimlik hareket açısından fail, herhangi bir kimse olabilir. Zira kanun koyucu “... kişiler” diyerek faile bir özellik atfetmemiştir.

Suçun bu şekilde işlenmesi açısından fail, müsabaka sonucunun anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunabilecek herhangi bir kişi olabilecektir. Örneğin, şike anlaşmasına taraftar olan oyuncusunun yedek oyuncu olarak müsabakada yer almasını düşünen teknik direktör, oyuncuyu müsabaka sonucunu etkilemesi amacıyla oyuna soktuğu takdirde şike suçunun faili olacaktır.

3.4.2.1.3. Mağdur

Suçun mağduru, doktrinde ağırlıklı olarak suçun konusunu teşkil eden nesnenin sahibi olarak ifade edilmektedir²⁶⁰. Bizim katıldığımız azınlıkta kalan görüşe göre ise mağdur, suçla ihlal edilen hukuki değer sahibi olan gerçek kişidir²⁶¹.

Doktrinde suçun mağduru olarak ağırlıkla toplum gösterilmektedir²⁶². Buna ek olarak *Demiral Bakırman*, aleyhine şike yapılan spor kulüpleri veya sporcular gibi birtakım kimselerin de suçun mağduru olduğunu belirtmektedir²⁶³.

Şike ve teşvik primi suçlarıyla korunan hukuki değer spor karşılaşmalarının fair-play çerçevesinde gerçekleşeceğine dair toplumda duyulan güven olduğunu ifade etmiştik. Bu nedenle, kanımızca suçun mağduru da ancak toplum olabilir.

Şike suçunun işlenmesi nedeniyle, birtakım gerçek kişiler ya da tüzel kişiler doğrudan veya dolaylı olarak zarar görmüş olabilirler. Örneğin, şampiyonluk yolunda bir spor kulübü şike nedeniyle şampiyonluktan olabilir ya da şike nedeniyle birtakım bahis şirketleri para kaybedebilir. Bu kişiler işlenen suçun neticelerinden doğrudan zarar gördükleri için suçtan zarar gören olarak kabul edileceklerdir²⁶⁴. Şike ve teşvik primi suçları nedeni ile açılacak davalara katılan sıfatıyla yön verebilmeleri mümkün olacaktır.

3.4.2.1.4. Fiil

Fiil, insanın dış dünyada değişiklik yaparak bir hukuki değeri ihlal eden davranıştır²⁶⁵. Bir insan iradesi ürünü olan fiil²⁶⁶, suç için bulunması zorunlu bir unsurdur²⁶⁷. Zira kural olarak hareketsiz suç olmaz²⁶⁸.

Şike suçunun fiil unsurunu belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin etmek²⁶⁹ ve şike anlaşmasının bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunmak oluşturur. Suçun

²⁶⁰ Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, Caner, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 288; **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 203; Hakeri, Hakan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 146; **Akbulut**, s. 341.

²⁶¹ **Nevzat Toroslu**, Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2011, (**Toroslu**, Genel), s. 106; aynı yönde bkz. **Mahmut Kaplan**, İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s.246.

²⁶² **Koca**, s. 55; **Özen/Yılmaz**, s. 25; **Zafer**, s. 66; **Güngör**, s. 39; **Özen**, s. 23.

²⁶³ **Demiral Bakırman**, s. 117-118. Yukarıda da açıkladığımız üzere spor kulüpleri dernek statüsünde olup birer tüzel kişiliktirler. Mağdurun yalnızca gerçek kişi olabileceği düşünüldüğünde, yazarın bu görüşüne katılmamız mümkün görünmemektedir.

²⁶⁴ Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 165.

²⁶⁵ Keyman, Selahattin, “Cürmi Fiilin Yapısal Unsuru Olarak Hareket”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 40, S. 1, Y. 1988, s. 154.

²⁶⁶ **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 167.

²⁶⁷ Göktürk, Neslihan, **Fikri İctima (Suçların İctimanı)**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 20; Demirbaş, Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 221.

²⁶⁸ Alacakaptan, Uğur, **Suçun Unsurları**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, s. 40.

²⁶⁹ **Yenerer Çakmut**, s. 166; **Demiral Bakırman**, s. 110; **Güngör**, s. 39; **Koca**, s. 53.

kanuni tanımında birbirine alternatif birden fazla hareketin gösterildiği ancak suçun gerçekleşmesi için bunlardan birinin gerçekleşmesinin yeterli olduğu suçlara seçimlik hareketli suçlar denir²⁷⁰. Şike suçu da düzenlenişi itibariyle seçimlik hareketli suçtur. Zira yukarıda ifade ettiğimiz fiillerden birinin gerçekleşmesi, suçun işlenmiş sayılması için yeterli olacaktır.

Suçun fiil unsuru bakımından değerlendirilmesi gereken bir diğer husus da, belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin etmek üzere anlaşma yapmaktır. Söz konusu anlaşma, suçun düzenlendiği maddenin ikinci fıkrasında şike anlaşması olarak nitelendirilmiştir. Menfaat temin edilmeden yalnızca anlaşmanın yapılmış olması aslında teşebbüse ilişkin bir durum olmasına rağmen, suç politikası gereği kanun koyucu tarafından suç tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.²⁷¹

3.4.2.1.4.1. Kazanç veya Sair Menfaat Temin Etmek

Şike suçunun düzenlendiği maddenin ilk fıkrasının ilk cümlesi hükmünce suçun fiil unsuru, belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla kazanç veya sair menfaat temin etmektir. Kazanç veya sair menfaatin temin edilmesi, bunların el değiştirerek temin edenden temin edilene geçmeleri durumudur. Söz konusu değişim anlaşmanın hemen sonrasında yapılabileceği gibi, anlaşmadan sonra belirlenen başka bir zamana, hatta müsabaka sonrasına da bırakılabilir.²⁷²

Daha önce belirttiğimiz üzere, menfaat temin etme fiilinin karşı tarafında bir de kendisine menfaat temin edilen kişi yer almaktadır. Bu durum bu suç için bir menfaat temin edilenin varlığını zorunlu kılar. Kanun koyucu da bu durumu kendisine menfaat temin edilen kişinin de müşterek fail olarak cezalandırılacağını ifade ederek belirtmiştir. Bu nedenle, kişinin menfaati kabulü halinde kabul eden açısından da bu suç oluşacaktır.

Burada değerlendirilmesi gereken bir husus da, kişinin kendisine menfaat temin edilmesini isteme durumudur. Örneğin; gol yemek karşılığında rakip takımdan para talep eden kaleci de, menfaat teklifinin kimden geldiğine bakılmaksızın şike suçundan sorumlu tutulacaktır.

²⁷⁰ İcel, s. 280; Özgenç, Genel Hükümler, s. 172; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 257.

²⁷¹ Yurtcan, s. 36.

²⁷² Zafer, s. 61.

3.4.2.1.4.2. Kazanç veya Sair Menfaat Hususunda Anlaşmaya Varmak

Şike suçunun gerçekleşmesi için gerekli olan menfaat temini, öncelikle söz konusu menfaat üzerinde anlaşmayı gerektirir²⁷³. Bu anlaşmaya da şike anlaşması denir. Söz konusu anlaşma çerçevesinde taraflardan biri diğerine kazanç veya sair menfaat temininde bulunurken, diğer taraf ise bu menfaat karşılığında belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemeyi üstlenir²⁷⁴. Anlaşmaya ilişkin teklifin hangi taraftan geldiğinin ise bir önemi yoktur²⁷⁵.

Anlaşmadan söz edilebilmesi için önemli olan husus, taraflar arasında irade beyanlarının uyuşmasıdır. Ayrıca anlaşmanın gerçekleşmesi için tarafların bir araya gelmeleri de gerekli değildir. Anlaşmanın şekli bir önem arz etmez. Bu anlamda anlaşma yazılı olabileceği gibi sözlü de olabilir. Belirtmeliyiz ki, anlaşmanın mutlaka müsabakadan önce yapılmış olması gerekmektedir²⁷⁶.

3.4.2.1.4.3. Şike Anlaşmasının Varlığını Bilerek Müsabakanın Anlaşma Doğrultusunda Sonuçlanmasına Katkıda Bulunmak

Şike suçunun düzenlendiği maddenin ikinci fıkrasında şike anlaşmasının varlığını bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunmaları halinde cezalandırılacakları ifade edilmiştir. Buna göre, kişinin şike anlaşmasından haberdar olması durumunda, suçun düzenlendiği maddenin ilk fıkrasında yer alan amacın gerçekleştirilmesine katkıda bulunması durumunda da suç işlenmiş sayılacaktır²⁷⁷.

Bu düzenleme doktrinde eleştirilere uğramıştır. Bu eleştirilerden ilki, söz konusu fiilin iştirake ilişkin bir durum teşkil ettiği ve bu düzenleme olmasaydı da fiilin zaten iştirak esasları çerçevesinde değerlendirilebileceğine ilişkindir²⁷⁸. Diğer bir eleştiri ise, düzenlemenin ceza hukukunun fiilsiz suç olmaz prensibine aykırı olduğu yönündedir. Buna göre kişinin sorumlu tutulabilmesi için suçun kanuni tanımındaki fiili gerçekleştirmesi veya suça iştirak etmiş olması gerekmektedir²⁷⁹.

Biz her iki eleştiriye de isabetsiz görmekteyiz. Öncelikle belirtmeliyiz ki, suç seçimlik hareketli bir suçtur ve söz konusu seçimlik hareketlerden biri de şike anlaşmasının varlığını bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu nedenle

²⁷³ Zafer, s. 62; Baba, s. 779; Çakır, Murat, **Türk Ceza Hukukunda Rüşvet Suçu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 45.

²⁷⁴ Demiral Bakırman, s. 110.

²⁷⁵ Çakır, s. 46.

²⁷⁶ Demiral Bakırman, s. 110.

²⁷⁷ Şen/Özdemir, s. 51.

²⁷⁸ Özen/Yılmaz, s. 33.

²⁷⁹ Güngör, s. 41.

fiilsiz suç olmaz ilkesine aykırılık iddiasıyla yapılan eleştiriye katılmamaktayız. Düzenlemeye gerek olmadığı ve sorunun iştirak esasları çerçevesinde çözülebileceğini öne süren eleştiriye de katılmamaktayız. Zira suçun düzenlendiği maddenin ilk fıkrasında yer alan fiil menfaat temini iken ikinci fıkrada müsabakanın anlaşma çerçevesinde sonuçlanmasına katkıda bulunmaktır. Açıkça görüleceği üzere katkıda bulunma fiili, menfaat teminine ilişkin değildir²⁸⁰. Bu nedenle de iştirake konu olamaz. Mevcut durumda şike anlaşması doğrultusunda menfaatin temin edilmesine katkıda bulunan kişiler zaten iştirak hükümleri çerçevesinde cezalandırılacaklardır²⁸¹. İştirake ilişkin konulara aşağıda detaylıca değinilecektir.

3.4.2.2. Suçun Nitelikli Unsurları

Bir suçun daha ağır veya daha hafif sayılmasını gerektiren, cezanın artırılmasına veya eksiltilmesine yol açan durumlara suçun nitelikli unsurları denir²⁸². Fiilin işleniş şekli, işleniş zamanı, failin haiz olduğu özellikler, suçun konusu ve benzeri durumlardan ötürü kanun koyucu bir suç tipinde nitelikli hallere yer verebilir²⁸³.

Şike suçu açısından da kanunda dört tane nitelikli unsur belirtilmiştir. Bunlar sırasıyla; suçun kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi, suçun federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından işlenmesi, suçun suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenmesi ve suçun bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesidir.

3.4.2.2.1. Suçun Kamu Görevinin Sağladığı Güven veya Nüfuzun Kötüye Kullanılması Suretiyle İşlenmesi

Şike suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hallerinden ilki failin kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzu kötüye kullanarak bu suçu işlemesidir. Buna göre ön şart failin kamu görevlisi olmasıdır. Ancak bu da yeterli olmamakta, fail ayrıca bu görevin sağladığı güven ve nüfuzu kötüye kullanarak bu suçu işlemelidir.

Kamu görevlisi kavramı, Türk Ceza Kanunu md. 6'da tanımlanmıştır. Maddede, kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette

²⁸⁰ Şen/Özdemir, s. 51.

²⁸¹ Söz konusu durumu *Zafer* de hatalı bir biçimde ikinci fıkra çerçevesinde değerlendirmiştir. Hâlbuki bu durumda ilk fıkrada yer alan suça iştirak söz konusudur. *Zafer*, s. 73.

²⁸² İçel, s. 302; Özgenç, Genel Hükümler, s. 210; Koca/Üzülmez, s. 140.

²⁸³ İçel, s. 302; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 321; Özgenç, Genel Hükümler, s. 210 vd; Koca/Üzülmez, s. 141 vd.

sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişiler kamu görevlisi oldukları ifade edilmiştir. Buna göre; kişinin kamu görevlisi sayılması için iki şart gereklidir. Bu şartlardan ilki bir kamu faaliyetinin yürütülüyor olması iken, ikincisi ise kişinin yürütülen bu kamusal faaliyete herhangi bir şekil ya da statüye bağlı olmaksızın katılmasıdır²⁸⁴.

Kamu görevlisi sayılmanın ilk şartı olan kamusal faaliyet Türk Ceza Kanunu gerekçesinde tanımlanmıştır. Gerekçede kamusal faaliyet, anayasa ve kanunlarda belirlenmiş olan usullere göre verilmiş olan bir siyasal kararla, bir hizmetin kamu adına yürütülmesi olarak ifade edilmiştir²⁸⁵. Buna göre kamu adına yürütülen bir faaliyetin varlığı, bu faaliyeti gerçekleştiren kuruluşun kanuna veya siyasi iradeye dayanması, hizmetin yürütülmesinde kamu erkinin kullanılması halinde kamusal faaliyetin varlığı söz konusudur²⁸⁶.

Bu şekilde tanımladığımız kamusal faaliyete herhangi bir şekle ya da statüye bağlı olmaksızın katılması durumunda, artık kişinin kamu görevi yerine getirdiği söylenebilecektir. Söz konusu kişi, Türk Ceza Kanunu md. 6 kapsamında kamu görevlisi olarak değerlendirilecektir.

Ancak şike suçunun bu nitelikli halinin gerçekleşmesi için kişinin kamu görevlisi olması yeterli değildir. Kişinin bu görevin sağladığı nüfuzu veya güveni kötüye kullanarak şike suçunu işlemesi gerekmektedir.

Doktrinde nüfuz, kamu görevlisine sağlanmış olan kamusal iktidar, erk, buyurma gücü olarak tanımlanmıştır²⁸⁷. Nüfuzun kötüye kullanılması ise, nüfuz sahibi kamu görevlisinin kamudan elde ettiği bu gücünü bir zorlama vasıtası olarak kötüye kullanması anlamına gelmektedir²⁸⁸.

Kamu görevlileri hakkında, görevlerinin gereklerine uygun bir şekilde ve dürüstlük çerçevesinde hareket edeceklerine dair kamuda duyulan bir güven söz konusudur²⁸⁹. Zira kamu görevlileri anayasaya ve kanunlara sadakatle faaliyette bulunma yükümlülüğü altındadır²⁹⁰. Kamu görevlisinin bu yükümlülüğe aykırı bir biçimde, kendisine duyulan güveni kötüye kullanarak şike suçunu işlemesi durumunda da bu nitelikli hal gündeme gelecektir.

²⁸⁴ Kaplan, Mahmut, “Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 2, Y. 2015, (Kaplan, Kamu Görevlisi), s. 63-64.

²⁸⁵ **Türk Ceza Kanunu Gerekçesi**, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegerekce.doc> (erişim tarihi: 30.04.2019).

²⁸⁶ Gökcan, Hasan Tahsin, “Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Kamu Görevlisi Kavramı”, **Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi**, C. 3, S. 2, Y. 2015, s. 150.

²⁸⁷ Hafizoğulları, Zeki/Eşitli, Ezgi Aygün, **Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar**, US-A Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 34.

²⁸⁸ Yerdelen, Erdal, “İrtikâp Suçu”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 2, Y. 2013, s. 449; **Koca/Üzülmez**, Özel Hükümler, s. 906.

²⁸⁹ Üzülmez, İlhan, “Yeni Ceza Kanunu’nda İrtikâp Suçu”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 14, S. 2, Y. 2006, s. 289.

²⁹⁰ **Hafizoğulları/ Eşitli**, s. 38.

Şüphesiz ki bu nitelikli hale ilişkin değerlendirilmesi gereken önemli bir husus da hakemlerin kamu görevlisi sayılıp sayılmayacağıdır. Doktrinde 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 20. maddesi dayanak gösterilerek hakemlerin kamu görevlisi sayılmayacakları ifade edilmekte ve bu nedenle de bu nitelikli halin hakemler bakımından uygulama alanı bulmayacağı belirtilmektedir²⁹¹. Söz konusu maddeye göre; hakemler, spor müsabakalarında görev yapmaları durumunda görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacaklardır.

Şike suçunun söz konusu olması için suçun belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla menfaat temin edilmesi gerekmektedir. Bu spor müsabakası ise daha önce de belirttiğimiz üzere federasyonlar tarafından düzenlenen ya da federasyonların düzenlenmesine izin verdiği yahut katkıda bulunduğu müsabakalardır.

Yukarıda kamu görevlisini tanımlarken, kişinin kamusal bir faaliyetin yürütülmesine katılması durumunda kamu görevlisi sayılacağını ifade etmiştik. Bu durumda siyasi bir irade ile anayasa ve kanunlara dayalı olarak kurulan federasyonların kamu erkine dayanarak düzenledikleri spor müsabakalarının kamusal bir faaliyet olarak adlandırılmasında bir sakınca yoktur. Söz konusu bu kamusal faaliyete katılan hakemlerin de bu nedenle kamu görevlisi sayılması gerekmektedir. Kaldı ki, 3289 sayılı Spor ve Gençlik Hizmetleri Kanunu Ek md. 1'de de, gençlik ve spor organizasyonlarının kamu hizmeti niteliğinde olduğu belirtilmiştir.

3289 sayılı Spor ve Gençlik Hizmetleri Kanunu Ek md. 9'da da federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanların görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacakları ifade edilmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 20. maddesinde yer alan hüküm, hakemleri korumaya yönelik bir düzenleme olarak anlaşılacak durumundadır. Zira bu hüküm, hâlihazırda kamu görevi üstlenmiş olan bu kimselerin işledikleri suçlar bakımından kamu görevlisi sayılmalarının önünde bir engel teşkil etmemekte ve bu nedenle hakemlerin kamu görevlisi olarak cezalandırılmaları suçta ve cezada kanunilik ilkesine de aykırılık teşkil etmemektedir. Bu çerçevede hakemler de görevlerinin sağladığı nüfuzu veya güveni kötüye kullanarak şike suçunu işlerlerse, bu nitelikli halden sorumlu tutulacaklar ve cezaları yarı oranında arttırılacaktır.

²⁹¹ **Koca**, s. 57; **Demiral Bakırman**, s. 121; **Baba**, s. 787. Yazarlardan *Koca* ve *Demiral Bakırman* 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 20. maddesinin yorumu neticesinde hakemlerin kamu görevlisi olarak değerlendirilemeyeceğini ifade etmektedir. Hatta *Demiral Bakırman* hakemlerin kamu görevi yaptıklarını kabul etmesine rağmen bu sonuca varmaktadır. *Baba* da aynı maddenin mefhum-u muhalifinden söz konusu sonuca vardığını belirtmektedir.

3.4.2.2. Suçun Federasyon veya Spor Kulüpleri ile Spor Alanında Faaliyet Gösteren Tüzel Kişilerin, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Başkan veya Üyeleri, Teknik veya İdari Yöneticiler ile Kulüplerin ve Sporcuların Menajerleri veya Temsilciliğini Yapan Kişiler Tarafından İşlenmesi

Şike suçunun tanımlandığı maddenin dördüncü fıkrasının 10 Aralık 2011 tarihli 6259 sayılı Kanun'la değişik b bendi gereğince; federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından işlenmesi nitelikli hal olarak kabul edilmiştir.

Daha önce federasyonların ve kulüplerin yapısından bahsederken genel kurul ve yönetim kurulu hakkında bilgi vermiştik. Buna ek olarak gerek teknik gerek idari yöneticiler ile menajer veya temsilcilere de yukarıda değinmiştik. Tekrardan kaçınmak adına burada bu konulara tekrar değinmiyoruz. Söz konusu kişilerden federasyonların genel kurul veya yönetim kurullarında başkan olarak ya da üye olarak görev yapan kimselerin kamu görevlisi olarak görevlerini icra ettiklerini yukarıda belirtmiştik. Bu kişilerin görevlerinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanarak şike suçunu işlemeleri durumunda, suçun hem görevin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle hem de federasyonların genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri tarafından işlenmesi nedeniyle iki farklı nitelikli hal meydana gelecektir²⁹².

Sayılan kişilerin tamamı müsabakaya dolaylı yoldan etkide bulunabilecek kimselerdir. Bu nedenle yalnızca suçun menfaat temin etme tarafında yer alabilirler. Zira daha önce de ifade ettiğimiz üzere, kendisine menfaat temin edilen fail yalnızca sporcu veya hakem olabilirler. Bu nedenle, bu nitelikli hal, yalnızca menfaat temin eden fail açısından gündeme gelebilecektir²⁹³.

Söz konusu nitelikli halin gerçekleşebilmesi için suçun ancak ve ancak yukarıda sayılan kişiler tarafından işlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle nitelikli hal bakımından şike suçu, görünüşte özgü suçtur.

²⁹² Demiral Bakırman, s. 119

²⁹³ Demiral Bakırman kanun metninde herhangi bir ayırım yapılmadığı gerekçesiyle bu nitelikli halin kendisine menfaat temin edilen açısından da uygulanabileceğini ifade etmektedir. Yazar bu görüşünü, yönetici ve diğer kişilerin de kendisine menfaat edilen fail olduğu düşüncesiyle gerekçelendirmektedir. Bizim görüşümüze göre, bunlar dolaylı etkiye sahip kişiler olarak ancak menfaat temin eden fail olabilecekleri için bu görüşe katılmamaktayız. Demiral Bakırman, s. 124.

3.4.2.2.3. Suçun Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi

Kanun koyucu şike suçunun suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt faaliyeti içerisinde işlenmesini daha ağır cezayı gerektiren nitelikli bir hal olarak kabul etmiştir. Bu durumun neden bir nitelikli hal olarak kabul edildiği kanun gerekçesinde ifade edilmemekte olup doktrinde böyle bir nitelikli hal bulunmasının sebebi olarak şike suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde gerçekleştirilmesinin daha kolay olması öne sürülmüştür²⁹⁴.

Yapılanma biçimine bakılmaksızın kanunlarda suç olarak tanımlanan fiilleri gerçekleştirmek üzere meydana gelmiş örgütlere suç örgütü denmektedir²⁹⁵. Türk Ceza Kanunu'nda suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu tanımlanmış olsa da, bu suç tipinde örgüt kavramı açıklanmamıştır. Madde yalnızca örgüt için en az üç kişinin varlığını zorunlu kılmaktadır²⁹⁶. Madde gerekçesinde ise, örgütten söz edebilmek için fiili bir birlikteliğin bulunması ve bu birlikteliğin hiyerarşik bir ilişkiyi barındırması, örgütün niteliği itibarıyla bir süreklilik arz etmesi gerektiği belirtilmiştir²⁹⁷.

Buna göre; yukarıda saydığımız özellikleri haiz bir yapının faaliyet dairesinde şike suçu işlenirse nitelikli hal gündeme gelecek ve şike suçundan verilecek ceza yarı oranında arttırılacaktır.

3.4.2.2.4. Suçun Bahis Oyunlarının Sonuçlarını Etkilemek Amacıyla İşlenmesi

Bahis, görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma anlamına gelir²⁹⁸. Doktrinde spor bahsinin karşılaşmanın sonucunu tahmine dayalı bir oyun olduğu ifade edilmiştir²⁹⁹. 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli Ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanun'da da bahse ilişkin bir tanımlama yapılmıştır. Buna göre; yurt içinde ve yurt dışında tertiplenen spor müsabakalarına ait sonuçların tahmin edilmesi üzerine oynatılan, hâsılâtın önceden belirlenen ikramiye yüzdesinin, doğru sonucu tahmin eden iştirakçiler arasında paylaştırıldığı bahis oyunları müşterek bahis olarak adlandırılırken, yurt içinde ve yurt dışında tertiplenen spor müsabakalarına ait sonuçların veya etkinliklerin tahmin edilmesi esasına göre oynatılan ve iştirak edenler arasından doğru tahmin edenlere, önceden belirlenen bahis

²⁹⁴ Demiral Bakırman, s. 124. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun gerekçesinde de buna paralel şekilde, örgütün varlığının işlenmesi amaçlanan suçları daha kolay kıldığı ifade edilmektedir. **Türk Ceza Kanunu Gerekçesi**, (erişim tarihi: 30.04.2019)

²⁹⁵ Özgenç, İzzet, **Suç Örgütleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Özgenç, Suç Örgütleri), s. 16.

²⁹⁶ 220. madde için bkz: **Türk Ceza Kanunu**, (erişim tarihi: 30.04.2019)

²⁹⁷ 220. madde gerekçesi için bkz: **Türk Ceza Kanunu Gerekçesi**, (erişim tarihi: 30.04.2019).

²⁹⁸ <http://www.tdk.gov.tr>, (erişim tarihi: 30.04.2019)

²⁹⁹ Memiş Kartal, s. 101.

oranlarıyla ikramiye kazandıran oyunlar ise sabit ihtimalli bahis olarak adlandırılmaktadır³⁰⁰. Belirtilmelidir ki, söz konusu kanunda spor müsabakasına ilişkin 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'dan farklı bir tanım yer almaktadır. Buna göre, bahis oyunları bakımından spor müsabakası, yurt içinde ve yurt dışında ilgili kurum ve kuruluşlarca tertiplenen resmî, özel, temsilî, ulusal veya uluslararası spor karşılaşmalarını ifade etmektedir.

Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumluluk Yönetmeliği'ne göre, yurt içinde ve yurt dışında yapılan her türlü spor müsabakası üzerine yurt içinde ve yurt dışında spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenlemek, denetim ve gözetimi altında düzenlemek, bunlara ilişkin her türlü izni vermek ve sözleşmeyi yapmak Spor Toto Teşkilat Başkanlığı'nın görevidir³⁰¹. Bu maddenin kapsamı dışında kalan her türlü bahis etkinliği ise, yorum gereği yasadışı bahis olarak adlandırılmalıdır. Yasa dışı olarak nitelendirdiğimiz bu bahisler 7258 sayılı Futbol Ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis Ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun tarafından yasaklanmıştır. Kanuna göre 5. maddesine göre yasa dışı bahis oynatılması ve oynanmasına yer veya imkân sağlanması hapis cezasını gerektiren bir suçtur³⁰².

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, suçun bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesinden söz edebilmek için öncelikle bahse konu spor müsabakasının 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da tanımlanan spor müsabakası olmalıdır. Bir diğer ifadeyle bu spor müsabakası, federasyonların düzenlenmesine izin verdiği yahut katkıda bulunduğu karşılaşma ve yarışmalar ise gerek izin alınarak yapılan özel aktiviteler gerekse federasyonların bağlı bulunduğu uluslararası spor birlikleri tarafından organize edilen etkinlikler olmalıdır. Aksi halde nitelikli halden ziyade suçun temel hali de meydana gelmeyecektir.

Etkilenmesi amaçlanan bahis oyunları da kanımızca yukarıda belirttiğimiz, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından düzenlenen bahis oyunları olmalıdır. Bir diğer ifadeyle yasa dışı bahisler bu nitelikli halin koruma alanının dışında kalmaktadır³⁰³. Zira bu durumda bir kanunla hukuk dışı kabul edilen bir durum diğer bir kanunla koruma altına alınacak ve böylelikle hukuk dışı bir duruma koruma sağlanmış olacaktır.

³⁰⁰ Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli Ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yapıtırılması Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5738.pdf> (erişim tarihi: 30.04.2019).

³⁰¹ Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumluluk Yönetmeliği, <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/38785> (erişim tarihi: 30.04.2019).

³⁰² Futbol Ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis Ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7258.pdf> (erişim tarihi: 30.04.2019).

³⁰³ Baba, s. 789. Yazar, bu nitelikli halin yasal bahis oyunlarına duyulan güvenin sarsılmasını önlemek amacıyla konulduğunu ifade ederek yasa dışı bahislerin nitelikli hal teşkil etmeyeceğini belirtmiştir.

3.4.2.3. Manevi Unsurlar

Suçun manevi unsuru, gerçekleştirilen fiil ile bu fiili gerçekleştiren fail arasındaki manevi bağa karşılık gelmektedir³⁰⁴. Bu bağ olmaksızın gerçekleştirilen bir davranış, suça vücut vermeyecektir³⁰⁵. Nitekim Türk Ceza Kanunu md. 21’de de, suçun oluşması için kastın varlığının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Kanuna göre kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. Suçun oluşması için asıl olan kast iken, taksirle işlenen fiillerin cezalandırılabilmesi ancak kanunun açıkça öngörmesi halinde söz konusu olabilecektir³⁰⁶.

Şike suçu açısından kanunda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle şike suçu ancak kasten işlenebilir. Bir başka ifadeyle, kazanç ya da sair menfaat temin eden kimse kasten hareket etmek zorundadır³⁰⁷.

Şike suçunun manevi unsuruna ilişkin bir diğer özellik arz eden husus da, failin müsabaka sonucunu etkilemek amacıyla fiilini gerçekleştirmesidir. Suçun düzenlendiği maddede de, “belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla” demek suretiyle bu durum ifade edilmiştir. Amacın söz konusu olduğu durumlarda özel kastın varlığından söz edilir. Özel kastın varlığı halinde, suç ancak doğrudan kastla işlenebilecektir³⁰⁸. Bir diğer ifadeyle; şike suçu ancak doğrudan kastla işlenebilir, suçun olası kastla işlenebilmesi mümkün değildir³⁰⁹.

Burada şunu ifade etmeliyiz ki; yukarıda da belirttiğimiz üzere sonucunun etkilenmesi amaçlanan spor müsabakası 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un 3. maddesinde tanımlanan, federasyonlar tarafından düzenlenen veya federasyonların düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışmadır.

Şike suçunun işlenmesi için gerekli olan amaca gerek menfaat temin eden gerek kendisine menfaat eden kişinin sahip olması gerekir. Doktrinde menfaat temin eden kimse müsabaka sonucunu etkilemeye yönelik bu fiili gerçekleştirmesine rağmen, kendisine menfaat

³⁰⁴ Koca/Üzülmez, s. 144; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 324.

³⁰⁵ Özgüç, Genel Hükümler, s. 225; Koca/Üzülmez, s. 144; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 324.

³⁰⁶ Türk Ceza Kanunu md. 22’de bu durum, “Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.” demek suretiyle ifade edilmiştir. **Türk Ceza Kanunu**, (erişim tarihi: 18.04.2019).

³⁰⁷ Demiral Bakırman, s. 118.

³⁰⁸ Dönmezer/Erman, s. 480; Ozansü, Mehmet Cemil, **Ceza Hukukunda Kasttan Doğan Sübjektif Sorumluluk**, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 141.

³⁰⁹ Özen, s. 40.

temin edilen kişi bu amacı taşııyorsa suç oluşmayacak ancak menfaat temin eden açısından teşebbüs aşamasında kalacağı ifade edilmiştir³¹⁰.

3.4.2.4. Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılıktan anlaşılması gereken, gerçekleştirilen fiilin tüm hukuk düzeni ile çelişki halinde olmasıdır³¹¹. Fiilin sadece ceza hukuku veya spor hukuku kurallarına aykırı olması yeterli olmayıp bu disiplinlerin dışındaki kurallara da aykırılık teşkil etmesi gerekmektedir. Kanuni tanımdaki şekliyle gerçekleşmiş bir fiilin, hukuka aykırı olduğu kabul edilir³¹². Bir diğer ifadeyle; fiilin kanuni tanıma uygun olarak meydana gelmesi, hukuka aykırılığa karine oluşturur³¹³. Ancak fail tarafından gerçekleştirilen fiil, hukuk düzenince uygun görülüyorsa suç oluşmayacaktır³¹⁴.

Bazı özel durumlarda kanun, bir fiilin gerçekleştirilmesine izin verebilir. İşte bu özel durumlara hukuka uygunluk nedenleri denmektedir³¹⁵. Hukuka uygunluk nedenleri ceza kanunlarında düzenlenebileceği gibi, diğer hukuk dallarında da yer alabilir³¹⁶. Hatta kanunlarda düzenlenmemiş olan hukuka uygunluk nedenleri de bulunabilir³¹⁷.

Türk Ceza Kanunu'nda, dört farklı hukuka uygunluk nedeni sayılmıştır. Bunlar; 24. maddede düzenlenen kanunun hükmünü yerine getirme, 25. maddede düzenlenen meşru savunma ve 26. maddede düzenlenen hakkın kullanılması ile ilgilinin rızasıdır³¹⁸.

Şike suçu için suçun düzenlendiği maddede herhangi bir hukuka uygunluk nedeni öngörülmemiştir. Türk Ceza Kanunu genel hükümlerde yer alan hukuka uygunluk nedenlerinin ise bu suç için uygulanmasının mümkün olmadığı konusunda doktrinde görüş birliği vardır³¹⁹.

³¹⁰ **Koca**, s. 55. Kanaatimizce bu görüş isabetli değildir. Örneğin gol yemesi için kendisine menfaat verilen kimse, bu menfaat teklifini kabul ettiğinde amacının müsabaka sonucunu etkilemek olmadığını söyleyemeyecektir.

³¹¹ **Koca/Üzülmez**, s. 262.

³¹² **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 225; **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Genel Hükümler, s.260.

³¹³ **Demirbaş**, s. 265.

³¹⁴ **İçel**, s. 305.

³¹⁵ **Demirbaş**, s. 271.

³¹⁶ Jescheck, Hans-Heinrich, **Alman Ceza Hukukuna Giriş**, Çev. Feridun Yenisey, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2007, s. 33.

³¹⁷ **Koca/Üzülmez**, s. 270.

³¹⁸ **Türk Ceza Kanunu**, (erişim tarihi: 19.04.2019).

³¹⁹ **Yenerer Çakmut**, s. 169; **Özen/Yılmaz**, s. 31; **Demiral Bakırman**, s. 119; **Baba**, s. 790. Doktrinde Zafer, zorunluluk halini hukuka uygunluk nedenleri arasında değerlendirdiği için şike suçuna ilişkin bir hukuka uygunluk nedeninin varlığını kabul etmektedir. Zorunluluk halinin bir hukuka uygunluk nedeni değil, mazeret nedeni olduğunu kabul ettiğimiz için yazarın bu görüşüne katılmıyoruz. **Zafer**, s. 69.

3.4.3. Kusurluluk

Kusur, gerçekleştirdiği fiilden ötürü fail hakkında bulunulan bir değerlendirme yargısıdır³²⁰. Bu yargı; tüm unsurlarıyla gerçekleşen bir fiil üzerine, failin bu fiil nedeniyle kınanıp kınanamayacağına ilişkindir³²¹.

Kusurluluğu etkileyen haller Türk Ceza Kanunu'nda sayılmıştır. Buna göre kusurluluğu etkileyen durumlar; 24. maddede hukuka aykırı fakat bağlayıcı emir, 25. maddede zorunluluk hali, 27. maddede hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması, 28. maddede cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit, 29. maddede haksız tahrik ve 30. maddede de kusurluluğu etkileyen hata halleridir.

Bunlara ek olarak Türk Ceza Kanunu'nda ayrıca kusur yeteneğini etkileyen haller de sayılmıştır. Bunlar, 31. maddede yaş küçüklüğü, 32. maddede akıl hastalığı, 33. maddede sağır ve dilsizlik, 34. maddede geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma halleridir³²².

Kusurluluğu etkileyen hallerden 28. maddede düzenlenen cebir ve şiddet ile korkutma ve tehdit şike suçu için gündeme gelebilir. Örneğin bir takımın kalecisinin kızını kaçırıp şike yapmasının istenmesi durumunda kişinin kusur yeteneğinin etkilendiğinin kabulü yerinde olacaktır. Ancak bu durumda kişinin müsabaka sonucuna etki etmek değil, kızını kurtarmak olacağı için suç manevi unsur yönünden zaten oluşmayacaktır. Benzer şekilde, kusurluluğu etkileyen hallerin varlığında hata durumunda da kişinin hatasının kaçınılmaz olması durumunda kişi bu durumdan yararlanabilecektir³²³.

Kanımızca kusurluluğu etkileyen diğer hallerin şike suçuna uygulanması ise pek mümkün görünmemektedir ancak doktrinde, 25. maddede düzenlenen zorunluluk halinin de uygulama alanı bulacağı ifade edilmektedir. Bu konuda verilen bir örnekte, bir sporcunun kanser olan kardeşinin tedavisi için şike anlaşması yapması durumunda zorunluluk halinin gündeme geleceği ifade edilmektedir³²⁴.

Kusur yeteneğini etkileyen haller ise, uygun düşen her durumda uygulanabilecektir. Örneğin, şike yapan kişi 18 yaşından küçük olabilir. Bu halde fail hakkında yaş küçüklüğüne ilişkin hükümler uygulanacaktır.

³²⁰ **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 383; **Koca/Üzülmez**, s. 306.

³²¹ **Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır**, Genel Hükümler, s. 510.

³²² Kanun metninin tamamı için bkz: **Türk Ceza Kanunu**, (erişim tarihi: 19.04.2019).

³²³ **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 468.

³²⁴ **Zafer**, s. 69. Zorunluluk halinin düzenlendiği TCK md. 24/2 gereğince, kişinin zorunluluk hali çerçevesinde cezai sorumluluğunun ortadan kalkması için tehlikeden başka türlü kurtulma olanağının bulunmaması gerekmektedir. *Zafer*'in örneğinde, söz konusu sporcu bağış toplamak veya kulüpten avans istemek gibi yolları deneyerek tehlikeden kurtulabilir. Bu nedenle bu görüşe katılmıyoruz.

3.4.4. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

Suçun özel görünüş biçimleri, teşebbüs, iştirak ve içtimadır³²⁵. Bu başlık altında, şike suçu açısından teşebbüs, iştirak ve içtima hükümleri değerlendirilecektir.

3.4.4.1. Teşebbüs

Türk Ceza Kanunu'nun 35. maddesine göre teşebbüs, kişinin suçun icrasına elverişli hareketlerle başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması durumudur. Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, teşebbüsün gerçekleşmesi için kasten işlenebilir bir suçun olması, elverişli hareketlerle bu suçun icrasına başlanması ancak suçun failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamaması gerekmektedir³²⁶.

Bu tanım bağlamında, normal şartlarda şike suçu bakımından da belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla menfaat temin etmek üzere icra hareketlerine başlayan ancak bu hareketini tamamlayamayan kişinin teşebbüsten sorumlu tutulması gerekir³²⁷. Bir diğer ifadeyle, normal şartlarda icra hareketi olarak kabul edilmesi gereken menfaat anlaşmasının yapılması ancak menfaatin temin edilememesi halinde teşebbüs gündeme gelmelidir³²⁸.

Ancak kanun koyucu şike suçu için özel bir düzenleme öngörmüştür. Buna göre, kazanç veya sair menfaat konusunda anlaşmaya varılmış olsa dahi suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacaktır. Bunun sebebi, kanun koyucunun izlediği suç siyasetidir³²⁹. Kanun koyucu burada anlaşma yapılmasıyla suçun tamamlanmadığını kabul etmekle birlikte, tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacağını belirtmektedir³³⁰. Bu durumda Türk Ceza Kanunu'nun tüm suçlara uygulanan genel teşebbüs hükümleri uygulama alanı bulmayacaktır.

Şike suçuna teşebbüs açısından önem arz eden bir diğer durum da, şike suçu için kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulmasına rağmen, anlaşmaya varılamaması durumudur. Suçun düzenlendiği maddede bu durumda suçun teşebbüs aşamasında kaldığından bahisle cezaya hükmolunacağı ifade edilmiştir. Düzenlemeye göre; taraflardan birinin menfaat veya sair kazanç temini teklifinde bulunması halinde karşı taraf

³²⁵ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 615 vd.

³²⁶ Sözüer, Adem, **Suçta Teşebbüs**, Kazancı Kitap, İstanbul, 1994, s. 158 vd; İpekçioğlu, Pervin Aksoy, **Türk Ceza Hukukunda Suçta Teşebbüs**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 45.

³²⁷ Merki, Duygu, “**Şike Suçuna Teşebbüs**”, Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan, Ankara, 2015, s. 792.

³²⁸ Doktrinde *Özen/Yılmaz*, ceza kanunu sistematigine göre müsabaka sonucunun etkilenmemesi nedeniyle teşebbüsün gündeme geleceği görüşündedir. **Özen/Yılmaz**, s. 32. Suçun oluşumu bakımından müsabakanın sonucunun etkilenmesi kanuni tipte aranmadığı için bu görüşe katılmıyoruz.

³²⁹ **Yurtcan**, s. 36; **Özen**, s. 46.

³³⁰ **Memiş Kartal**, s. 102.

bunu kabul etmezse, suç teklifi yapan taraf bakımından teşebbüs aşamasında kalacaktır³³¹. Buna paralel şekilde, menfaat temini teklif edildikten sonra tarafların miktar üzerinde ya da bir başka sebeple anlaşamamaları durumunda ise artık her iki tarafın da teşebbüs hükümlerine göre cezalandırılması gündeme gelecektir³³². Belirtmeliyiz ki söz konusu düzenleme, teşebbüse ilişkin genel hükümle örtüşmediğinden doktrinde haklı olarak eleştirilmektedir³³³.

Şike suçu, müsabaka sonucunun anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunmak şeklinde gerçekleştirilmek istendiğinde ancak teşebbüs aşamasında kaldığında ise genel teşebbüs hükümleri uygulanacaktır. Buna göre; örneğin, bir takımın savunma oyuncusunun kendi kalesine bilinçli bir şekilde gol atmaya çalışması veya kaleciye golü engelleyen oyuncunun kendi kalecinin son anda yetişip golü engellemesi durumunda suçun ikinci fıkra açısından teşebbüs aşamasında kaldığından söz edilecektir.

Şike suçu bakımından teşebbüs bahsinde değerlendirilmesi gereken bir diğer husus da gönüllü vazgeçmedir. Türk Ceza Kanunu md. 36'da düzenlenen gönüllü vazgeçme hükümlerine göre; fail icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacaktır. Ancak icra hareketlerinin tamamlanmış kısmı suç teşkil ediyorsa o suçtan sorumluluk söz konusu olacaktır.

Şike suçu menfaat ya da sair kazancın temin edilmesiyle tamamlanır. Bu nedenle menfaat ya da sair kazanç temin edilene kadar her aşamada gönüllü vazgeçmenin kural olarak mümkün olması gerekir. Zira gönüllü vazgeçme ancak teşebbüs kurallarının uygulanabildiği ölçüde gündeme gelecektir³³⁴. Ancak şike suçu için maddede yer alan özel düzenleme gereği, şike anlaşmasının yapılmasıyla suç aslında tamamlanmasa bile tamamlanmış sayılacaktır. Bu nedenle anlaşma sonrasında menfaat temininden vazgeçilmesi durumunda gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanması mümkün değildir³³⁵. Buna göre; örneğin taraflardan biri menfaat temini teklifinde bulunur ancak karşı tarafla bu hususta anlaşmak için görüşmeler sürerken vazgeçerse gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanacak ve kişi teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacaktır³³⁶. Benzer şekilde müsabakanın şike anlaşması doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunacak kişi de, katkı sunacak eylemini gerçekleştirmeden önce gönüllü olarak vazgeçerse gönüllü vazgeçmeden yararlanabilecektir.

³³¹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 818; Doğan, Koray, "Rüşvet Suçunda Yapısal Değişim", Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan, Ankara, 2015, s. 349.

³³² Zafer, s. 72.

³³³ Güngör, s. 41; Memiş Kartal, s. 102.

³³⁴ Koca/Üzülmez, s. 431.

³³⁵ Zafer, s. 72; Demiral Bakırman, s. 134; Baba, s. 790.

³³⁶ Demiral Bakırman, s. 134.

3.4.4.2. İştirak

Suçlar genellikle tek bir kişi tarafından işlenir ancak bazı durumlarda birden fazla kişi aralarında anlaşarak suçun oluşumuna illi değere sahip katkıda bulunurlar. Bu şekilde işlenen suçlara iştirak halinde işlenmiş suçlardır³³⁷. Bazı suçlarda ise birden fazla kişinin yer alması zorunludur. Bu tip suçlara çok failli suçlar, bu şekilde gerçekleşen iştirake de zorunlu iştirak denir³³⁸.

Şike için gerekli olan menfaat temini çok taraflı bir eylemdir. Zira verme fiilinin karşılığı olarak bir de almanın veya kabulün varlığı zorunludur. Bu nedenle şike suçu çok taraflı bir suçtur. Ancak madde metninin temel hali, menfaat temin eden açısından düzenlenmiş ve böylelikle zorunlu olarak bir karşı tarafı gerektiren bu eylemin –bizce hatalı olarak- tek taraflı cezalandırılması yoluna gidilmiştir. Bu hata kendisine menfaat temin edilen kişinin de müşterek fail olarak cezalandırılacağı hükmü ile düzeltilmek istenmiştir³³⁹.

Kanımızca olması gereken, suçun düzenlendiği maddenin “belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına menfaat veya sair kazanç temin eden ya da bu amaçla bir başkasından menfaat ya da sair kazanç kabul eden kişi” olarak değiştirilmesidir. Şike suçunun karşılığı olarak Alman Ceza Kanunu’nda yer alan düzenleme de bu şekildedir.

Şike suçuna iştirak açısından ele alınması gereken husus, iştirakin ne zamana kadar mümkün olduğudur. Şike suçu her ne kadar şike anlaşmasının yapılmasıyla tamamlansa da, suç aslında menfaat ya da sair kazancın temin edilmesiyle tamamlanır. Bu bağlamda; müşterek fail veya azmettiren olarak suça iştirak ancak anlaşma anına kadar mümkünken, yardım eden olarak iştirak ise menfaatin temin edildiği ana kadar mümkün olmalıdır³⁴⁰.

Bunun yanı sıra suçun düzenlendiği maddede, şike anlaşmasının varlığından haberdar olup da şikeye konu müsabakanın şike anlaşması doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişilerin maddenin ilk fıkrasınca cezalandırılacakları belirtilmiştir. Söz konusu durumun doktrinde iştirak olarak ele alındığına yukarıda değindiğimiz için tekrara düşmemek adına burada bu konuya değinmiyoruz. Ancak, suçun müsabakanın anlaşma doğrultusunda gerçekleşmesine katkıda bulunarak işlenmesi halinde de iştirak mümkündür. Buna göre, şike anlaşmasının varlığından haberdar olan iki savunma oyuncusu aralarında bir başka anlaşma yaparak rakip takımın gol atmasını sağlarsa iştirak söz konusu olacaktır. Benzer şekilde bu

³³⁷ İçel, s. 543; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 662.

³³⁸ Özgenç Genel Hükümler, s. 512; Koca/Üzülmez, s. 439.

³³⁹ Doktrinde *Baba* da söz konusu düzenlemenin isabetli olmadığı görüşündedir. *Baba*, s. 791.

³⁴⁰ *Zafer*, s. 73; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 797. Doktrinde *Demiral Bakırman*, yardım eden olarak iştirakin de anlaşma anına kadar mümkün olacağını ifade etmektedir. *Demiral Bakırman*, s. 136. Menfaat anlaşmasından sonra menfaatin teminine yardım eden kişi örneğinde söz konusu kişi menfaat temin edilmesine yardım eden olarak iştirak etmektedir. Bu nedenle yazarın görüşüne katılmıyoruz.

fiil açısından azmettirme ve yardım etme müşterek faillik de somut olaya göre mümkün olabilecektir.

3.4.4.3. İçtima

Suçların bir arada bulunması suçların içtima kavramı ile ifade edilir³⁴¹. Suçların içtima bir diğer ifadeyle, birden fazla suçun bir failde toplanması anlamına gelir³⁴². Türk Ceza Kanunu'nda suçların içtima farklı ihtimaller göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Buna göre, içtima hükümleri 42. maddede bileşik suç, 43. maddede zincirleme suç ve 44. maddede fikri içtima olmak üzere üç ayrı başlık altında incelenmektedir.

Şike ve teşvik primi suçları başarı hedefleyen kulüpler tarafından birlikte gerçekleştirilmektedir³⁴³. Söz gelimi, bir müsabakada galibiyet adına şike suçunu işleyen kulüp yöneticileri şampiyonluk yolunda mücadele ettiği kulübün rakibine de teşvik primi vermektedir. Bu durumda birden fazla hareketle birden fazla suç oluşacağı için gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Böyle olunca da cezaların miktarları önemli boyutlara ulaşmaktadır³⁴⁴.

10 Aralık 2012 tarihinden önce işlenen şike ve teşvik primi suçları açısından bu iki suçun farklı suçlar olması nedeniyle gerçek içtima uygulanması söz konusuysen, yapılan değişiklik sonrasında bu iki suçun da özel bir zincirleme suç uygulamasına tabi olması gerekmektedir. Buna göre; bir suç işleme kararı kapsamında gerçekleşen şike ve teşvik primi suçları açısından aynı Türk Ceza Kanunu genel hükümlerde yer alan zincirleme suç hükümleri gibi en ağır cezayı gerektiren suçun cezasında artırım yapılarak tek cezaya hükmolunacaktır³⁴⁵.

Doktrinde zincirleme suç hükümlerinin hangi aralıklar için uygulanması gerektiğine dair bir ayırım yapılmaktadır. Bu ayırma göre şike ve teşvik primi suçlarının gerçekleştirilmesindeki amacın şampiyonluk olduğu ve bu nedenle de sezon bitimine kadar işlenen suçların zincirleme suç kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ancak yeni sezonda işlenen suçlar açısından tekrar değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmiştir³⁴⁶.

Futbol takımlarına galibiyet başına prim verilmesi, başarılı olan takımların bilet satışı, ürün satışı ve benzeri etkenlere bağlı olarak gelirlerinin artması gibi durumlar göz önüne alındığında bu suçlara ilişkin zincirleme suç ilişkisinin sezon bitimiyle birlikte kesileceğini

³⁴¹ İçel, Kayıhan, **Suçların İçtimaı**, Sermet Matbaası, İstanbul, 1972, (İçel, İçtima)s. 11.

³⁴² Göktürk, Neslihan, **Fikri İçtima (Suçların İçtimaı)**, Adalet Yayınevi, 2013, s. 5.

³⁴³ **Baba**, s. 792.

³⁴⁴ **Özen/Yılmaz**, s. 34.

³⁴⁵ **Özgenç**, s. 111; **Demiral Bakırman**, s. 138.

³⁴⁶ **Özen/Yılmaz**, s. 34.

söylemek isabetli değildir. Bu nedenle, bir suç işleme kararı söz konusu ise ve şike ya da teşvik primi suçları bu karar kapsamında işlenmişse maddede düzenlenen özel zincirleme suç hükümleri uygulanmalıdır. Aksi halde kanunilik ilkesinin de dışına çıkmış olacaktır.

Bu noktada, işlenen suçların bir suç işleme kararı kapsamında işlenip işlenmediğinin tespiti ise her somut olaya göre mahkeme tarafından tespit edilmelidir. Örneğin, bir spor kulübü başkanı puan tablosunda rakibinin önüne geçene kadar şike suçunu işlemek üzere rakiplere menfaat temin eder, puan olarak istediği yere ulaşır ancak sonrasında puan kayıplarından ötürü tekrar şike yapmaya karar verirse artık burada suç işleme kararı başlangıçtakinden farklı olacağı için puan tablosunda geriye düşüldükten sonra yapılanlar ayrı bir zincirin halkaları olarak kabul edilmelidir.

Bunun yanı sıra failin bir hareketle birden fazla suçun oluşmasına sebebiyet verdiği durumlar da olabilir. Bu durumda fikri içtimadan söz edilecektir³⁴⁷. Şike suçunun suç örgütünün faaliyeti çerçevesinde gerçekleşmesi durumunda da fail hem suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olmak hem de şike suçlarını gerçekleştirmiş olacaktır. Ancak bu durumda, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun özel düzenlemesi gereği gerçek içtima hükümler uygulanacaktır.

İçtimaya ilişkin değerlendirilmesi gereken bir diğer durum da, şikeden ötürü ceza ve disiplin yaptırımının birlikte uygulanıp uygulanamayacağı noktasında ortaya çıkmaktadır. Kabahatler Kanunu md. 15/3'e göre; hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış olan bir fiil için yalnızca suçtan dolayı yaptırım uygulanabilecektir³⁴⁸. Bu doğrultuda, şikeden ötürü ceza alan gerçek kişilere yalnızca ceza yaptırımı uygulanabilecektir. Tüzel kişiler açısından ise kanunda yalnızca idari yaptırım öngörülmüş olması nedeniyle, söz konusu hüküm tüzel kişiler açısından uygulama alanı bulmayacaktır.

3.5. Teşvik Primi Suçu

3.5.1. Genel Bilgiler

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 11. maddesinde düzenlenen suçlardan biri de teşvik primi suçudur. Bu başlıkta, teşvik primi suçu suç inceleme metodu çerçevesinde incelenecektir.

3.5.2. Suçun Unsurları

Suçun unsurlarına ilişkin benimsediğimiz ayrımı yukarıda belirtmiştik. Teşvik primi suçu da benimsemiş olduğumuz üçlü ayrım doğrultusunda incelenecektir.

³⁴⁷ Göktürk, s. 59.

³⁴⁸ Kabahatler Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5326.pdf> (erişim tarihi: 17.06.2019).

3.5.2.1. Maddi Unsurlar

Suçun maddi unsurlarının neler olduğunu yukarıda açıklamıştık. Teşvik primi suçu incelenirken de suçun maddi unsurları; konu, fail, mağdur, fiil başlıkları altında ele alınacaktır.

3.5.2.1.1. Suçun Konusu

Teşvik primi suçunun konusunu, teşvik primi oluşturur. Teşvik priminin tanımını yukarıda yapmıştık. Buna göre, teşvik primi, bir diğer takımın sporcularına oynayacakları karşılaşma ile ilgili olarak üçüncü takım yararına bir performans sergilemeleri ve oynayacakları karşılaşmayı kazanmaya yönelik motivasyona ilişkin verilen kayıt dışı para ya da menfaatlerdir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, bu prim para olabileceği gibi parasal değeri haiz bir eşya veya manevi değere sahip şeyler de teşvik primi olarak adlandırılabilir³⁴⁹.

3.5.2.1.2. Fail

Teşvik primi suçunun faili, teşvik primi veren ya da teşvik primi vaadinde bulunan kimsedir³⁵⁰. Suçun düzenlendiği maddede herhangi bir özellik belirtilmediği için fail herkes olabilir. Kanaatimizce suçun düzenlendiği maddede yer alan faile dayalı nitelikli haller teşvik primi suçu açısından geçerli değildir. Çünkü sporun doğası gereği katılımcılar sporda başarıyı hedeflerler. Teşvik primi de esasında başarıyı amaçladığı için, bu haller teşvik priminin doğasıyla da örtüşmemektedir.

Yukarıda şike suçunu incelerken şike suçuna konu menfaat temininin karşılığında bir de menfaat kabulü olduğundan bahisle suçun aslında çok taraflı olduğunu ifade etmiş ve düzenlemenin hatalı yapıldığını ancak menfaat kabul eden tarafın da müşterek fail olarak cezalandırılacağına yaptırım altına alınmasıyla hatanın giderilmeye çalışıldığını belirtmiştik.

Benzer bir durum teşvik primi suçu açısından da geçerlidir. Zira teşvik primi verilmesi de aynı zaman da söz konusu primin kabulünü gerektirir. Ancak madde düzenlemesi göz önüne alındığında kanunilik ilkesi gereğince yalnızca teşvik primi veren yahut vaat eden kimse fail olarak sorumlu tutulabilecektir³⁵¹. Kanaatimizce, bu eylem zorunlu olarak birden çok tarafı gerekli kıldığı için teşvik primini alan tarafın da madde kapsamına alınarak fail olarak tanımlanması gerekmektedir.

³⁴⁹ Demiral Bakırman, s. 127; Şen/Özdemir, s.46.

³⁵⁰ Demiral Bakırman, s. 129.

³⁵¹ Doktrinde *Demiral Bakırman*, teşvik primi alan tarafın da fail olarak sorumlu tutulacağını ifade etmektedir. Yukarıda açıkladığımız gerekçeler nedeniyle bu fikre katılmamaktayız. **Demiral Bakırman**, s. 129.

3.5.2.1.3. Mağdur

Teşvik primi suçunun mağduru da şike suçunda olduğu gibi toplumdur. Zira her iki suç tipi ile korunan hukuki değer aynı olup bu hukuki değer teşvik primi suçu açısından da topluma aittir. Teşvik primi suçu, bir takımın rakibi karşısında başarılı olması için verildiğinden rakip takımlar da suçtan doğrudan zarar görmektedir. Söz konusu rakip takımlar, gerçek kişi olmadıkları için suçtan zarar gören olarak değerlendirileceklerdir.

3.5.2.1.4. Fiil

Teşvik primi suçunun düzenlendiği fıkra suçun teşvik primi verilmesi ya da vaat edilmesi suretiyle işleneceği ifade edilmiştir. İşlenmesi için kanunda gösterilen hareketlerden birinin yapılmasının yeterli olduğu suçlara seçimlik hareketli suçlar denir³⁵². Bu bağlamda değerlendirildiğinde teşvik primi suçu seçimlik hareketli bir suçtur.

Vermek ya da vaat etmek fiillerinden birinin gerçekleştirilmesi suçun gerçekleşmesi için yeterli olup, her ikisinin de gerçekleşmiş olması halinde de yine tek suçtan cezalandırma yoluna gidilecektir. Ancak bu ikinci durumda verilecek olan ceza Türk Ceza Kanunu md. 61 hükmünce üst sınıra yaklaşarak verilecektir.

Teşvik primi suçunun prim verilerek işlenmesi halinde karşı tarafta da bu primi alacak kimsenin zorunluluğundan bahsetmiştik. Ayrıca, şike suçunda olduğu gibi teşvik primi suçu açısından da primin verilmesi ve alınması üzerine bir anlaşma olması zorunludur. Doktrinde teşvik primi alanların ve teşvik primi anlaşmasının varlığını bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunanların da cezalandırılacağı ifade edilmektedir³⁵³.

Kanaatimizce teşvik primi almak, kanuni düzenleme gereği bu suçun fiil unsurunu oluşturmaz. Aynı doğrultuda, prim anlaşmasının varlığını bilerek müsabakanın bu doğrultuda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişilerin cezalandırılması da kanunen mümkün değildir. Söz konusu bu durum maddenin sistematığı gereği yalnızca şike suçu açısından geçerlidir.

Kaldı ki, bu şekilde bir cezalandırma kazanma amacını içeren sporun ruhuna da aykırı olacaktır. Zira katkıda bulunduğu gerekçesiyle cezalandırılacak olan kimse anlaşma var olmasa da kazanmak için mücadele edecektir.

3.5.2.2. Manevi Unsurlar

Teşvik primi suçunun manevi unsuru da şike suçunda olduğu gibi kasttır. Teşvik primi suçu, şike suçuna benzer şekilde bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilir. Şike suçunda bu

³⁵² Alacakaptan, s. 47.

³⁵³ Demiral Bakırman, s. 129; Donay, s. 169.

amaç belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek iken, teşvik primi suçu bakımından bu amaç bir takımın bir müsabakada başarılı olmasını sağlamaktır³⁵⁴. İfade etmeliyiz ki, suçun işlenmiş sayılması için amacın gerçekleşmesi gerekmemektedir³⁵⁵.

Daha önce ifade ettiğimiz üzere; suçun bir amaç içermesi, özel kastın varlığına işaret eder. Özel kastın söz konusu olduğu durumlarda ise suç ancak doğrudan kastla işlenebilir. Bir diğer ifadeyle, amacın söz konusu olduğu durumlarda suçun olası kastla işlenmesi mümkün değildir. Bu nedenle teşvik primi suçu da ancak doğrudan kastla işlenebilir.

Hemen belirtmeliyiz ki teşvik primi suçu ancak bir takımın başarılı olması amacıyla teşvik primi vaat edilir veya verirse meydana gelebilecektir. Bir başka deyişle, bireysel bir sporcunun başarılı olmasını amaçlayan teşvik priminin verilmesi veya vaat edilmesi bu suça vücut vermeyecektir³⁵⁶. Örneğin, bisiklet yarışı gibi etaplardan oluşan sporlarda sakatlığı nedeniyle bir yarışı kaçırarak olan sporcu en yakın rakibine karşı üstün gelmesi amacıyla üçüncü bir sporcuya teşvik primi verirse teşvik primi suçu bu suçun ancak bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilebilmesi nedeniyle oluşmayacaktır.

3.5.2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Yukarıda hukuka uygunluk nedenlerinden bahsetmiştik. Buna göre; Türk Ceza Kanunu'nda sayılan hukuka uygunluk nedenleri; 24. maddede düzenlenen kanunun hükmünü yerine getirme, 25. maddede düzenlenen meşru savunma ve 26. maddede düzenlenen hakkın kullanılması ile ilgilinin rızasıdır.

Teşvik primi suçu açısından kanun hükmünü yerine getirme, meşru savunma ve ilgilinin rızası hukuka uygunluk sebeplerinin gerçekleşmesi mümkün görünmemektedir. Ancak hakkın kullanılması hukuka uygunluk sebebi, teşvik primi suçu için mümkündür.

Bunun sebebi, suçun düzenlendiği maddede teşvik primi için iki tane hukuka uygunluk nedeni öngörülmesidir. Kanun koyucu, teşvik primi açısından milli takımlara ve milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi durumunu ve spor kulüplerinin kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olmalarını sağlamak amacıyla prim verilmesi halinde ceza verilmeyeceğine hükmetmiştir.

Bu hukuka uygunluk nedenlerinden ilki milli takımlar ve milli sporcular açısından akıllara soru işareti getirebilir. Zira düzenlemede milli takımlar ibaresinden ne anlaşılması gerektiği bir muammadır. Milli takım kavramı mevzuatımızda tanımlanmış değildir. Kanaatimizce burada böyle bir tanıma gerek yoktur. Zira kanunlar ülkesellik prensibine göre

³⁵⁴ Demiral Bakırman, s. 127; Özgenç, s. 109; Zafer, s. 68.

³⁵⁵ Özgenç, s. 109.

³⁵⁶ Baba, s. 784.

yapılırlar. Bu durumda Türk kanunları için ayrıca “Türk” ifadesinin kullanılmasına veya “milli” ifadesinin açıklanmasına gerek yoktur.

Bunun yanı sıra, spor kulüpleri açısından kendi oyuncularına ve teknik heyetine teşvik primi verilmesi durumunda teşvik primini veren taraf spor kulübü olarak ifade edilmişken, milli takımlar ve milli sporcular açısından teşvik primi verme veya vaat etme durumunda olan kişi açısından bir düzenleme söz konusu değildir. Yukarıda açıkladığımız gerekçelerle bu milli takımlara veya sporculara teşvik primi veren kişinin de Türk olması gerekmektedir.

Düzenlemede teşvik primi vermeye yetkili olan kişilerin kimler olduğu belirtilmemiştir. Kanaatimizce prim verme yetkisi TFF’de ve TFF’nin sponsorluk anlaşması yaptığı gerçek ve tüzel kişilere ait olmalıdır. Bu konuda kanunda düzenleme yapılması isabetli olacaktır.³⁵⁷.

Teşvik primi suçuna ilişkin hukuka uygunluk nedenlerinden spor kulüplerinin takım oyuncularına ya da teknik heyetine teşvik primi vermesi veya vaat edilmesi duruma ilişkin düzenleme de kanımızca hatalıdır. Zira primin verileceği kişilerden sadece sporcular bu primin tarafı olabilirler. Kanımızca spor kulüplerinin prim vaatlerinde genellikle teknik heyeti de prim verilecekler arasına dâhil etmesi nedeniyle kanun metninde teknik heyet de yer almış olabilir ancak şike suçunda olduğu gibi, teşvik primi açısından da sporcular müsabakaya doğrudan etkide bulunacak kişiler iken teknik heyet yalnızca dolaylı olarak müdahalede bulunabilir. Bu nedenle düzenlemede teknik heyetinde yer alması kanımızca hatalıdır.

3.5.3. Kusurluluk

Teşvik primi suçu açısından hukuka aykırı fakat bağlayıcı emir kusurluluğu etkileyen bir hal olarak değerlendirilmesi mümkün olmayan bir ihtimaldir. Ancak diğer hallerin somut olay elverdiği sürece uygulanmasına bir engel söz konusu değildir.

Örneğin, rakip kulübün başkanı tarafından hakarete uğrayan bir kulüp başkanı rakibinin bir sonraki maçta karşılaşacağı kulübe müsabakayı kazanması için teşvik primi vaadinde bulunabilir. Bu somut olayda haksız tahrik hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Keza teşvik primi veren veya verme vaadinde bulunan kişi, 18 yaşından küçük olabileceği gibi sağır ve dilsiz de olabilir. Tüm bu ihtimallerde kusurluluğu veya kusur yeteneğini etkileyen hallerin varlığı nedeniyle kişinin cezai sorumluluğunda indirim gidilebilecektir.

³⁵⁷ Doktrinde *Koca*, TFF’nin ya da bir Türk vatandaşının prim vermesi durumunda suçun oluşmayacağını ancak yabancı biri tarafından verilen primin suç teşkil edeceğini ifade etmektedir. *Koca*, s. 57. Olması gereken açısından yazarın görüşünü doğru bulmakla birlikte, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesine aykırı olacağı için bu görüşe katılmamaktayız.

3.5.4. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

Bu başlık altında; teşvik primi suçu açısından teşebbüs, iştirak ve içtima hükümleri değerlendirilecektir.

3.5.4.1. Teşebbüs

Yukarıda teşvik primi suçunun seçimlik hareketli bir suç olduğunu ifade etmiştik. Söz konusu seçimlik hareketlerin ikisi de sırf hareket suçu şeklinde düzenlendiğinden, bu hareketler gerçekleştiği anda suç tamamlanmış olur³⁵⁸.

Kural olarak sırf hareket suçlarına teşebbüs söz konusu olmaz. Ancak hareketin parçalara bölünebiliyor olması durumu istisnadır³⁵⁹. Örneğin, kişi teşvik primi vaadini mektup yoluyla karşı tarafa bildiriyorsa ve mektup yolda adli makamlarca ele geçirildiği için muhataba ulaşmamışsa bu durumda teşebbüsten bahsedilebilecektir. Benzer şekilde, primi vermek üzere harekete geçen fail bir şekilde bu eylemini tamamlayamazsa yine teşebbüs gündeme gelecektir.

Hareketin parçalara bölünebiliyor olması halinde aynı zamanda gönüllü vazgeçme de söz konusu olabilecektir. Yukarıdaki örnekte, mektup yoluyla vaatte bulunan kişi mektubunu muhataba ulaşmadan yok ederse gönüllü vazgeçme hükümlerinden faydalanmış olacaktır.

Şike suçundan farklı olarak teşvik primi açısından anlaşmaya varmak cezalandırılabilir bir hareket olarak değerlendirilmemiştir. Bu nedenle aslında bir hazırlık hareketi niteliğinde olan teşvik primi konusunda anlaşmaya varılması veya anlaşma teklifinde bulunulması durumunda cezalandırılabilir bir durumun olmaması nedeniyle anlaşma teklifinin reddedilmesi dolayısıyla teşebbüs hükümleri uygulanmayacaktır. Onun yerine hazırlık aşamasında kalmış bir suçtan bahsedilecektir.

Buna paralel olarak teşvik primi verilmesi konusunda bir anlaşma yapılmış ve fakat prim karşı tarafa teslim edilmeden bundan vazgeçilmişse, gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanacaktır. Böylelikle kişinin cezai sorumluluğunda indirime gidilecektir.

3.5.4.2. İştirak

Teşvik primi suçu açısından iştirak konusu bir önem arz etmez. Genel prensipler geçerlidir. Gerek müşterek fail gerek azmettiren gerek yardım eden olarak suça iştirakin her türlü mümkünüdür. Örneğin, iki kişi teşvik primi vermek konusunda anlaşarak biri 20.000 TL ve diğeri 30.000 TL olmak üzere toplamda 50.000 TL'yi bir takıma verseler, burada

³⁵⁸ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 273; Koca/Üzülmez, s. 128; Özen, s. 39.

³⁵⁹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 273; Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, Genel Hükümler, s.211.

iştirak hükümlerince müşterek fail olarak cezalandırılacaklardır. Benzer şekilde bir kimseyi teşvik primi vermek konusunda azmettiren kişi azmettiren, bir kimsenin teşvik primi vermesine -örneğin primi karşı tarafa ulaştırarak- yardımcı olan kişi ise yardım eden olarak sorumlu tutulacaktır³⁶⁰.

3.5.4.3. İçtima

Teşvik primi suçu açısından içtimaya ilişkin üzerinde durulması gereken konu, bir suç işleme kararı kapsamında işlenen şike ve teşvik primi suçlarının varlığı halinde ne olacaktır. Yukarıda şike açısından içtima konusunu açıklarken de ifade ettiğimiz üzere, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da 10 Aralık 2011 tarihinde yapılan değişiklikten önce bu iki suç tipi için gerçek içtima gereğince cezalandırma söz konusu olacaktır. Ancak bu tarihten sonra iki suçtan ağır olanın cezasında artırımı gidilerek kanunda öngörülen özel zincirleme suç düzenlemesi uygulama alanı bulacaktır. İfade etmeliyiz ki, idari yaptırımlar konusunda şike suçunun içtima kısmına yaptığımız açıklamalar burada da geçerlidir.

3.6. Etkin Pişmanlık

Suç tamamlandıktan sonra failin duyduğu pişmanlık nedeniyle suçun meydana getirdiği sonuçları ortadan kaldırmaya yönelik çabalarına etkin pişmanlık denir³⁶¹. Etkin pişmanlık, belli suçlar açısından suç işlendikten sonra cezalandırılmayı ortadan kaldıran veya cezada indirim yapılmasını öngören kişisel bir durumdur³⁶².

Şike ve teşvik primi suçlarının düzenlendiği maddenin sekizinci fıkrasına göre; müsabaka yapılmadan önce ortaya çıkmasını sağlayan fail hakkında ceza verilmeyecektir. Madde düzenlemesi gereği; suçun işlendiği zaman, şike suçunun ilk fıkrası açısından şike anlaşmasının yapıldığı an ile menfaatin sağlandığı an ve ikinci fıkrası açısından müsabakanın şike anlaşması doğrultusunda sonuçlanması için katkıda bulunulan an iken, teşvik primi suçu açısından ise primin vaat edildiği veya karşı tarafa verildiği andır.

Bu durumda şike anlaşması yapılmaya kadar olan süreçte kişinin icra hareketlerinden vazgeçmesi gönüllü vazgeçme hükümleri çerçevesinde değerlendirilecekken anlaşma yapıldıktan sonra ve fakat müsabakanın başlangıcından önce suçun ortaya çıkarılması halinde

³⁶⁰ Demiral Bakırman, s. 136.

³⁶¹ Koca/Üzülmez, s. 437.

³⁶² Özgenç, Genel Hükümler, s. 510; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 656.

ise kişi etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanacak ve kendisine ceza verilmeyecektir³⁶³. Teşvik primi açısından ise, teşvik primi vaadinde bulunan kişi veya teşvik primi veren kişi açısından ise müsabaka başlamadan önce etkin pişmanlık söz konusu olacaktır. Teşvik primi suçu açısından anlaşma durumunu şike suçundan farklıdır, zira kanun koyucu teşvik primi için anlaşmayı suçun işlenmesi için yeterli saymamıştır.

Suçun ortaya çıkmasından ne anlaşılması gerektiği konusu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, suçun ortaya çıkması için yetkili makamlara haber verilmesi veya olayı bu makamlara iletmekle yükümlü olan kamu mercilerine haber verilmesi yeterlidir³⁶⁴. Bir diğer görüşe göre ise fail, yapmış olduğu açıklamalarla gerek şike gerek teşvik primi suçunu net bir biçimde aydınlatmalıdır. Bu şekilde yapılmış bir açıklama olmaksızın etkin pişmanlık hükümlerinden söz edilemeyecektir. Bu görüşe göre fail, suçu delilleriyle ortaya koymak durumundadır³⁶⁵.

Ayrıca belirtmemiz gerekir ki, düzenlemede yer alan “suçun” ortaya çıkması ifadesi teknik olarak hatalıdır. Zira maddede şike ve teşvik primi suçları düzenlendiği için bu etkin pişmanlık halinin hangisi için uygulanması gerektiği konusunda tereddüt yaşanabilir. Kanaatimizce, etkin pişmanlık hali her iki suç içinde geçerli olmalıdır³⁶⁶. Zira madde sistematığına bakıldığında etkin pişmanlık hali her iki suç tipinden de sonra gelmekte ve bunları kapsayıcı şekilde düzenlenmiştir. Yine de, kanunilik ilkesi gereğince gerekli düzenlemenin yapılarak konunun netleştirilmesi gerekmektedir.

3.7. Kovuşturma Usulü ve Yaptırım

Şike ve teşvik primi suçları re’sen soruşturulan ve kovuşturulan suçlardır. Kanun yürürlüğe girdiğinde şike suçu için öngörülen ceza maddenin ilk fıkrası gereği beş yıldan on iki yıla kadar hapis cezası iken, 10 Aralık 2012 tarih ve 6259 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan değişiklikle cezada indirimle gidilmiş ve suç için öngörülen ceza bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası olarak değiştirilmiştir³⁶⁷. Buna bağlı olarak teşvik primi suçu da, beşinci fıkra gereği şike suçu için öngörülen cezaların yarı oranında cezalandırılacaktır.

Belirtelim ki, cezalara ilişkin söz konusu değişiklik, ilk önce 6250 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ile Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Cumhurbaşkanı’nın onayına sunulmuş ancak bir kez daha görüşülmek üzere Cumhurbaşkanı

³⁶³ Koca, s. 54; Özgenç, s. 110; Memiş Kartal, s. 102. Doktrinde Özen/Yılmaz, sekizinci fıkra hükmünü gönüllü vazgeçme olarak değerlendirmişlerdir. Özen/Yılmaz, s. 32. Söz konusu fıkra ancak suç işlendikten sonra uygulama alanı bulduğu için bu görüşe katılmamaktayız.

³⁶⁴ Özgenç, s. 110.

³⁶⁵ Yurtcan, s. 43.

³⁶⁶ Yurtcan, s. 43.

³⁶⁷ 6259 sayılı Kanun, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6259.html> (erişim tarihi: 06.05.2019).

tarafından meclise geri gönderilmiştir. Buna gerekçe olarak, Kanun’la öngörülen değişikliklerin ölçülülük ve caydırıcılık gibi ceza hukukunun temel ilkelerini etkisiz hale getireceği ve düzenlemenin gerçek amacı dışında sonuçlar doğurmak ve toplumda adalete olan güven duygusunun sarsılması gibi tehlikelere yol açabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca iade gerekçesinde o dönem yürütülmekte olan bir soruşturmaya³⁶⁸ atıfta bulunularak, toplumda söz konusu değişikliğin bu soruşturma kapsamında kişilere özel bir indirim oluşturulmak istendiği algısına neden olacağı ifade edilmiştir. Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi söz konusu değişiklikleri öngören kanun metnini aynen kabul ederek tekrar Cumhurbaşkanı’na gönderince, söz konusu değişiklikler yasalaşmıştır.

Suçların düzenlendiği maddenin yedinci fıkrasına göre, bu suçlar bir spor kulübünün veya sair tüzel kişilerin yararına işlendiği takdirde bunlara ayrıca şike ve teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilecektir. Bu idari para cezası 100.000 Türk Lirası’ndan az olamayacaktır. Bu hüküm, lehine durum oluşan ancak lehine gerçekleşen şike veya teşvik primi suçlarından bihaber olan spor kulüpleri ve diğer tüzel kişiler açısından kusursuz sorumluluğa yol açacağı gerekçesiyle eleştirilmektedir³⁶⁹.

Suçun bir spor kulübünün veya bir tüzel kişinin yararına işlenmesi durumunda gündeme gelebilecek bir diğer mesele de, söz konusu tüzel kişiler için güvenlik tedbiri uygulanıp uygulanamayacağı noktasındadır. TCK md. 60/4 düzenlemesi gereği, tüzel kişiler açısından güvenlik tedbirinin uygulanabilmesi için kanunun açıkça düzenleme yapması gerekmektedir. 6222 sayılı Kanun’da böyle bir düzenleme yer almadığı için TCK’nın genel hükümlerinde tüzel kişiler için öngörülen güvenlik tedbirlerinin şike ve teşvik primi suçları açısından uygulanması mümkün görünmemektedir.

Yine 10 Aralık 2011’de yapılan değişiklikle getirilen dokuzuncu fıkra ise, şike ve teşvik primi suçlarından dolayı verilecek hükmün geri bırakılmayacağını, verilen hapis cezalarının ise seçenek yaptırımlara çevrilemeyeceğini ve ertelenemeyeceğini hüküm altına almaktadır.

10 Aralık 2011 tarih ve 6259 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikle maddeye eklenen on birinci fıkrada ise şike ve teşvik prim suçlarından dolayı cezaya mahkûm olanların Türk Ceza Kanunu’nun 53. maddesi çerçevesinde spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmalarının

³⁶⁸ Türk Spor tarihine 3 Temmuz Şike Davası olarak geçen bu dava ile ilgili olarak bkz: **2011 Türk Futbolu Şike Davası**, https://tr.m.wikipedia.org/wiki/2011_T%C3%BCCrk_futbolu_%C5%9Fike_davas%C4%B1 (erişim tarihi: 08.05.2019).

³⁶⁹ **Baba**, s. 797. Doktrinde *Demiral Bakırman* ise bu fıkra nedeniyle sorumluluğun söz konusu olabilmesi için failin kusurlu olması gerektiğini ifade etmektedir. Söz konusu fikri olması gereken anlamında doğru bulmaktayız ancak kanunun düzenlemesi nedeniyle katılmamaktayız. **Demiral Bakırman**, s. 142.

yasaklanacağını düzenlemektedir. 53. maddenin ikinci fıkrası gereğince kişinin söz konusu görevlerden yasaklanma süresi cezasının infazı tamamlanıncaya kadar geçerli olacaktır. Bu güvenlik tedbirine benzer bir güvenlik tedbiri ayrıca kanunun 18. maddesinin onuncu fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme, doktrinde mükerrer yasaklılık olarak değerlendirilmiş ve eleştirilmiştir³⁷⁰.

Buna ek olarak; Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18. maddesine göre, şike ve teşvik suçlarından dolayı mahkemece kurulan hükümde, fail hakkında güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma kararı verilir. Seyirden yasaklanma, kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanmasını ifade eder. Hükmün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir.

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un Yargılama ve Usul Hükümleri başlıklı 23. maddesine göre; şike ve teşvik primi suçlarının yargılmasında yetkili mahkeme HSK'nın ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye ceza mahkemeleridir. Madde gereği, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 135. maddesinde öngörülen telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması koruma tedbiri, şike ve teşvik primi açısından da uygulanabilecektir. Ayrıca, yukarıda belirttiğimiz idari yaptırıma karar verme konusunda yetkili merci Cumhuriyet savcısıdır.

³⁷⁰ Özgenç, s. 112.

SONUÇ

Eğlenme anlamına gelen desport sözcüğünden türeyen spor, ilk çağlarda insan hayatının zorunlu bir parçası iken daha sonraları kişilerin sağlıklarını korumak, fiziksel ve zihinsel yetilerini geliştirmek adına yapılan bir etkinlik olarak gündelik yaşamdaki yerini almıştır. Zamanla toplumun bir kesimi tarafından ekonomik kazanç kapısı olarak görülmeye başlayan futbol, adeta bir endüstriyel fenomen haline gelmiş ve ekonomik yönden artan değeri de sporu suç odakları için çekici bir hale getirmiştir.

Özellikle spor karşılaşmalarının sonuçlarının gerek şirketlerin borsadaki hisseleri, gerek şampiyonluk gelirleri, gerekse bahis oyunları üzerinden elde edilen gelirlerin çok yüksek meblağlarla ifade edilmeye başlanması, spor için müsabaka sonuçlarının sporun ruhuna uygun olmayan şekilde etkilenmeye çalışılmasını sonuçlamıştır. Bu şekilde haksız menfaat elde etmeyi amaçlayan bir kesim tarafından spora şike ve teşvik primi gibi spor ruhuna aykırı eylemler karışmış ve bu eylemlere tepkisiz kalmak istemeyen Türk kanun koyucusu da 14 Nisan 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'la şike ve teşvik primi fiillerini suç olarak düzenlemiştir.

Çalışmamızın ilk bölümünde, spor kavramı açıklanmaya çalışılmış ve spora ilişkin doktrinde, ulusal ve uluslararası belgelerde yer alan tanımlara yer verilmiştir. Spor kavramının tanımlanmasının ardından sporun katılanlarının kimler olduğu belirlenmiş ve bunlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

İlk bölümde spor hakkı da mercek altına alınmış ve spor hakkının ulusal mevzuatımızda ve uluslararası belgelerde nasıl ve ne şekilde yer aldığı ortaya konmuştur. Buna göre; spor hakkı, gerek Avrupa Konseyi gerekse Birleşmiş Milletler tarafından birtakım belgelerde yer almıştır. Bu belgelerden UNESCO Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı, her insanın spora erişim hakkının olduğunu kabul etmektedir. Avrupa Konseyi Spor Şartı ise hükümetleri her bireyin spora katılımını sağlamak noktasında sorumlu tutmuştur.

Spor hakkı Anayasa'mızda da, yer almaktadır. Her ne kadar Anayasa'da başlıca tanınmış bir hak olmasa da, burada yer alan birtakım düzenlemelerden sporun anayasal güvence altına alındığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda, kişilerin maddi ve manevi bütünlüğünü koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu ifade eden Anayasa md. 17 hükmü ve devleti sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmekle yükümlü kılan md. 59 birlikte değerlendirildiğinde, spor hakkının Anayasa'da dolaylı da olsa koruma altına alınmaktadır.

Spor hakkına ilişkin hükümlere yer verildikten sonra, sporun bağımsız bir hukuk dalı olup olmadığına ilişkin sorunun çözümüne çalışılmıştır. Bu bağlamda; spor hukukunun özellikleri ortaya konmuş ve her bir hukuk dalı ile olan benzerlikleri belirtilmiştir. Buna göre; spor hukuku karma bir spor dalıdır. Bu karma hukuk dalı, doktrinde *lex sportiva* olarak adlandırılmaktadır ve *lex sportiva globaldir*.

Spor kavramı, spor hakkı ve spor hukukuna ilişkin kavramlar ve düşünceler ortaya konduktan sonra sporun Türkiye’de örgütlenmesi üzerinde durulmuştur. Bu kısımda Türkiye’de sporun bağlı olduğu yapı olan Gençlik ve Spor Bakanlığı hakkında bilgilendirme yapılmış ve şike ve teşvik primi suçlarına ilişkin önemli bir yer tutan federasyon kavramı incelenmiş ve bu federasyonlara ilişkin genel açıklamalardan sonra söz konusu suçların sıklıkla gerçekleştiği futbolun ülkemizdeki örgütlenmesi olan Türkiye Futbol Federasyonu ve son dönemde teknolojik gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkan bilgisayar oyunlarını konu edinen Esport Federasyonu incelenmiştir. Örgütlenmeye ilişkin federasyonların hemen altında yer alan yapılar olan spor kulüpleri de incelenmiş ve bu kulüplerin kuruluş ve işleyişine dair bilgiler verilmiştir.

İlk bölümün son kısmında ise, çalışmamızın esasını oluşturan şike ve teşvik primi kavramlarının tarihçesine yer verilmiş ve ardından bu iki kavram incelenmiştir. İnceleme aracılığıyla iki kavram arasındaki fark ortaya konmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra, şikenin türlerine dair kısaca bilgilendirme yapılmış ve okuyucu bu konuda bilgilendirilmiştir. Bu bağlamda; şike, sporcuların veya kulüplerin önceden vardıkları bir anlaşmaya göre müsabakanın önceden belirledikleri şekilde sonuçlanmasıdır. Teşvik primi ise sporla ilgili olarak bir diğer takımın sporcularına oynayacakları karşılaşma ile ilgili olarak üçüncü takım yararına bir performans sergilemeleri ve oynayacakları karşılaşmayı kazanmaya yönelik motivasyona ilişkin verilen kayıt dışı para ya da menfaatlerdir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise öncelikle sporun uluslararası yapılanması açıklanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, Uluslararası Olimpiyat Komitesi hakkında bilgi verilmiş ve en popüler iki spor olan basketbol ve futbola ilişkin uluslararası yapılar ele alınmıştır. Buna göre, Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) ile Uluslararası Basketbol Federasyonu (FIBA)’nın kuruluşu, yapısı ve işleyişi hakkında bilgi verilmiştir.

Bu bölümde ayrıca, uluslararası arenada bir spor dalına ilişkin sorunların nasıl çözüleceği hususunda Basketbol Tahkim Mahkemesi (BAT) ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) örnekleri ele alınmış ve bu iki mahkemenin çalışma sistemleri yüzeysel olarak ifade edilmiştir.

İkinci bölümün son kısmında ise, uluslararası mevzuatta yer alan şike ve teşvik primine dair düzenlemeler ele alınmıştır. Söz konusu düzenlemeler, suçların düzenlendiği kanunların özellikleri ile suçların düzenlendiği maddelerin özellikleri göz önüne alınarak kategorize edilmiş ve bu kategorizasyon sonucunda söz konusu fiilleri ceza kanunlarında rüşvet olarak değerlendiren ülkeler ile dolandırıcılık olarak değerlendiren ülkeler, suçu bahiste hile olarak özel bahis kanununda değerlendiren ülkeler, suçu genel ceza kanunlarında spor suçu olarak değerlendiren ülkeler, suçu spor kanunlarında spor suçu olarak değerlendiren ülkeler, suçu spor ceza kanunlarında spor suçu olarak düzenleyen ülkeler başlıkları altında çeşitli ülke düzenlemeleri verilmiştir. Böylelikle karşılaştırmalı hukukta suça ilişkin hukuki nitelermeler, suçla korunan hukuki değer ve suçun unsurlarına ilişkin okuyucuya bilgi aktarılmıştır.

Üçüncü ve son bölümde ise öncelikle 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'dan önceki durum ele alınmış ve burada akla gelen iki suç tipi rüşvet ve dolandırıcılık ile şike ve teşvik primi suçları irdelenmiştir. Kanaatimizce, dolandırıcılık suçu ile şike ve teşvik primi suçlarının benzer olmakla birlikte dolandırıcılık suçu gerek mağdur gerekse suçun kanuni tanımında yer alan menfaatin elde edilişi nedeniyle şike ve teşvik primi suçlarından ayrılmaktadır. Bu nedenle, şike teşvik primi suçlarına ilişkin düzenlemeden önce bu fiiller dolandırıcılık kapsamında değerlendirilemeyecektir. Ancak teşvik primi suçu açısından mümkün görünmemekle birlikte şike suçu açısından failin hakem olması nedeniyle ve hakemlerin de kamu görevi icra ettiklerinden bahisle, 6222 sayılı Kanun'dan önce şike eyleminde katılan hakem, rüşvet suçundan cezalandırılabilirdirler.

Ardından şike ve teşvik primi suçlarının düzenlendiği madde metnine yer verilerek bu iki suç tipi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Söz konusu maddeye ilişkin doktrinde şike ve teşvik primi fiillerinin bir suçun nitelikli halleri olduğu ifade edilmesine rağmen bizim görüşümüze göre şike ve teşvik primi hem amaç hem de gerçekleştirilen eylem yönünden gösterdikleri farklılıklar ve maddeye 10 Aralık 2011 tarihinde eklenen fıkralarda da açıkça "bu maddede yer alan suçlar" ifadesi kullanılmış olması nedeniyle, maddede şike ve teşvik primi olmak üzere maddede iki farklı suç tipi düzenlenmektedir.

Bu bölümde her iki suç tipi de suç inceleme metodu çerçevesinde incelenmiş, bu doğrultuda suçların unsurları, suçlara ilişkin özel durumlar ve her iki suçun da yaptırımları ortaya konmuştur.

Buna göre, her iki suç tipi ile de korunan hukuki değer aynıdır. Doktrindeki kaynaklar da incelendikten sonra söz konusu hukuki değer, kamu gücüne sahip olan federasyonlar tarafından, bunların destekleriyle veya gözetiminde gerçekleştirilen spor karşılaşmalarının

fair-play çerçevesinde gerçekleşeceğine dair toplumda duyulan güven olduğu sonucuna varılmıştır.

Şike suçunun unsurlarının incelendiği kısımda, öncelikle suçun konusunun ne olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Suçun konusunun kazanç veya sair menfaat olduğuna ilişkin tespitimizden sonra doktrinde yer alan tartışmalara yer verilmiş ve söz konusu kazancın parasal değeri haiz şeyler olduğu, sair menfaatin ise maddi ve manevi değeri haiz herhangi bir çıkardır.

Suçun temel hali bakımından fail olabilecek kişilere ilişkin ayırım yapılarak, kazanç veya sair menfaati temin eden ve kendisine kazanç veya sair menfaat temin edilen kişiler ile maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunanlar olmak üzere üç ayrı başlık altında fail incelemesi yapılmıştır.

Buna göre, kazanç veya sair menfaat temin eden fail için herhangi bir özellik aranmamışken, kendisine kazanç veya sair menfaat temin edilen fail ile müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan fail açısından bu kişiler müsabaka üzerinde doğrudan etkide bulunabilecek kişiler olabilecektir. Bu nedenle, son iki başlık altında fail olabilecek kimseler incelenirken, bunların ancak sporcular veya kendisine kazanç ya da sair menfaat temin edilenler açısından ise ayrıca hakemler olabileceği ifade edilmiştir.

Suçun mağduruna ilişkin doktrindeki görüşler incelenmiş ve korunan hukuki değerden yola çıkılarak, söz konusu hukuki değer sahibi olan toplum mağdur olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple suçtan zarar gören kişilerin mağdur olarak kabul edilemeyecektir.

Şike suçu, kazanç veya sair menfaat temini ile işlenebilir ve düzenleme gereği temin hususunda yapılacak olan anlaşma dahi suç meydana getirir. Müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunma fiilinin de doktrinde her ne kadar yardım etme olarak değerlendirilip iştirak bahsi altında değerlendirilse bile, menfaat teminine ilişkin bir yardım olmaması nedeniyle bu da başlı başına bir fiildir. Bu sebeple, şike suçu seçimlik hareketli bir suçtur.

Ayrıca, temin etmek fiilinin aynı zamanda bir temin edileni zorunlu kıldığı, zira bunun karşılıklı bir eylem olduğu noktasından hareketle bu suçta kendisine menfaat temin edilenin de ceza sorumluluğunun bulunması gerekmektedir. Madde düzenlemesinde ilk cümlede buna yer verilmemiş ancak bir sonraki cümlede kendisine menfaat temin edilenin de müşterek fail olarak sorumlu tutulacağı ifade edilmiştir. Bu şekilde bir düzenleme, kendisine kazanç veya sair menfaat temin edilen fail açısından ceza sorumluluğunda bir farklılık yaratmayacaktır ancak düzenleme, hukuk tekniği açısından yanlıştır.

Suçun manevi unsuru kasttır ancak madde düzenlemesinde Şike suçu açısından bu kastın ancak doğrudan kast olabilecektir. Zira madde düzenlemesinde belirli bir amaca yönelik olarak suç işlenebileceği için, suçun olası kastla işlenmesi mümkün değildir.

Şike suçunun kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi durumunda hakemlerin durumu önem teşkil etmektedir. Kanaatimizce bu nitelikli hal açısından hakemlerin de kamu görevlisi sayılacaklardır. Suçun federasyon, spor kulübü ve spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından işlenmesi halinde ise bu kimselerin müsabaka sonucuna doğrudan etkide bulunabilecek kimseler olmadığından hareketle ancak menfaat veren tarafta yer alabileceklerdir.

Suçun nitelikli hallerinin incelendiği kısımda ayrıca suç işlemek amacıyla kurulan örgütün faaliyeti çerçevesinde Şike suçunun işlenmesi hususu ile suçun bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesi durumu da incelenmiştir. Bu hallerden bahis oyunlarının sonuçlarının etkilenmesi nitelikli halinde, söz konusu bahis oyunlarının kanuna dayalı olarak gerçekleştirilen bahis oyunları olması gerekmektedir. Aksi halde cezai yaptırım ile yasadışıliğın da koruma altına alınmış olacaktır.

Kusurluluğu etkileyen haller bakımından yalnızca zorunluluk halin suçla uygun düşmekte, kusur yeteneğini etkileyen hallerin ise tamamı suçla örtüŐtüđünden bunların tamamı somut olaya uygulanabilecektir.

Şike anlaşması yapıldıktan sonra menfaat temin edilememesi durumunda aslında suç teşebbüs aşamasında kalmaktadır ancak madde düzenlemesi gereği bu durumda da tamamlanmış gibi cezaya hükmedilecektir. Buna ek olarak, menfaat anlaşması esnasında taraflardan biri teklif yapıp diğerini kabul etmediğinde teklif yapan açısından suç teşebbüs aşamasında kalacak ve tarafların anlaşma için müzakere ederlerken miktarda anlaşamamaları gibi durumlarda ise her iki taraf açısından da teşebbüs hükümleri uygulanacaktır. Bunun yanı sıra, müsabaka sonucunun anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunma fiili de teşebbüse elverişli bir fiildir. Teşebbüs mümkün olduğu sürece gönüllü vazgeçmenin de mümkün olacağından bahisle, somut olayla örtüŐtüđü sürece yukarıda açıkladığımız hallerde gönüllü vazgeçme de mümkün olabilmelidir.

Katkıda bulunma fiili iştirake ilişkin değildir. Zira katkı, söz Şike anlaşmasına ya da menfaat teminine dair bir katkı değildir. Suça azmettirme ise her zaman mümkün olabilecektir. Şikenin çok taraflı bir fiil olması nedeniyle zorunlu iştirak söz konusudur. Menfaat teminine ilişkin anlaşmalarda aracılık yapanlar ile menfaatin temin edilmesine

yardımcı olanlar, yardım eden olarak sorumlu tutulacaklardır. Ayrıca, katkıda bulunmak açısından da müşterek faillik mümkündür.

Doktrinde yer alan sezon sonunda zincirleme suç açısından zincirin kesileceği görüşü kabul etmemekteyiz. Bu doğrultuda, kanaatimizce bir suç işleme kararı var olduğu sürece zincirleme suç hükümleri bir defa uygulanabilecektir. Ayrıca suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve bu çerçevede şike suçunun işlenmesi durumunda gerçek içtima uygulanmalı ve hakemlerin şike suçunu işlemeleri halinde de rüşvet ve şike açısından fikri içtima hükümleri uygulanmalıdır.

Teşvik primi suçunun incelendiği kısımda, suçun konusunun şike suçu ile benzer olduğu belirtilmiş ve teşvik priminin tanımına yer verilmiştir. Buna göre, suçun konusu teşvik primidir. Suçun faili herkes olabilecek ancak şike suçunun faile ilişkin nitelikli halleri teşvik primi suçuna uygulanamayacaktır. Zira madde sistematığı gereği söz konusu nitelikli haller şike suçu için düzenlenmiştir.

Prim vermek aynı zamanda prim almayı zorunlu kılar ancak kanuni düzenleme gereği prim alanlar fail olamayacaklardır. Suçun mağduru ise şike suçunda olduğu gibi toplumdur.

Teşvik primi suçunun fiil unsurunun da özellik itibarıyla şike suçu ile benzerlik göstermektedir ancak prim alınması durumunun kanuni düzenleme gereği suçun fiil unsurunu oluşturmamaktadır. Bu noktada, madde metninde değişiklik yapılarak bu hususun düzenleme kapsamına alınması gerekmektedir. Vaat ise tek taraflı olduğu için, prim vaadi bu anlamda bir özellik arz etmemektedir.

Teşvik primi suçunun da manevi unsuru kasttır. Bu suçta da şike ile benzer şekilde bir amaç bulunmakta ve söz konusu amaç ise bir takımın başarılı olmasını sağlamaktır. Amacın kanuni düzenlemede yer alması nedeniyle, teşvik primi suçu da ancak doğrudan kastla işlenebilecektir.

Teşvik primi suçu için genel hukuka uygunluk nedenlerinden yalnızca hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin söz konusu olabilecektir, zira madde düzenlemesi teşvik primi açısından milli takımlara ve milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi durumunu ve spor kulüplerinin kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olmalarını sağlamak amacıyla prim verilmesi halinde ceza verilmeyeceğini ifade etmektedir.

Bu hukuka uygunluk nedenleri de düzenleme itibarıyla sorunludur. Milli takımlar ibaresinin hukukumuzda bir karşılığı olmadığı gibi söz konusu milli takımlar bakımından değerlendirme yapıldığında kimlerin fail olabilecekleri de düzenlemede kesin ve net bir biçimde ortaya konmamıştır. Kanaatimizce, bu konuda düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca spor

kulüpleri açısından yapılan düzenlemede sporcuların dışındaki kişilerin de metine yer alması bunların müsabakayı doğrudan etkileme gücüne sahip olmamaları nedeniyle hatalıdır.

Teşvik primine teşebbüs, gerek vaat bakımından gerek prim verilmesi bakımından ancak hareketin parçalara bölünebiliyor olması durumunda mümkün olabilecektir. Bu bağlamda hareket parçalarına bölünebiliyor olduğu müddetçe, gönüllü vazgeçme de mümkündür.

İştirak açısından teşvik primi suçu bir özellik arz etmemektedir. İçtima açısından ise şike suçunda yapılan zincirleme suç sorunu teşvik primi suçu açısından da varlığını korumaktadır. Kanaatimizce, madde metninde yer alan özel zincirleme suç hükümleri teşvik primi suçu açısından da uygulanacaktır.

Etkin pişmanlık kısmında madde düzenlemesinde yer alan etkin pişmanlık hükmü değerlendirilmiş ve etkin pişmanlık gereği suçun aydınlatılmasından ne anlaşılması gerektiği konusu incelenmiştir. Ayrıca maddenin sistematığı gereği etkin pişmanlık hükmü hem şike suçu hem de teşvik primi suçu açısından uygulama alanı bulacaktır.

Son kısımda ise her iki suç için de soruşturma ve kovuşturma usulü belirtilmiş ve suçlara ilişkin yaptırımlara yer verilmiştir. Buna göre bu suçlar re'sen soruşturulup kovuşturulacaktır. Şike suçunun cezası 10 Aralık 2012 tarih ve 6259 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan değişiklik öncesi beş yıldan on iki yıla kadar hapis iken değişiklik sonrası bir yıldan üç yıla hapis cezası olarak düzenlenmiştir. Bu doğrultuda teşvik primi suçunun cezası da şike suçunun cezasının yarısıdır. Suç tüzel kişi yararına işlendiyse, tüzel kişiye ayrıca idari para cezası verilecek ve bu para cezası 100.000 Türk Lirası'ndan az olamayacaktır. Ayrıca bu suçlardan ötürü hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemeyecek ve söz konusu suçların failleri hakkında seyirden yasaklanma ile Türk Ceza Kanunu md. 53 çerçevesinde güvenlik tedbirlerine hükmedilecektir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin : **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017
- Akyıldız, Ali : “**Kamu Hizmeti Olan Sporun Özendirilmesi ve Örgütlenmesi**”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara, 2015
- Alacakaptan, Uğur : **Suçun Unsurları**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975
- Algan, Bülent : **Ekonomik Sosyal ve Kültürel Hakların Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007
- Altındağ, Onur : **Şike Suçu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2015
- Artuk, Mehmet Emin /Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim: **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017
- Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim: **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, (Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler)
- Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, Caner: **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016
- Avrupa Komisyonu Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Komiserliği: **Match Fixing in Sport – A Mapping of Criminal Law Provisions in EU 27**, 2012
- Aybay, Rona : **İnsan Hakları Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2017
- Baba, Yasemin : “Şike ve Teşvik Primi Suçu”, **TAAD**, Y. 3, S. 10, Ankara, 2012
- Batet, Jordi López/Moraga, Yago Vázquez: “**Spain**”, The Sports Law Review, Ed. Andrés Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017
- Bösing, Jan : **Manipulationen im Sport und staatliche Sanktionmöglichkeiten. Zur Notwendigkeit eines neuen Straftatbestandes gegen Bestechlichkeit und Bechtung im Sport**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marburg, 2014
- Carpenter, Kevin : “Global Match-Fixing and the United States’ Role in Upholding Sporting Integrity”, **Berkeley J. Ent. & Sports L.**, 2013

- Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem: **Kişilere Karşı İşlenen Suçlar**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017
- Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem: **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017
- Çağlayan, Ramazan : **Spor Hukuku**, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2007
- Çakır, Murat : **Türk Ceza Hukukunda Rüşvet Suçu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015
- Demiral Bakırman, Büşra: **Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017
- Demirbaş, Timur : **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017
- Doğan, Koray : **“Rüşvet Suçunda Yapısal Değişim”**, Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan, Ankara, 2015
- Doğu, Hakkı Mert : **Teknik Direktörlük Sözleşmesi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017
- Donay, Süheyl : **Spor Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2012
- Dönmezer, Sulhi : **Kişilere ve Mala Karşı Cürümler**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 1998
- Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir: **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, C. II, Der Yayınları, İstanbul, 2019
- Ek, Pia/Markkanen, Hilma Karoliina: **“Finland”**, The Sports Law Review, Ed. Andrés Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017
- Ekşi, Nuray : **Spor Tahkim Hukuku**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2015
- Ellis, Jonathan/Lynam, Ian/Shapiro, Paul/Rees, Ben: **“England and Wales”**, The Sports Law Review, Ed. Andrés Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017
- Erdemli, Atilla : **“Spor ve Ahlak”**, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007
- Erem, Faruk : **“Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin”**, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 25, S. 1, Y. 1968
- Erem, Faruk/Danışman, Ahmet/Artuk, Mehmet Emin: **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1997

- Erkal, Mustafa E. : **Sosyolojik Açidan Spor**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1986
- Erkiner, Kısmet : **“Dünyada ve Türkiye’de Sportif Yapılanma”**, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007
- Erkiner, Kısmet : **“Spora Tarihsel Bir Bakış”**, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007
- Ertaş, Şeref/Petek, Hasan: **Spor Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017
- Erten, Rifat : **“Türk Sporunun Yapısal Düzeni”**, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 1-2, Y. 2006
- Erten, Rifat : **Milletlerarası Özel Hukukta Spor**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007
- Genç, Durmuş Ali : **Spor Hukuku**, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 1998
- Gökcan, Hasan Tahsin: **“Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Kamu Görevlisi Kavramı”**, **Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi**, C. 3, S. 2, Y. 2015
- Göktürk, Neslihan : **Fikri İctima (Suçların İctimai)**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013
- Göktürk, Neslihan : **Fikri İctima (Suçların İctimai)**, Adalet Yayınevi, 2013
- Gülşen, Recep : **Spor Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013
- Güngör, Devrim : **“Şike Suçu”**, Ankara Barosu Dergisi, S. 4, Y. 2011
- Gürten, Kadir/Serenel, Ege: **“Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği”**, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, Y. 2012
- H. McLaren, Richard: **“Canada”**, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017
- Hafizoğulları, Zeki/Eşitli, Ezgi Aygün: **Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar**, US-A Yayıncılık, Ankara, 2014
- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem: **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017
- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem: **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar**, US-A Yayıncılık, Ankara, 2016

- Hakeri, Hakan : **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 146
- Helanko, R. : **“Sports and Socialization”**, Acta Sociologica, C. 2, S. 4, Y. 1958
- İçel, Kayıhan : **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017
- İçel, Kayıhan : **Suçların İctimai**, Sermet Matbaası, İstanbul, 1972
- İpekçioğlu, Pervin Aksoy: **Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009
- Jescheck, Hans-Heinrich: **Alman Ceza Hukukuna Giriş**, Çev. Feridun Yenisey, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2007
- Kangal, Zeynel : Dolandırıcılık, **Özel Ceza Hukuku C. IV Malvarlığına Karşı Suçlar**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018
- Kaplan, Mahmut : “Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 2, Y. 2015, (Kaplan, Kamu Görevlisi)
- Kaplan, Mahmut : İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018
- Karaoğlu, Ercan : **Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017
- Keyman, Selahattin : “Cürmi Fiilin Yapısal Unsuru Olarak Hareket”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 40, S. 1, Y. 1988
- Koca, Mahmut : **“6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler”**, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, Ed: Cumhur Şahin/İzzet Özgenç/İlhan Üzülmöz, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012
- Koca, Mahmut/Üzülmöz, İlhan: **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017
- Koca, Mahmut/Üzülmöz, İlhan: **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, (Koca/Üzülmöz, Özel Hükümler)
- Kuilwijk, Kees Jan : **“Netherlands”**, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017

- Küçükgüngör, Erkan : **“Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi”**, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007
- Maenning, Wolfgang : Corruption in International Sports and How It May Be Combated, **IASE/NAASE Working Paper Series**, Paper No. 08-13
- Memiş Kartal, Pınar : **“Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu”**, **İstanbul Spor Hukuku Dergisi**, C. 1, S. 2, Y. 2019
- Memiş, Pınar : **Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010
- Merki, Duygu : **“Şike Suçuna Teşebbüs”**, Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan, Ankara, 2015
- Önder, Ayhan : **Ceza Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992
- Önder, Ayhan : Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994
- Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker: **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014
- Özbek, Veli/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker: **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, 2017
- Özen, Muharrem/Yılmaz, Sacit: **“Şike ve Teşvik Primi Suçları”**, **Ankara Barosu Dergisi**, S.2, Y. 2012
- Özen, Mustafa : **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013
- Özgenç, İzzet : **“Değerlendirme ve Sonuç”**, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012
- Özgenç, İzzet : **Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayınları, İstanbul, 1996, (**Özgenç**, İştirak)
- Özgenç, İzzet : **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (**Özgenç**, Genel Hükümler)
- Palazzi, Pablo A./Jurado, Marco Rizzo/Chomczyk, Andrés: **“Argentina”**, The Sports Law Review, Ed. Andrés Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017

- Savaşer, Yılmaz : “**Yarış Hakemlerinin ve Kararlarının Hukuki Nitelikleri**”, Spor Hukuku Dersleri, Ed. Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 2007
- Schild, Wolfgang : “**Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu**”, Spor ve Ceza Hukuku, Ed. Kayıhan İçel, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004
- Soiron, Romain/Benichou, Aude: “**France**”, The Sports Law Review, Ed. András Gurovits, Law Business Research Ltd, Londra, 2017
- Söker, Faruk : **6222 sayılı Kanun Çerçevesinde Şike Suçu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015
- Sözüer, Adem : **Suçta Teşebbüs**, Kazancı Kitap, İstanbul, 1994
- Şen, Ersan : **3 Temmuz Sözde Şike Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017
- Şen, Ersan/ Özdemir, Bilgehan, **Şike**: Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul, 2012
- Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önok, Rifat Murat: **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018
- Toroslu, Nevzat : Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2011, (**Toroslu, Genel**)
- Toroslu, Nevzat : **Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970
- Uslu, Ferhat : **Spor Hukuku Dersleri**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016
- Ünver, Yener : **Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003
- Üzülmez, İlhan : “Yeni Ceza Kanunu’nda İrtikap Suçu”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 14, S. 2, Y. 2006
- Yalçın Sancar, Türkan: **Çok Failli Suçlar**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1998
- Yenerer Çakmut, Özlem: “**Sporda Yolsuzluk, Şike ve Teşvik Primi Suçu**”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara, 2013
- Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe: **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

- Yerdelen, Erdal : “İrtikâp Suçu”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 2, Y. 2013
- Yılmaz, Murat : “Ceza ve Spor Hukuku Açısından Şike Suçu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Y. 2012, C. 86, S. 5, İstanbul, (Yılmaz, Şike)
- Yılmaz, Murat : **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Çerçevesinde Futbol Karşılaşmalarında Şike ve Teşvik Primi Suçları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013
- Yurtcan, Erdener : **Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011
- Zafer, Hamide : “Belirli Bir Spor Müsabakasının Sonucunu Etkilemek Amacıyla Kazanç veya Sair Menfaat Elde Etme Suçu”, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.1, Y. 2012

İnternet Kaynakları

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi,

http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf
(erişim tarihi: 26.02.2019)

Avrupa Spor Şartı, <https://rm.coe.int/16804c9dbb> (erişim tarihi: 18.10.2018)

Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Barış için Spor Raporu,

https://www.un.org/sport2005/resources/task_force.pdf (erişim tarihi: 18.10.2018)

Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, (Şike Araştırma Raporu),

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956m.htm> (erişim tarihi: 28.10.2018)

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Gerekçesi,

<http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0990.pdf> (erişim tarihi: 18.10.2018)

Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı,

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-Statusu-Calisma-Esasleri-Talimati.pdf> (erişim tarihi: 25.10.2018)

Türkiye Basketbol Federasyonu Antrenör Talimatı, [http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/antrenor-talimati-\(degisimler-islenmis\).pdf?sfvrsn=4](http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/antrenor-talimati-(degisimler-islenmis).pdf?sfvrsn=4) (erişim tarihi: 25.10.2018)

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6222.pdf> (erişim tarihi: 25.10.2018)

Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü Ve Çalışma Esasları Talimatı, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-Statusu-Calisma-Esasleri-Talimati.pdf> (erişim tarihi: 02.11.2018)

Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Menajerleri-ile-Calisma-Talimati.pdf> (erişim tarihi: 03.11.2018)

Türkiye Basketbol Federasyonu Basketbol Oyuncu Temsilciliği Yönergesi, <http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/oyuncu-temsilci-y%C3%B6nergesi.pdf?sfvrsn=6> (erişim tarihi: 03.11.2018)

Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı, http://www.unesco.org/education/pdf/SPORT_E.PDF (erişim tarihi: 03.12.2018)

Gençlik Ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.638.pdf> (26.02.2019)

5 Mayıs 2009 tarihli ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5894.pdf> (erişim tarihi: 27.02.2019)

Türkiye E-Spor Federasyonu, <http://tesfed.gov.tr/Sayfalar/3073/3072/Hakk%C4%B1m%C4%B1zda.aspx> (erişim tarihi: 19.03.2019)

Hala Tartışılıyor: eSpor Gerçek Spor mu?, <https://www.cnnturk.com/bilim-teknoloji/teknoloji/hala-tartisiliyor-espor-gercek-spor-mu?page=1> (erişim tarihi: 19.03.2019)

Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Araştırmaları Haber Bülteni, **E-Spor Raporu**, 2018, http://yayinlar.gsb.gov.tr/Public//Files/2018.05.14_16.57.28_espor-raporu-say%C4%B15.pdf (erişim tarihi: 19.03.2019)

Esports: The world of competitive gaming, **British eSports Association**,

<http://www.britishesports.org/assets/WhatisesportsPDFOCT17V2pdf1.pdf>

(19.03.2019)

Şikeci Alman hakeme 2 yıl hapis,

http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2005/11/051117_germany_referee.shtml

(erişim tarihi: 31.01.2019)

Juventus hit rock bottom as Italy's cheats are relegated,

<https://www.theguardian.com/football/2006/jul/15/newsstory.europeanfootball>,

(erişim tarihi: 31.01.2019)

Fenerbahçe ve Beşiktaş'a UEFA şoku, [https://www.fanatik.com.tr/fenerbahce-ve-besiktasa-](https://www.fanatik.com.tr/fenerbahce-ve-besiktasa-uefa-soku-315841)

[uefa-soku-315841](https://www.fanatik.com.tr/fenerbahce-ve-besiktasa-uefa-soku-315841) (erişim tarihi: 01.02.2019)

FIFA Disiplin Talimatnamesi, [https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-](https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6)

[code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6](https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6) (erişim tarihi: 30.01.2019)

UEFA Disiplin Talimatnamesi,

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/UEFACompDisCases/02/48/23/06/2482306_DOWNLOAD.pdf

(erişim tarihi: 30.01.2019)

Avrupa Konseyi Spor Yarışmaları Manipülasyonu Sözleşmesi,

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016801cdd7e>

(erişim tarihi: 01.02.2019)

Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu Talimatı,

[http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Etik-Kurulu-](http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Etik-Kurulu-Talimati.pdf)

[Talimati.pdf](http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Etik-Kurulu-Talimati.pdf) (erişim tarihi: 31.01.2019)

Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı,

[http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-](http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf)

[Talimati.pdf](http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf) (erişim tarihi: 31.01.2019)

Tanju Çolak'tan hatır şikesi itirafı, <https://www.youtube.com/watch?v=mpzwmFKIAvI>

(erişim tarihi: 31.01.2019)

Metin Tekin: Hatır şikesi yaptım., [http://www.hurriyet.com.tr/metin-tekin-hatir-sikesi-](http://www.hurriyet.com.tr/metin-tekin-hatir-sikesi-yaptim-40012010)

[yaptim-40012010](http://www.hurriyet.com.tr/metin-tekin-hatir-sikesi-yaptim-40012010) (erişim tarihi: 31.01.2019)

SKANDAL HAKEM 10 YIL SONRA KONUŞTU, [https://www.ntvspor.net/futbol/skandal-](https://www.ntvspor.net/futbol/skandal-hakem-10-yil-sonra-konustu-579e082ac873cc40a468d251)

[hakem-10-yil-sonra-konustu-579e082ac873cc40a468d251](https://www.ntvspor.net/futbol/skandal-hakem-10-yil-sonra-konustu-579e082ac873cc40a468d251) (erişim tarihi: 04.02.2019)

Uluslararası Olimpiyat Komitesi, **Olimpik Şart**, 2018, Lozan.

Olympic-Charter.pdf#_ga=2.221025368.1154624262.1553003013-1463217958.1553003013 (erişim tarihi: 20.02.2019)

FIFA Statüsü 2018, <https://resources.fifa.com/image/upload/the-fifa-statutes-2018.pdf?cloudid=whhncbdzio03cuhmwfxa> (erişim tarihi: 20.03.2019)

UEFA Statüsü 2018,

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/General/02/54/12/62/2541262_DOWNLOAD.pdf (23.03.2019)

FIBA Statüsü 2017, <http://www.fiba.basketball/documents/fiba-general-statutes.pdf> (erişim tarihi: 26.03.2019)

Basketbol Tahkim Mahkemesi, <http://www.fiba.basketball/bat> (erişim tarihi: 03.04.2019)

FIBA Talimatnamesi 3. Kitap - Oyuncular ve Görevliler,

<http://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf> (erişim tarihi: 03.04.2019)

CAS Tarihçesi, <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html#c21> (erişim tarihi: 09.04.2019)

CAS Tüzüğü, <https://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html> (erişim tarihi: 09.04.2019)

Belçika Ceza Kanunu, <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 05.02.2019)

Çek Cumhuriyeti Ceza Kanunu,

<https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 05.02.2019)

Bahis Kanunu 2005, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/notes/division/5/3/7/1/7>. (erişim tarihi: 20.02.2019)

Alman Ceza Kanunu, <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> (erişim tarihi: 25.02.2019)

Bulgaristan Ceza Kanunu, <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 19.02.2019)

İspanya Ceza Kanunu, <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (erişim tarihi: 15.02.2019)

Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, **Criminal Law Provisions For The Prosecution Of Competition Manipulation**, 2017

<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2017/UNODC-IOC-Study.pdf> (erişim tarihi: 21.02.2019)

50/2007 sayılı Kanun, <https://dre.pt/web/guest/legislacao-consolidada/-/lc/view?cid=106926279> (erişim tarihi: 21.02.2019)

6259 sayılı Kanun Gerekçesi, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss80.pdf> (erişim tarihi: 08.05.2019)

Türk Ceza Kanunu Gerekçesi, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegerekce.doc> (erişim tarihi: 30.04.2019)

Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli Ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5738.pdf> (erişim tarihi: 30.04.2019)

Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumluluk Yönetmeliği, <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/38785> (erişim tarihi: 30.04.2019)

Futbol Ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis Ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7258.pdf> (erişim tarihi: 30.04.2019)

6259 sayılı Kanun, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6259.html> (erişim tarihi: 06.05.2019)

2011 Türk Futbolu Şike Davası, https://tr.m.wikipedia.org/wiki/2011_T%C3%BCrk_futbolu_%C5%9Fike_davas%C4%B1 (erişim tarihi: 08.05.2019)

21.04.1974 tarihli ve 20655 sayılı Arjantin Spor Kanunu, <http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/25000-29999/27274/texact.htm>, (erişim tarihi: 21.02.2019)

BAT Tahkim Kuralları – 1 Ocak 2017 Versiyonu, <http://www.fiba.basketball/bat/process/arbitration-rules-january-1-2017> (03.04.2019)

2 Temmuz 2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.703.pdf> (27.02.2019)

<http://www.tdk.gov.tr> (erişim tarihi: 12.10.2018)

<https://en.oxforddictionaries.com> (erişim tarihi: 12.10.2018)

Türk Ceza Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (erişim tarihi: 18.04.2019)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Ve Soyadı	Selami Cın
Eğitim Durumu	
Mezun Olduğu Lise	Kepirtepe Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yabancı Diller	İngilizce (İleri), Almanca (Başlangıç)
İş Deneyimi	
Stajlar	İstanbul Barosu (Tamamlanmadı)
Çalıştığı Kurumlar	KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Araştırma Görevlisi 20.10.2016-05.01.2018 Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Araştırma Görevlisi 08.01.2018-Devam Ediyor
E-Posta	selamicinn@gmail.com